

Täysistunto

Keskiviikko 14.2.2018 klo 14.06—18.57

Täysistunto alkoi klo 14.06. Täysistunto päättyi klo 18.57.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.06—17.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.00—18.57).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2018 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä

Pääministerin ilmoitus PI 1/2018 vp

Keskustelu

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta vuonna 2018 ja keskeisimmistä eduskunnalle annettavista esityksistä. Pääministeri Juha Sipilän esittelypuheenvuoron jälkeen pidettävät ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Sen jälkeen myönnän harkintani mukaan enintään 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja, jotka varataan V-painiketta käyttäen.

Ensimmäisen puheenvuoron pitää pääministeri Sipilä. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.07 **Pääministeri Juha Sipilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen 100-vuotisjuhlat onnistuivat viime vuonna yli odotusten. Teimme juhlavuoden yhdessä.

Republiken Finland fyllde i fjol hundra år. Jubileumsåret lyckades över förväntan. Vi skapade jubileumsåret tillsammans.

Nyt vietämme kansakuntaa repineen sisällissotamme 100-vuotismuistovuotta — vietetään sekin yhdessä. Eduskunnassa pidetyssä muistohetkessä puolueiden puheenjohtajat pitivät yhteisen puheenvuoron. Korostimme sovinnon, demokratian, yhteiskunnallisen tasa-arvon ja eheyden merkitystä. Sovintopolitiikan syntysanat lausui senaattori Kyösti Kallio Niivalan kirkossa 5. päivä toukokuuta 1918, vain muutamia viikkoja taisteluiden päättymisen jälkeen: "Meidän on luotava sellainen Suomi, jossa ei ole punaisia eikä valkoisia, vaan ai-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

noastaan isänmaataan rakastavia suomalaisia, Suomen tasavallan kansalaisia, jotka kaikki tuntevat olevansa yhteiskunnan jäseniä ja viihtyvät täällä." Sata vuotta sitten rajalinja kulki punaisten ja valkoisten välillä. Tänään meidän on estettävä uusien raijien repeäminen.

Arvoisa puhemies! Hallitus lähti takamatkalta aloittaessaan kautensa. Suomen talous oli ollut pitkään pakkasella. Voidaan puhua menetetyistä vuosikymmenestä.

Regeringsprogrammet är ett program för förändring. Målsättningen är klar. Metoderna kan variera och de kan vid behov ändras.

Lähdimme paikkaamaan 10 miljardin kestävyysvajetta. Tavoitteena oli hoitaa tästä 4 miljardia säästöillä, 4 miljardia suurilla uudistuksilla ja loput talouskasvulla sekä kilpailukykyopimuksella. Päätökset säästöistä on tehty. Sote- ja maakuntauudistuksen viimeinen palanen, valinnanvapaus, tulee eduskuntaan maaliskuussa. Tavoitteena on, että eduskunta hyväksyy suurimman reforminsa sodan jälkeen nyt kevätkaudella. Kuntamiljardi on laajennettu koskemaan koko julkisen sektorin toimintaa ja tuottavuutta. Kokonaisuudesta tehdään viimeiset päätökset kevään kehysriiessä.

Talous- ja työllisyyskehitys on hyvällä uralla. Talous kasvaa euromaiden kärjessä. Viimeinen neljännes oli melkein 4 prosentin kasvua. Kilpailukykyopimuksen ja muiden toimien yhteisvaikutuksesta myös yritysten investointihalukkuus on kasvanut.

Hallitusohjelman viisi suurinta talouspoliittista tavoitetta joko on jo saavutettu tai ollaan saavuttamassa — suurista epäilyistä huolimatta:

1. Velkaantuminen suhteessa bruttokansantuotteeseen taittuu vaalikauden loppuun mennessä. Tämä tavoite on jo saavutettu.

2. Velaksi eläminen loppuu vuonna 2021. Tavoitteen saavuttamisessa ollaan oikealla uralla.

3. Kokonaisveroaste ei saa nousta. Se on kääntynyt jo laskuun.

4. Työllisyysaste nousee 72 prosenttiin. Jos kehitys jatkuu tällaisena, tavoite saavutetaan jopa etuajassa. Parasta tässä on, että hyvä työllisyyskehitys näkyy ja tuntuu koko maassa.

5. Tavoite neljäksi vuodeksi oli saada 110 000 työllistä lisää. Kahden vuoden aikana, joulukuusta 2015 joulukuuhun 2017, työllisten määrä on lisääntynyt 74 000:lla. Tämäkin tavoite on siis tavoiteuralla. Pitkäaikaistyöttömien määrä on alentunut jopa yli 30 000:lla vuoden takaisesta. Tämä on erittäin hyvä uutinen eriarvoistumiskehityksen pysäyttämisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttanut strategisia tavoitteitaan kärkihankkeilla. Ohjasimme 600 miljoonaa yritysten kasvurahoitukseen osana yrittäjyyspakettia. Säädöksiä sujuvoitetaan kansalaisten arjen helpottamiseksi ja hallintoa kevennetään. Kansallinen tulorekisteri otetaan käyttöön ensi vuonna. Hallituksen tavoitteena on, että suomalaisten osaamis- ja koulutustaso nousee ja että Suomi on osaamisen, koulutuksen ja modernin opimisen mallimaa. Tämä hallitus uudistaa koko koulutusjärjestelmän varhaiskasvatuksesta korkeakouluhin.

Hallituksen energia- ja ilmastostrategia vahvisti kunnianhimoiset tavoitteet uusiutuvan energian käytölle ja siirtymiselle kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Valmistelimme lainsäädäntöä kivihielestä luopumiseksi, puolitamme fossiilisen tuontiöljyn käytön ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa yli 50 prosentin. Kun ilmasto jatkaa

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

lämpenemistään ja meret täyttyvät muoviroskasta, tarvitaan suomalaista biotalouden osaamista enemmän kuin koskaan. Puolitamme myös liikenteen päästöt.

Liikenneverkon korjausvelan kasvu on pysäytetty. Alueille ja yrityksille merkittävien väylien investointihankkeita on käynnistetty eri puolilla maata. Näillä parannetaan liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Pyrimme hahmottamaan, kuinka liikenneverkkoa tulisi tulevaisuudessa kehittää ja rahoittaa. Odotan parlamentaariselta ryhmältä kunnianhimoisia tuloksia.

Valtion omistajapolitiikkaan on saatu vauhtia. Aktiivisen omistajapolitiikan ja talouskasvun ansiosta valtion pörssiomistusten arvo on kasvanut noin 5 miljardilla eurolla. Yksittäisenä pelastusoperaationa on mainittava Terrafame. Kainuussa on kaivoksen ansiosta noin 1 500 työpaikkaa enemmän kuin ilman määrätietoista toimiamme vaikeassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Kevätkaudella hallitus antaa eduskunnalle runsaat sata esitystä ja viisi valtioneuvoston selontekoa.

Tiedustelulakikokonaisuus on jo täällä. Kiitän parlamentaarista seurantaryhmää yhteistyöhakuisesta työstä ja toivon sen jatkuvan myös esityksen käsittelyssä.

Maakunta- ja sote-uudistuksesta hallitus antoi vuosi sitten keväällä esityksen. Valinnanvapauslaki annetaan maaliskuun alussa. Lisäksi hallitus antaa kevään aikana muita uudistukseen liittyviä esityksiä, kuten maantielain ja aluekehitystä ja kasvupalveluja koskevat lait. Maakuntien tosiasiallinen toiminta käynnistyy 1.1.2020. Tätä ennen niiden on tehtävä tärkeitä linjauksia. Siksi hallitus on linjannut, että maakuntavaalit järjestetään ensi loka-kuussa ja päättäjät aloittavat työnsä vuoden 2019 alusta.

Varhaiskasvatuslain tarkoituksena on panostaa laatuun, nostaa henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttää tehtävänimikkeitä. Uuden lukiolain lähtökohta on vahva yleissivistys. Nykyinen oppiainejako säilyy, mutta oppiainerajat ylittävä yhteistyö mahdollistuu. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa tiivistyy. Lukiolaisten hyvinvointiin panostetaan lukioon tulevalle erityisopetuksella sekä henkilökohtaisemmalla ohjauksella.

Työaikalaki päivitetään vastaamaan nykypäivän työelämän tarpeita. Esitys annetaan alkukesästä. Se lisää mahdollisuuksia joustaviin työaikajärjestelyihin ja edistää paikallista sopimista.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen turvaamiseksi 72 prosentin työllisyysastetavoite on vain välitavoite. Seuraavan hallituskauden tavoitteeksi pitää asettaa 75 prosentin työllisyysaste. Työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on seuraavan vaalikauden suuri uudistus. Hallitus on asettanut työryhmän pohtimaan perusturvan kokonaisuudistusta. Tässä työssä myös oppositio on mukana. Hallitus pureutuu myös tarkemmin työttömyyden rakenteeseen. Selvitämme pitkäaikaistyöttömien tilannetta, sitä, miten monella heistä on alentunut työkyky ja millä keinoin heidät voitaisiin saada takaisin työmarkkinoille.

Globalisaatio ja teknologian murros, kuten tekoäly, muuttavat käsitystämme työstä ja työmarkkinoista. Monien suomalaisten pitää täydentää osaamistaan. Erityisen suuri haaste kohdistuu pelkän peruskoulun varassa oleviin yli 620 000 henkilöön, joiden työllisyysaste on vain reilut 40 prosenttia. Laadukas peruskoulu antaa meille vahvan pohjan selviytyä tästäkin haasteesta. Hallitus on rahoittanut merkittävästi muuntokoulutusohjelmia. Yhdessä korkeakoulujen kanssa luodaan uusia malleja avoimen opiskelun ja elinikäisen oppimisen lisäämiseksi yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Tästä annetaan syksyllä esitykset. Sallimme työttömien omaehtoisen opiskelun 6 kuukaudeksi ilman tarveharkintaa.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tänä vuonna keskustelukiertueen EU:n tulevaisuudesta. On tärkeää saada suomalaiset tiiviimmin mukaan EU-keskusteluun. Euroopan unionin tulevien vuosien suuret kysymykset käsittelevät tavalla tai toisella turvallisuutta. Myös turvallisuuden pohjana on menestyvä eurooppalainen talous, joka luo työtä ja turvaa myös suomalaisille. Euroopan talous- ja rahaliiton kehittäminen on tässä ratkaiseva tekijä.

Uudistuksia tarvitaan, ja Suomi ajaa niitä aktiivisesti. Kiireellisimpiä tehtäviä ovat pankkiunionin viimeistely, markkinakurin vahvistaminen, valtioiden tosiasiallisen velkajärjestelyn mahdollistaminen ja kansallisten rakennemuutosten läpivienti. Lisäksi on ratkaistava, miten jäsenmaiden oma vastuu talouspolitiikasta saadaan tasapainoon riskien vähentämisen ja riskien jakamisen kanssa.

EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa kehitetään, ja olemme siinä mukana. Hallitus jatkaa aktiivista ja määrätietoista toimintaa EU:n puolustusyhteistyön syventämiseksi. EU-maat ovat meille tärkeitä kumppaneita myös radikalisaation ja kyberuhkien torjumisessa. EU–Nato-yhteistyö etenee. Suomeen aloitteestamme perustettu hybridiosaamiskeskus on hyvä esimerkki tästä, kaikkia hyödyttävästä yhteistyöstä. Turvallisuuteemme vaikuttavat myös ilmastopolitiikan ja maahanmuuton haasteet. Olemme tässäkin enemmän yhdessä kuin yksin. Ilmastopolitiikassa EU:n on vahvistettava johtajuuttaan.

Rahoituskehysneuvotteluista on tulossa vaikeat Ison-Britannian jättämän budjettiaukon myötä. Mielestämme tuota aukkoa ei pidä täyttää. Emme kuitenkaan ole tiukimmassa, nettomaksajien niin sanotussa prosenttiryhmässä. Meillä on joustovaraa, ja vaikutamme kokonaisuuteen. EU-rahoituksen pitää jatkossakin tukea talouskasvua, työllisyyttä ja osaaamista. Sen tulee vastata paremmin ajankohtaisia tarpeita, kuten muuttoliikettä ja puolustusyhteistyötä. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen suhteellista tasoa pitää lisätä. Suomi haluaa turvata elinvoimaisen maatalouden kaikkialla Euroopassa ja mahdollistaa alue- ja rakennepolitiikan jatkon myös Suomessa.

Runsaan vuoden päästä Suomi aloittaa EU:n puheenjohtajamaana. Hyödynnämme puheenjohtajuuden tehokkaasti ja nostamme esille Suomelle tärkeitä teemoja. Kutsun eduskuntapuolueet sovitusti mukaan puheenjohtajuuden valmisteluun. Järjestän ensimmäisen pyöreän pöydän keskustelun valmistautumisesta 14. päivä maaliskuuta. Valmistelussa oppositio pidetään mukana, Suomen puheenjohtajaohjelmastahan päättää lopullisesti seuraava hallitus.

Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa korostuu oman lähialueemme vakauden tärkeys. Edistämme sitä muun muassa jatkamalla määrätietoisesti yhteistyötä Ruotsin kanssa. Pohjoismaiden yhteistyön kehittäminen on jatkossakin tärkeää.

Lähialueemme vakauteen vaikuttaa Ukrainan tilanne, johon ei ole näkyvissä helpotusta. Suomi seisoo vahvasti EU:n yhteisen Venäjä-politiikan takana. Pidämme samalla tärkeänä kahdenvälisen Venäjä-suhteiden hoitoa. Jatkamme myös Nato-yhteistyötä UTP- ja puolustuspoliittisen selonteon linjausten mukaisesti.

Näissä oloissa korostuu Arktisen neuvoston merkitys yhteistyön foorumina. Olemme korostaneet puheenjohtajuuskaudellamme Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanoa sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Samalla teemme tunnetuksi arktista osaamistamme.

Terrorismi pysyy kansainvälisen politiikan asialistalla, vaikka äärijärjestö Isil on lähes lyöty. Se uhkaa silti edelleen maiden sisäistä turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on sen yhtenäisyys. Mahdollisimman monen suomalaisen on tunnettava aidosti olevansa osa yhteiskuntaamme. Professori Juho Saaren työryhmä on etsinyt uusia keinoja eriarvoisuuden kitkemiseksi. [Jukka

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Gustafsson: Yksi lause eriarvoisuudesta!] Lupasin joulukuun eduskuntakeskustelussa, että kutsun eduskuntapuolueet kuulemaan työryhmää sen työn tuloksista maaliskuussa. Kutsu saapuu näinä päivinä.

Arvoisa puhemies! Tämän salin tehtävänä on luoda edellytyksiä sille, että yhteiskunnallinen eheys säilyy. Tämä säilykseen meillä kaikilla erityisen kirkkaana mielessä juuri tänä vuonna.

Ärade talman! Vi som sitter i denna sal har till uppgift att skapa förutsättningar för fortsatt sammanhållning i vårt samhälle. Låt oss alla hålla detta i minnet just i år.

Lopuksi käytän vielä tilaisuutta hyväkseni toivottamalla koko eduskunnalle hyvää ystävänpäivää! [Eduskunnasta: Kiitos samoin!]

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorot, enintään 5 minuuttia.

14.23 Antti Kaikkonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää ystävänpäivää myös keskustan eduskuntaryhmän puolesta!

Arvoisa puhemies! Epävarmassa maailmassa selviytyy kestävimmin maa, jonka omat asiat ovat kunnossa. Suomen tulevaisuus on tässä suhteessa varsin vakaalla perustalla. Suomen turvallisuus nojaa pitkäaikaiseen, yhdessä sovittuun linjaan, johon ei kuulu sotilaallinen liittoutuminen. Suomalaisten enemmistön tukemaa linjaa on viisasta noudattaa myös tulevaisuudessa. Tärkeintä Suomen turvallisuuden kannalta on edistää maamme lähialueiden vakautta, mutta keskustan mielestä Suomen on toimittava aloitteellisesti myös maailmanlaajuisesti. Yhteistyö on kestävin tapa pitää Suomen puolta.

Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu niin nopeasti, että sisäpolitiikankaan ei ole varaa olla rempallaan. Edellisen hallituksen perintö ei ollut hääppöinen: Suomi oli epäkunnossa ja suunta oli, valitettavasti, kohti yhä huonompaa. Tosiasia on, että vaalikauden alussa tässä maassa kasvoivat vain työttömyys ja velka.

Tosiasia on, että nyt Suomi nousee. Maamme talous kasvaa, työllisyys paranee, ja myös velaksi elämisen loppuminen on viimeinkin näköpiirissä. [Susanna Huovinen: Myös eriarvoisuus on kasvussa!] Käännös parempaan näkyy ja tuntuu nyt kautta Suomen. Kasvu ei kuulu enää vain suurimmille kaupungeille. Nyt työpaikkoja syntyy joka maakuntaan maaseutua myöten. Joillain aloilla alkaa olla jo pulaa työntekijöistä.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallitusta monesta moititaan, niin kyllä kai tässä nyt sentään jotakin on oikeinkin tehty.

Arvoisa puhemies! Työpaikka tuo ihmisen elämään turvaa. Se on ennen muuta varmuutta, toivoa ja uskoa tulevaisuuteen. Siksi ehkä myönteisintä Suomen nousussa on, että vihdoin myös nuoria työttömiä ja pitkäaikaistyöttömiä on aiempaa vähemmän. Vuoden alussa tuli voimaan uudistuksia, joilla tuetaan nuorten työllistymistä. Etsivään nuorisotyöhön panostetaan ja ammatillisen koulutuksen paikkoja on nyt aiempaa enemmän. Ikääntyneillä pitkäaikaistyöttömillä on nyt mahdollisuus eläketukeen, mikä on inhimillisesti oikein. Lisäksi yhä useampi työtön on voinut vuoden alusta työllistyä palkkatuella ja saada starttirahaa yrittäjäksi ryhtymiseen, kuten keskusta jo viime vaalikaudella esitti.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinaratkaisulla on ollut keskeinen merkitys käänteen aikaansaamisessa Suomen monen vuoden alamäen jälkeen. Myönteisen kehityksen varmistaminen edellyttää, että sopimaan pystytään myös tulevaisuudessa. Keskustan eduskunta-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

ryhmässä luotamme siihen, että eri alojen neuvotteluissa saadaan aikaan myös työntekijöiden kannalta reiluja ratkaisuja. He ovat joustaneet viime vuosina.

Tämän hallituksen politiikka on tähdännyt ja tähtää työllisyyden parantamiseen. Sen on oltava myös seuraavan vaalikauden ykkösasia. Vain niin turvataan tulevaisuuden tasa-arvoinen huolenpito lastenhoidosta koulutukseen, terveydenhoitoon ja ikäihmisten vanhuuden turvaan. Uudistuksia on jatkettava niin, että vähintään 100 000 työtä vailla olevaa työllistyy. Siksi myös työpaikoilla tapahtuvassa paikallisessa sopimisessa on edettävä.

Arvoisa puhemies! Suomi on saatu parempaan kuntoon, mutta ongelmia on edelleen ratkaistavana. Pitkältä ajalta perua oleva eriarvoistumisen uhka on todellinen. Liian moni on vielä vailla työpaikkaa ja vaarassa pudota yhteiskunnan ulkopuolelle. Tätä maata ei saa päästää repeämään kahtia, ei sosiaalisesti eikä alueellisesti. Suomi on pidettävä mahdollisimman eheänä myös tulevaisuudessa. [Jukka Gustafsson: Missä teot?] Sote- ja maakuntauudistus tarvitaan, jotta tasa-arvoiset lähi- ja peruspalvelut turvataan jokaiselle suomalaiselle, niin kaupungeissa kuin maaseudulla.

Keskustan mielestä yhteiskunnan heikompiosaisista on huolehdittava. Perusturvaa on lähivuosina parannettava ja uudistettava. Vaikka talouden liikkumavara on edelleen pieni, on toivottavaa, että vielä tällä vaalikaudella parantamisessa voitaisiin edes jonkun verran edetä. [Ben Zyskowitz: Ei kannata lupailla liikoja!]

Arvoisa puhemies! Politiikassa on yhä enemmän niitä, jotka sanovat kaikelle ei, pelottelevat, lietsovat vastakkainasettelua ja heittelevät leimakirveitä. Mikään näistä ei vie Suomea eteenpäin. Sitten on niitä, jotka tekevät ja saavat tuloksia aikaan. Suomen tulevaisuus näyttää nyt paljon paremmalta kuin kaksi tai kolme vuotta sitten. [Puhemies: Aika!]

Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa.

Puhemies Paula Risikko: Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Jokinen. — Pyydän huomioimaan annetut ajat, niin edustajat kuin ministerit.

14.29 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ystävät! Lähes vuosikymmenen kestäneiden vaikeuksien jälkeen talouteemme on saatu jälleen ilmaa siipien alle ja ollaan menossa oikeaan suuntaan. Nopea talouskasvu on viimein heijastunut myös työllisyyden kehitykseen. Tilastokeskuksen tuoreimpien lukujen mukaan työllisyysasteemme oli vuoden lopussa lähestymässä jo 71 prosentin tasoa. Mahdoton vaikuttaa yllättäen mahdolliselta; päämäärätietoinen hallitus voi saavuttaa 72 prosentin työllisyysasteensa jopa etuajassa. Joulukuussa työllisyysaste oli korkein 27 vuoteen.

Opposition purnauksesta välittämättä hallitus on kantanut vastuunsa ja tehnyt välttämättömät päätökset, [Eero Heinäluoma: Niin kuin aktiivimallin!] joilla Suomen talous on saatu kohenemaan. Kilpailukyky sopimus on parantanut kilpailukykyämme ja vauhdittanut yhdessä maailmantalouden imun kanssa vientimme kasvua. Kilpailua lisäämällä, kannustamalla veropolitiikalla sekä purkamalla työn tekemistä ja teettämistä haittaavia normeja olemme varmistaneet, että Suomessa kannattaa investoida, tehdä työtä ja yrittää. [Li Andersson: Oliko kiky nyt hallituksen aikaansaannos?]

Arvoisa puhemies! Erityisesti käsillä olevassa noususuhdanteessa meidän on syytä muistaa tasavallan presidentin Sauli Niinistön sanat valtiopäivien avajaisissa: "Moneen kertaan on koettu, kuinka talouden käänne parempaan nopeasti tuodittain pitämään sitä uutena normaalina, annettuna asiana tulevaisuuteen, ja elämään sen mukaan leveästi. Tähän harhaan ei nyt ole varaa."

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Jaan tasavallan presidentin huolen. Suhdannehuipusta huolimatta tulomme eivät riitä kattamaan menojamme. Mitään jakovaraa ei yksinkertaisesti ole. Meidän on noususuhdanteessakin jatkettava uudistuksia, joilla saamme hyvinvointimme rahoituksen kestäväälle pohjalle ja varaudumme maailmantalouden tuleviin heilahduksiin. Kyllä se niin on, että talon katto kannattaa paikata hyvän sään aikana ennen seuraavaa rajuilmaa.

Arvoisa puhemies! Tuoreen suomalaisen arvotutkimuksen mukaan me suomalaiset arvostamme kaikkein eniten turvallisuutta. Vakaan perustan kaikille turvallisuuden osaluueille muodostavat kunnossa oleva julkinen talous ja ajassa toimiva viranomaisjärjestelmä.

Tänä keväänä eduskunta käsittelee ja tekee useita turvallisuuden kannalta tärkeitä päätöksiä. Yksi suurimmista ja tärkeimmistä on uusi tiedustelulainsäädäntö, jonka tarkoituksena on huolehtia kansallisesta turvallisuudestamme. Viranomaisten nykyvälineet eivät ole riittäviä suojelemaan yhteiskuntaamme uusilta moninaisemmilta uhilta. Asia on korjattava viivytyksettä. Vuosi on lyhyt aika tässä talossa, mutta maailma ympärillämme voi muuttua hyvinkin nopeasti.

Kevein perustein tätä uudistusta ei olla tekemässä. Esityksessä on huolehdittu Euroopan mittapuulla poikkeuksellisen hyvin tiedustelutoiminnan valvonnasta ja kansalaisten oikeusturvasta. Tavalliset suomalaiset voivat nukkua edelleen yönsä rauhassa, mutta konien on kyllä syytä pelätä. [Ben Zyskowicz: Oikein! — Keskeltä: Hyvä!]

Arvoisa puhemies! Toinen kevään iso asia on sote-uudistus. Suomalaiset ovat jo liian pitkään joutuneet odottamaan nopeampaa hoitoonpääsyä ja mahdollisuutta valita vapaasti. Toteutuessaan uudistus on ennen kaikkea tasa-arvouudistus, joka tarjoaa kaikille suomalaisille pääsyn parempaan hoitoon ja hoivaan. [Touko Aalto: Mihinkä tutkimukseen perustu?

Kolmantena asiana haluan nostaa esille koulutuksen ja perheet. Vastikään lausunnoille lähteneen uuden varhaiskasvatuslain tarkoituksena on huolehtia, että suomalaiset lapset saavat tulevaisuudessa maailman parasta varhaiskasvatusta kehityksensä ja kasvunsa tueksi. Sitä haluamme olla aktiivisesti kehittämässä.

Hallitus on myös laskenut varhaiskasvatusmaksuja ja näin tukenut työllisyyttä ja lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. [Eero Heinäluoma: Yritettyään sitä ennen nostaa niitä!] Tämän vuoden alussa 6 700 perhettä vapautettiin kokonaan varhaiskasvatusmaksuista — 6 700 perhettä — ja keskituloisen kaksilapsisen perheen maksut alenivat jopa 1 200 euroa vuodessa — 100 euroa kuukaudessa kaksilapsisen perheen käyttöön rahaa. Tämä on merkittävin helpotus, mitä lapsiperheiden taloudelliseen tilanteeseen on vuosikausiin tehty. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Presidentti Niinistö muistutti meitä puheessaan myös siitä, että "vaikka vaalikausi lähestyy loppuaan, tekemisen lista on loppumaton". Kokoomus on aina valmis uudistamaan yhteiskuntaamme rohkeasti ja vastuullisesti, oli vaalikausi alussa tai lopussa, talous kasvussa tai laskussa.

14.34 **Antti Rinne sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus, 'tillit'. Tähän yhteen sanaan kiteytyy suomalaisen hyvinvointivaltion, meidän kaikkien yhteisen kotimme olemus. Suomea on kehitetty yhteisen hyvän näkökulmasta ja luottamuksen hengessä. Olemme kyenneet — kaikista vaikeuksista huolimatta — luomaan luottamusyhteiskunnan, joka on vauhdittanut suurten uudistusten tekemistä. Mitä enemmän on ollut luottamusta, sitä helpompi on ollut uudistaa. Me suomalaiset olemme ymmärtäneet, että ihmis-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

ten erilaisista taustoista ja henkilökohtaisista ominaisuuksista huolimatta yhteistä hyvää rakennetaan parhaiten, kun pidetään kaikki mukana — kun kaikkien elämä on tänään parempaa kuin eilen ja huomenna parempaa kuin tänään. Aivan keskeistä luottamusyhteiskunnan rakentamisessa on ollut, että heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä huolehditaan tunnustaen heidän arvonsa ihmisenä. Tänään olemme saaneet lukea lehdistä selvityksestä, jossa todetaan pienituloisten ihmisten taloudellisen aseman merkittävästä heikkenemisestä tällä vaalikaudella. Se on todella karua luettavaa, karua luettavaa. Tämä ei herätä luottamusta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Maailma muuttuu ennennäkemättömän nopeasti. Ilmastomuutos, luonnonvarojen ylikäyttö, teknologinen kehitys ja globaalin talouden muutokset vaikuttavat kaikkien ihmisten elämään maapallolla, myös täällä Suomessa. Kaupungistuminen on meilläkin vaikuttava megatrendi, eikä Suomi jää oppivan tekoälyn vaikutusten ulkopuolelle. Suomi ei voi sulkea rajojaan eikä ilmoittaa, ettemme halua olla mukana muuttuvassa maailmassa tai Euroopassa. Tahdomme tai emme, mukana olemme. Voimme joko vaikuttaa muutokseen tai seurata muutosta vierestä.

Arvoisa puhemies! Muutoksen keskellä tarvitaan rohkeutta tehdä uudistuksia, jotka mahdollistavat kestäväen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kehityksen. Muutoksessa pärjää parhaiten ihminen, jolla on riittävästi osaamista sekä kyky ja tahto sitä jatkuvasti kehittää. Siksi tarvitsemme mahdollisimman nopeasti maksuttoman kaikille lapsille kuuluvan varhaiskasvatuksen. Se luo vahvan perustan kaikenlaisille oppijoille kasvattaa osaamistaan. Tarvitsemme aidosti maksuttoman ammatillisen ja lukiokoulutuksen kaikille. Yksikään nuori ei saa pudota koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Tarvitsemme lisää voimavaroja nuorten aikuisten osaamisohjelmaan ja rahaa aikuiskoulutuksen kehittämiseen esimerkiksi avoimen korkeakoulun kautta. Tuodaan syrjäytymisuhan alla olevat kiinni elämään ja vahvistetaan ihmisten kykyä uudistaa omaa osaamistaan. Näitä investointeja meillä ei ole varaa jättää tekemättä. [Kimmo Kivelä: Sitrasta rahat!]

Arvoisa puhemies! Oppiva tekoäly, jakamistalous ja alustatalous muuttavat sekä työelämää että hyvinvointivaltion rahoitus pohjaa. Elämisen arvoisen elämän perusteet — turvallisuus, luottamus sekä näköala toimeentuloon — pysyvät kuitenkin ennallaan.

Arvoisat kollegat, olen todella, todella pahoillani, että perhevapauudistus kaatui. Se uudistus olisi ollut juuri sellainen konkreettinen uudistus, jollaista nyt talouskasvun oloissa olisi ollut järkevä tehdä.

Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden viimeisten valtiopäivien keskeinen asia on sote-uudistus. SDP haluaa, että uudistuksen keskiössä on ihminen ja hänen tarpeensa. Jokaisen ihmisen pitää saada laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikkialla Suomessa. Kenenkään palvelujen laatu ja saatavuus ei saa olla tuloista tai varallisuudesta riippuvainen.

Erityisen suurta huolta kannamme siitä, miten lapsiperheiden palvelut ja lastensuojelu saadaan laadukkaasti toteutettua ja miten ikäihmisten hoiva toteutuu tulevaisuudessa. Molemmissa on paljon jo nykyisellään puutteita ja kehittämisen tarpeita. Näiden osalta hallituksen markkinamalli ei ole mitenkään perusteltu.

Pääministeri Sipilä, valtiovarainministeri Orpo, joka näyttää puuttuvan täältä, poliittisilla päätöksillä voi joko vahvistaa luottamusta tai heikentää luottamusta. Eriarvoisuuden lisääntyminen ja epäoikeudenmukaisuuden tunne vähentää luottamusta. Luottamusta, jota tarvitsemme hyvinvointivaltiota, työmarkkinoita ja koko yhteiskuntaa uudistettaessa. Teillä on, pääministeri Sipilä, reilu vuosi aikaa muuttaa tätä suuntaa. Mikäli haluatte lisätä ihmisten luottamusta, muuttakaa politiikkanne sisältöä.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

14.40 **Kari Kulmala sin** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion velkaantuminen on hidastunut, jopa näin ystävänpäivänä. Ripeä talouskasvu jatkuu. Hallituskauden alun ratkaisut näkyvät ja tuntuvat jo tavallisten suomalaisten arjessa. Kasvu kuuluu kaikille ja kaikkialla. Tilastokeskuksen viimeisimmässä kuluttajabarometrissa kuluttajien mieliala on korkeammalla kuin koskaan mittaushistoriassa. Työllisyys vahvistui voimakkaasti viime vuonna, ja viimeisin Tilastokeskuksen mittaus työllisyysasteeksi on 70,7 prosenttia. Toimet työllisyyden parantamiseksi ovat pureet. Tämän hallituksen aikana on saatu yli 69 000 työllistä lisää. Tavoiteltu 72 prosentin työllisyysastetavoite voidaan saavuttaa. Suomen työllisyysaste on parempi kuin 27 vuoteen. Työministeri Jari Lindström on nyt suomenennätysmies. Yhdenkään työministerin kaudella ei työttömien työnhakijoiden määrä ole kuukausitasolla laskenut yhtä paljon. Sininen eduskuntaryhmä seisoo tehtyjen päätösten takana ja jatkaa Suomen uudistamista. Suomalaiset ovat älykästä kansaa. Työ tekijäänsä kiittää.

Arvoisa puhemies! Suurena, koko hallitustaipaleen läpileikkaavana uudistuksena on luonnollisesti ollut sote-uudistus. Sinisten vahva näkemys on, että tämä hallitus vie sote-uudistuksen maaliin sovitun aikataulun mukaan. Lopputuloksen on oltava sekä inhimillisesti että taloudellisesti kestävällä pohjalla, ja olennaista on, että soten keskiössä on palveluja tarvitseva ihminen. Vähävarainenkin suomalainen saa sen, mikä on ollut jo varakkaalle mahdollista: valinnanvapauden. Sinisten lähtökohta on, että julkinen on vahva isäntä ja yksityinen renki. Suuret yritykset eivät tule ottamaan keskeistä roolia sosiaali- ja terveydenhuollossa, kun takana on vahva julkinen järjestäjä: maakunta, kunta tai valtio.

Arvoisa puhemies! Isänmaan turvallisuus on minulle ja sinisille sydämen asia. Tällä hallituskaudella puolustusta on kehitetty voimakkaasti puolustusministeri Jussi Niinistön johdolla. Olemme panostaneet ennen kaikkea valmiuden kehittämiseen, jonka tarkoituksena on vastata uudentyyppisiin uhkiin. Valmiutta on parannettu erilaisin lainsäädännöllisin hankkein, materiaaliseen valmiuteen panostamalla sekä toimintamenetelmiä kehittämällä.

Alkaneen kevään tärkein hanke on tiedustelulainsäädäntö. Sen voimaansaattamisessa ei pidä aikailla. Poliittisessa pelissä on suomalaisten turvallisuus. Sotilastiedustelujärjestelmä on saatava ajan tasalle vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä ja teknologista kehitystä.

Myös kansainvälisen puolustusyhteistyön kehittäminen jatkuu kuluvana vuonna. Erityisesti Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Naton kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään. Suomi on osa länttä.

Arvoisa puhemies! Suomi on tällä hallituskaudella ottanut ensi kertaa rakentavan kriittisen EU-linjan. Suomelle hyödyllisiä hankkeita on edistetty, mutta on uskallettu olla myös eri mieltä johtavien EU-maiden kanssa. Suomi on tehnyt eurooppaministeri Sampo Terhon kaudella rohkeita linjauksia, joissa on otettu ennakoivasti kantaa EU:n kehityssuunnitelmiin.

Ison-Britannian EU-ero vaatii EU:n uudistumista. Siniset haluavat EU:n olevan itsenäisten kansallisvaltioiden unioni. Kaikkeen ei pidä sanoa ”ei”, mutta kaikkeen ei pidä myöskään sanoa ”kyllä”. Talous- ja rahaliitto Emun kehittämiseen liittyy useita esityksiä. Suomelle on tärkeää, että julkisen rahan valuminen pankkien tai valtioiden pelastamiseksi loppuu. Suomalaiset kannattavat EU-jäsenyyttä, mutta vain, jos jäsenyys hyödyttää Suomen taloutta ja turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Turvapaikkapolitiikassa siniset velvoittavat hallitusta pitämään kiinni sovitusta. Hallitusohjelman mukaisesti pakolaiskiintiö on 750 ihmistä vuodessa. Haluamme auttaa hädänalaisia, mutta Suomi on pieni maa suuressa maailmassa. Kaikella on rajansa.

Arvoisa puhemies! Ministeri Terhon käynnistämä, Suomen historian ensimmäinen liikuntapoliittinen selonteko annetaan eduskunnalle kesäkuussa. Sinisille tärkeitä painopisteitä selonteossa ovat vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksien parantaminen sekä nuorten lahjakkuuksien eteenpäin auttaminen. Mahdollisuus harrastaa kuuluu jokaiselle nuorelle. Kenenkään menestys ja eteneminen valitsemassaan lajissa ei saa olla riippuvainen hänen taustastaan.

Sininen eduskuntaryhmä on tyytyväinen siihen, että myös hallitusneuvotteluissa sovittu vapaan kielivalinnan kokeilu etenee kulvana vuonna.

14.45 Sami Savio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaalikauden viimeisten valtiopäivien merkittävimpiin asioihin kuuluu linjaus EU:n kehityksestä. Saksan uusi hallitus näyttää tukevan presidentti Macronin ajatuksia yhteisvastuun kasvattamisesta sekä velka- ja tulonsiirtouniosta. Ne kurittaisivat ankarasti suomalaista veronmaksajaa. Sipilän hallitus torjuu liittovaltiokehityksen puheissaan, mutta ei teoissaan. Suomi jää sivustakatsojan ja maksajan rooliin, ellemme löydä yhteistyökumppaneita liittovaltiokehitystä pyssyttämään. Euroopan keskuspankki on jo ostanut satojen miljardien eurojen roskalainat kriisimaiden ongelmpankeilta. Perussuomalaiset eivät hyväksy yhteisvastuuta veloista eivätkä EU-liittovaltiota. Edellytämme hallitukselta tiedonantoa EU- ja eurolinjauksista sekä Suomen jäsenmaksukehityksestä.

Arvoisa puhemies! Laittoman siirtolaisuuden saaminen hallintaan edellyttää määrätietoisia toimia. EU:n turvapaikkapolitiikka on epäonnistunut, kun ulkorajat vuotavat eikä sopimuksia noudateta. Suomi on vaivihkaa muuttunut yhdeksi Euroopan liberaaleimmista maista, kun on kyse turvapaikanhakijoista, perheen yhdistämisistä, oleskelulupien pituudesta, kansalaisuuden myöntämisen ehdoista, rajavalvonnasta ja laittomasti maassa oleskeleville myönnettävistä palveluista. [Välihuutoja vasemmalta]

Euroopan suunta on toinen. Tanskan sosiaalidemokraattien tuoreen ohjelman mukaan maa ei ottaisi vastaan yhtään turvapaikanhakijaa, vaan ainoastaan turvattomimpia pakolaisia kriisialueiden lähistölle perustettavista vastaanottokeskuksista. [Vasemmalta: Moninkertainen pakolaiskiintiö!] Ruotsissa maltillinen kokoomus ja sosiaalidemokraattinen sisäministeri ovat esittäneet samanhenkisiä ajatuksia. Saksan tulevan hallituksen turvapaikkapolitiikka kiristyy. Järkeä voittaa.

Myös Sipilän hallituksen on tiukennettava maahanmuuttopolitiikkaansa. Kun teette sen, ovat tulevat sukupolvet syvästi kiitollisia.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tarvitaan, mutta ei hinnalla millä hyvänsä. Hallitus teki raskaan virheen luopuessaan hallitusohjelman mukaisesta uudistuksen toteutustavasta ja ryhtyessään valmistelemaan kokoomuksen taustapiiriin ankarasti lobbaamaa valinnanvapausmallia. Kansainväliset terveysalan yritykset ovat saamassa ennennäkemättömät markkinat, ja kalliin laskun maksavat kansalaiset. Perussuomalaiset vaativat paluuta alkuperäiseen suunnitelmaan, jossa ensin tehdään hallittu sote-uudistus ja lisätään valinnanvapautta perustellusta syystä vasta kokeilujen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat tiedustelulain uudistamista. Turun terrori-isku oli vakava muistutus turvallisuutemme heikkenemisestä, kun rajoja ei valvota eikä tiedustelu toimi. Haluamme silti varmistua perusoikeuksien turvaamisesta. Lakien

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

muuttaminen perustuslain kiireellisessä säätämisjärjestyksessä on poikkeuksellista ja vaatii huolellista harkintaa varsinkin vaalikauden lähestyessä loppuaan. Odotamme erityisesti perustuslakivaliokunnan kantaa perusteluineen.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu ei synny itsestään. Perussuomalaiset kiirehtivät suurten liikennehankkeiden toteutusta. Liikenteen on oltava sujuvaa ja kohtuuhintaista sekä työssäkäyntiä ja elinkeinoelämää edistävää. Asumista on halpuutettava ja pieni- ja keskituloisten palkansaajien sekä eläkeläisten ostovoimaa kasvatettava. Parlamentaarinen työyrittäjien karsimiseksi on otettava tosissaan.

Pienenä kansakuntana Suomen on panostettava koulutukseen ja tutkimukseen. Eduskunnan käsittelyyn tulevan lukiolain lisäksi koulutusta on kehitettävä kaikilla tasoilla.

Työpaikkoja syntyy erityisesti pienimpiin yrityksiin. Perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostoa, yrittämisen aloittamista helpottavaa työtilimallia sekä yritysverotuksen muuttamista investointeja ja työllistämistä tukeväksi. Näin voittaisivat sekä työnantajat että työntekijät.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat työttömien kannustamista hallituksen suosiman keppiaktiivoinnin sijaan. Vaikka työttömän tulee olla aktiivinen ja pyrkiä työllistymään, ei ketään pidä pakottaa mahdottoman eteen. Aktiivimalli ei luo uusia työpaikkoja, ellei huomioida Kansaneläkelaitoksen kasvavaa käsittelyruuhkaa. [Kimmo Kivelä: Entäs passiivimalli?] Mallin epäkohdat on korjattava viimeistään sitä koskevaa kansalaisaloitetta käsiteltäessä.

Arvoisa puhemies! Häpeälliset leipäjonot osoittavat, ettei läheskään kaikilla suomalaisilla mene hyvin. Odotamme Juho Saaren työryhmän esityksiä ja hallituksen toimia köyhyyden ja erityisesti nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Tasavallan presidentti on perussuomalaisten tavoin puhunut usein kohtuuden puolesta. Valtionyhtiöiden palkitsemiskäytäntöjä on kohtuullistettu hieman tällä vaalikaudella, enemmänkin olisi voitu. Kansanedustajien sopeutumiseläkkeisiin on puututtava pikaisesti. Mikä ei ole oikeus eikä kohtuus, ei voi olla lakikaan. [Puhemies koputtaa] Tämä toimikoon eduskunnan ohjenuorana [Puhemies: Aika!] myös jatkossa.

14.50 Touko Aalto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa puhutaan usein velasta. Siitä pääministerikin puhui. Liian usein keskitytään kuitenkin vain euroihin. Euromääräisen velan taittaminen on tietenkin tärkeä tavoite. Tuon tavoitteen nimissä ei silti voi alentaa osaamistasoa ja kasvattaa tuloeroja. Tuon tavoitteen nimissä ei myöskään voi kasvattaa ympäristö- ja ilmastovelkaa, joka lankeaa tulevien sukupolvien harteille. Olennaista on katsoa pidemmälle, Suomen seuraavaan sataan vuoteen, eikä tuijottaa vain yhden vuoden viivan alle.

Arvoisa puhemies! Satavuotiaan taipaleensa aikana kansakuntamme on noussut köyhyydestä yhdeksi maailman vauraimmista ja osaavimmista valtioista. Siihen on päästy tekemällä historiallisia suurtekoja, joista keskeisin on jokaisen lapsen mahdollisuus koulutautua ja tavoitella unelmiaan. Nyt on aika kysyä, miltä Suomen seuraavat sata vuotta näytävät. Seuraavaan sataan vuoteen lähemme tilanteessa, jossa lasten ja nuorten pahoinvointi kasautuu ja kouluttamattomuus periytyy, tilanteessa, jossa koululaisten oppimistulokset ovat laskussa ja sukupuolten väliset oppimiserot ovat OECD-maiden suurimmat, tilanteessa, jossa työttömän lapsella ei ole yhdenvertaista oikeutta täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen. Eräs alakoulun rehtori ja erityisopettaja kiteytti hyvin, miksi meidän velvollisuutemme on huolestua näistä asioista: ”Päätäjien pitäisi ymmärtää, että koulu ei

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

nykypäivänä ole pelkästään paikka, missä opetetaan. Se on osalle oppilaista ainoa paikka, jossa lapsi tulee nähdyksi ja hänestä ollaan kiinnostuneita.” Arvoisa puhemies, tämä alleviivaa koulutukseen panostamisen tärkeyttä. Vihreiden arvovalinta olisi ollut panostaa tänä vuonna puoli miljardia euroa lisää koulutukseen. Me vihreät haluamme rakentaa lapsiystävällistä Suomea. Jokaisen lapsen unelmat ovat yhtä tärkeitä eikä yhdenkään lapsen koulutie saa katketa liian varhain.

Arvoisa puhemies! Koulutus on myös talouskysymys. Työelämä on murroksessa. Myös hallitus on sen tunnistanut. Myös hallitus on tunnistanut sen, että erityisen suuressa vaarassa tippua työmarkkinoilta ovat ne 620 000 henkilöä, joilla ei ole toisen asteen koulutusta. Hallitus väittää vastaavansa näihin huoliin ammatillisen koulutuksen reformilla, vaikka se tosiasiaa on leikkannut nimenomaan ammatillisesta koulutuksesta 190 miljoonaa euroa. Nämä leikkaukset johtavat siihen, että yhä useampi nuori jätetään yksin työpaikalle oppimaan ja samalla opettajia on jouduttu ja joudutaan irtisanomaan. Tulevien vuosien aikana nämä leikkaukset johtavat alueelliseen eriarvoistumiseen, kun koulutuspaikkoja vähennetään ja toimipisteitä suljetaan pienemmiltä paikkakunnilta.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat tyytyväisiä jokaisesta uudesta työpaikasta ja talouden vahvistumisesta. On hiekkalaatikkopolitiikkaa kinastella, milloin ja kenen toimesta talouskasvu on vihdoinkin rantautunut Suomeen. [Välihuutoja] Olennaista on nyt katsoa tulevaisuuteen. Pääministeri totesi puheessaan, että hyvänä aikana on vaikea tehdä uudistuksia mutta juuri silloin niitä pitää tehdä. Ja hyvä eduskunta, olen tästä aivan samaa mieltä pääministerin kanssa. Suomen talouden haasteet ovat ennen kaikkea rakenteissa. Ihmisten perusturvaa ja koulutusta heikentämällä Suomea ei laiteta kuntoon. Sen sijaan verotusta, sosiaaliturvaa ja työmarkkinoita uudistamalla varaudutaan kestäväällä tavalla tulevaisuuteen. Kun kansainvälisen talouden suhdanteet seuraavan kerran kääntyvät, olemme heikoilla jäillä ilman uudistumista. [Ben Zyskowicz: Oikein!] Ilman isoja uudistuksia joudumme tulevaisuudessa isoihin leikkauksiin, ja sitä vihreät eivät voi sallia. Uudistusten aika on nyt. Ja juuri sen takia on valitettavaa, että hallitus on juuri epäonnistunut yhdessä tärkeimmistä uudistuksista. Keskustan ja kokoomuksen ilmiriita kaatoi perhevapaa-uudistuksen, jota olisi tarvittu, jotta äitien asema työelämässä paranisi ja isien asema kotona vahvistuisi — jotta lapsen etu toteutuisi. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Se, mistä meidän tulee myös kantaa huolta seuraavan sadan vuoden aikana, on suomalaisille rakas ja mittaamattoman arvokas luonto sekä ympäristö. Vihreät tekevät politiikkaa, joka asettaa yhteiskunnan toiminnan luonnon kantokyvyn rajoihin ja turvaa luonnon monimuotoisuuden. Aikamme politiikan tärkeimmät tehtävät ovat ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen torjuminen. Hallituksen omista energia- ja ilmastostrategian vaikutusarvioinneista käy ilmi, että Suomen päästöt eivät vähene lainkaan vuoteen 2030 mennessä, jos hallituksen kaavailemat massiiviset lisämetsähakkuut toteutetaan.

Arvoisa puhemies! Seuraavan hallituksen tehtävänä on uudistaa yhteiskuntaa taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväälle pohjalle. Euromääräisen velan ohella [Puhemies: Aika!] on tehtävä töitä sosiaalisen velan ja ympäristövelan vähentämiseksi. [Puhemies: Aika!] Arvoisa puhemies, se on tämän ajan päättäjien tärkein tehtävä.

14.56 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silmät ovat sie-lun peili, mutta suu kertoo asemasta yhteiskunnassa. Köyhillä ei ole varaa hammaslääkäriin. Ylipäätään väestöryhmien väliset terveyserot ovat Suomessa yhä selvempiä ja kan-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

sainvälisesti katsottuna suuria. Suomessa vähävarainen mies kuolee 6 vuotta varakasta miestä aiemmin.

Arvoisa puhemies! Kevään isoin asia ja koko eduskuntakauden tärkein kysymys eduskunnassa on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Sote-uudistus tarvitaan, jotta suomalaiset voisivat jälleen luottaa julkiseen terveydenhuoltoon. Kuitenkin, jos hallituksen sote-esitys toteutuu, tulevat asiakasmaksut nousemaan entisestään. Vähävaraisilla ei ole enää varaa hoitaa vaivojaan ja terveyserot kasvavat.

Hallituksen markkinaehtoisuuteen perustuva sote-malli on kallis Suomen taloudelle ja potilaille. Edullinen se on terveysjärjestelmälle, joille luodaan rahastusautomaatti. Asiantuntijat ovat arvioineet kustannusten nousevan jopa miljardeilla. Hallitus leikkii kallista ja vaarallista leikkiä kansanterveyden ja kansantalouden kustannuksella.

Vasemmisto on esittänyt oman sote-uudistusmallin. Kaventaissimme terveyseroja lisäämällä palveluiden integraatiota, alentamalla asiakasmaksuja ja helpottamalla terveyskeskukseen pääsyä. Olemme edelleen valmiita kaikkien puolueiden yhteiseen lainvalmisteluun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sote-uudistuksesta tuttua markkinamallia ollaan uittamassa myös maakuntien työllisyyspalveluihin. Kasvupalvelulakiluonnos pirstoo työllisyyden hoidon kokonaisuutta entisestään mutta ei ratkaise itse ongelmaa eli työkkäreiden liian niukkoja resursseja ja työttömien byrokraloukkua.

Sote- ja maakuntauudistuksen lakipaketteja ei ole vielä saatu eduskuntaan. Maakuntien tehtäviä ja palveluiden järjestämisen periaatteita ei ole vielä edes päätetty, mutta jo reilun puolen vuoden kuluttua ihmisten pitäisi äänestää maakuntavaaleissa. Aikataulu on täysin epärealistinen ja epädemokraattinen.

Arvoisa puhemies! Ei maan asioita voi näin hoitaa.

Toinen asia sitten on, pysykö hallitus kasassa ja riittävän yhtenäisenä sote-uudistuksen läpiviemiseksi. Suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut olisivat jo kunnossa, mikäli hallitus ei olisi tehnyt yksityistämismassaan poliittisia lehmänkauppoja. On käynyt selväksi, kenen ehdoilla uudistusta valmistellaan. Kokoomuksen ja ylikansallisten terveysyritysten välillä on pyöröovi, josta sujahtetaan sujuvasti päättäjistä lobbareiksi. Olette hukanneet pörriäisseikkailujen vuoksi paljon aikaa, eikä perhevapaaudistuksen surullinen mahalasku kerro hyvää hallituksen päätöksentekokyvystä.

Kun Sipilän hallitus aloitti, pääministeri uhosi perustavansa avokonttorin, jossa vatuointi lopetetaan. Paljon puheita, vähän villoja. Heikon valmistelun, sisäisten ristiriitojen sekä asiantuntijoiden ja opposition sivuuttamisen vuoksi hallitus on joutunut perumaan lukuisia huonoja esityksiä. Tämä hallitus on lähinnä tehnyt tulonsiirtoja hyvätuloisille ja nimittänyt vähävaraisiin kohdistuvia leikkauksia uudistuksiksi. Todelliset uudistukset jäävät ilmeisesti seuraavan hallituksen tehtäväksi.

Arvoisa puhemies! Nyt pitää kuitenkin katsoa tulevaisuuteen. Suomi on saanut paljon myönteistä julkisuutta perustulokokeilullaan. Kokeileminen on hyvä asia, ja perustulon suuntaan eteneminen on vasemmiston mielestä välttämätöntä tulevaisuudessa. Perustulon ajatuksena on vapauttaa ihmisiä byrokratiasta, turvata toimeentulo muuttuvassa maailmassa ja kannustaa työntekoon ja itsensä kehittämiseen. Hallituksen sosiaali- ja työllisyyspolitiikka on kuitenkin kääntynyt menneisyyteen. Perustulokokeilun jatko on eväty ja tilalle on tullut niin sanottu aktiivimalli. Joulun alla hallitus runnoi läpi työttömiä epäoikeudenmukaisesti kurittavan työttömyysturvaleikkurin. Onneksi eduskunta pääsee kansalaisaloitteen myötä käsittelemään asiaa uudestaan.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Vasemmisto haluaa kumota aktiivimallin, koota työllisyyspalvelut yhdelle luukulle ja panostaa työttömien työllistymispalveluihin, sujuvoittaa työn vastaanottamista suojaosia nostamalla sekä edelleen helpottaa työttömänä opiskelua. Haluamme purkaa karenssit ja siirtää työttömien kurittamisesta kannustamiseen.

Arvoisa puhemies! Myös taloudessa pitää katsoa tulevaisuuteen eikä menneisyyteen. Suomen talouden menestys ei ratkea työpäivän pidentämisellä ja työntekijöiden kyykytyksellä vaan osaamisella ja kekseliäisyydellä. Työttömyys on onneksi kääntynyt laskusuuntaan, mutta niin on valitettavasti Suomen koulutustasokin. Koulutus- ja tutkimusleikkaukset nakertavat tulevaisuuden menestystä. Nämä valtiopäivät ovat viimeinen mahdollisuus tälle eduskunnalle löytää riittävät satsaukset koulutukseen ja tutkimukseen.

15.01 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Millaisia johtopäätöksiä voi tehdä, kun vaalikauden viimeiset valtiopäivät ovat käynnistyneet?

Suomella on takanaan 100 vuotta itsenäistä hyvinvointivaltion rakentamista. Meillä on yksi maailman terveimpiä, hyvinvoivimpia ja parhaiten koulutettuja väestöjä. Meillä on suhteellisen vakaa poliittinen järjestelmä ja vakaat yhteiskunnalliset instituutiot. Kaikki tämä on kilpailukyvyillemme tärkeää, mutta kaikkein tärkeintä on se, että olemme rakentaneet tämän yhdessä. Elämme nyt vuotta 2018, ja edessämme on aikamoisia haasteita, jotka ovat samalla mahdollisuuksia.

Ärade talman! Vår befolkning blir äldre, vi lever längre. Samtidigt föds det för få barn. Vi behöver mera människor, vi behöver framför allt en positiv samhällsanda som gör att folk vill flytta hit. Vi behöver satsa på dagvården, på skolan och bestämt motverka de trender som försvagar jämlikheten i utbildningen. Själv skulle jag inte nått studentexamen, än mindre blivit jurist, utan den avgiftsfria skolan och utbildningen. [Ben Zyskowicz: Samma här!] SFP och svenska riksdagsgruppen vill se ett jämlikt Finland, där alla barn ges jämlika möjligheter.

Mutta, arvoisa puhemies, Suomi on osa Pohjolaa, ja pohjoismaisella mallilla on suuri potentiaali. Meidän pitäisi oppia toimimaan vieläkin enemmän yhdessä. Meidän ei pidä myöskään unohtaa, että yhteenlaskettuna Pohjola on maailman kahdenneksitoista suurin talous. Kun tarkastelemme kehitystä omassa maassamme, tiedämme, että tekoäly on tulevaisuutta. Sen tulee olla tasa-arvoisesti kaikkien saatavilla.

Asun itse Pohjanmaan maakunnassa, joka on tarmokkuudestaan tunnettu. Tiedän, että salaisuus myönteisen yhteiskunnallisen kehityksen takana on aloitteellisuus, yhteenkuuluvuus ja yritteliäisyys. Kukaan ei sen sijaan halua holhoamista tai lisää byrokratiaa. Annetaan sen vuoksi maakuntien päättää itse, miten ne haluavat kehittyä. Toistan: nyt kun maakuntamalli näyttää toteutuvan, pitääkö huoli siitä, että lainsäädäntö on niin laadukasta, että malli oikeasti vahvistaa itsehallintoa.

Byrokraattiset rakenteet tappavat aloitteellisuuden. RKP uskoo, että ihmiset maakunnissa tietävät paremmin, mitä maakunnat tarvitsevat, kuin virkamiehet ministeriöidemme kirjoituspöytien takana. Antakaamme maakuntien päättää terveydenhuollostaan, päivystyksistään ja siitä, missä mikin leikkaus tehdään. Vielä, arvoisa hallitus, ehditte muuttaa ehdotustanne.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

RKP ja eduskuntaryhmämme haluaa myös puhtaan ympäristön ja Suomen, joka kantaa vastuunsa ilmastopolitiikasta. Meidän on uudistettava Suomea ja tarkasteltava koko potentiaaliamme. Meillä on Nobel-palkinnon saajat Holmström ja Ahtisaari. Myös Eurooppapolitiikassa meidän pitää olla pieni maa, jolla on suuria ajatuksia.

Tässä on syytä kysyä: pääseekö hallitus tähän? Se, että hallitus on päättänyt sanoa ”ei” Suomen lisäpaikalle EU-parlamentissa brexitin seurauksena, vaikuttaa käsittämättömältä. Lisäpaikalla myös Ahvenanmaan edustus unionissa voitaisiin ratkaista.

Suomen ja hallituksen tulisi tarkistaa myös turvapaikkapolitiikkaansa. Ihmisiä ei voi lähettää takaisin kuolemaan. Yhteisiä pelisääntöjä tarvitaan EU-tasolla, ja tässä Suomen pitää toimia eikä painaa jarrua. Uuden sisäministeri Mykkäsen kiintiöpakolaisia koskeva avaus on vastuullinen ja looginen sekä kaiken tuen arvoinen.

Ärade talman! Också så här på vändagen: Familjerna är värda en reform, barnen är värda en reform av föräldraledigheterna. Förra fredagen såg det ut som ett öppet krig inom regeringen när familjeminister Saarikko meddelade att reformen läggs på is. Vi behöver en reform av familjeledigheten som underlättar livspusslet med sammanjämkning av arbete och familjeliv, som minskar på löne- och pensionsskillnaderna mellan kvinnor och män, som förbättrar kvinnornas möjligheter till sysselsättning och involverar papporna i högre grad och stärker jämställdheten. Den här reformen måste prioriteras nu och den ska få kosta.

Lopuksi, arvoisa puhemies, voimme tehdä sen johtopäätöksen, että kurssimuutosta tarvitaan monilla politiikan alueilla. Miten hallitus käyttää viimeisen vuotensa? Suomen kansa ansaitsee parempaa kuin hallituksen, jota leimaavat repivät riidat, joissa suomalaisten paras uhkaa jäädä sivuseikaksi.

15.07 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme aloittaneet tämän vaalikauden viimeiset kokonaiset valtiopäivät. Hallituksella on vain tämä vuosi aikaa saattaa maaliin keskeiset uudistukset. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on koko vaalikauden ajan ollut valmis rakentamaan yhteistyöhön ja on sitä edelleen. Myös hallitukselta vaaditaan yhteistyöhalua, mikäli se aikoo saavuttaa tavoitteensa. Kansainvälisen suhdanteiden myötä maamme talous on lähtenyt kasvuun ja myös työllisyystilanne on kohentunut. Hallituksen ei kuitenkaan pidä tuudittautua hyvän olon tunteeseen, koska paljon työtä on yhä tehtävänä.

Arvoisa puhemies! KD:n eduskuntaryhmä ajaa inhimillistä politiikkaa. Kestävä kehitys ja ihmisten kestävä hyvinvointi on KD:n missio. Hallituksen tulee talouskasvun aikaansaamisen ja työllisyyden parantamisen lisäksi huomioida, miten ne saadaan valjastettua kestävä kehityksen ja ihmisten kestävä hyvinvoinnin parantamiseksi. Talouskasvusta ei ole mitään iloa, jos sen hyödyt valuvat suurpääoman pohjattomaan laariin. Talouskasvun vaikutuksista pitää tavallisen kansankin hyötyä.

Suhdanteista riippumatta emme saa unohtaa yhteiskunnan vähäosaisia ja köyhiä. Eläkeläisten, erityisesti köyhyydessä elävien eläkeläisten, asemaa tulee parantaa. Meidän tulee tarttua yhteiskuntaamme vaivaaviin inhimillisiin haasteisiin, kuten yksinäisyyteen ja päihdeongelmiin. Yhteisöllisyyttä on saatava parannettua, se vaikuttaa oleellisesti ihmisten hyvinvointiin.

Yhteiskunnan arvot tulevat esiin siinä, kuinka hyvin huolehdimme kaikkein heikommassa asemassa olevista kansalaisista. Tällä hetkellä ei voi sanoa, että kohtelisimme van-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

huksiamme sillä arvokkuudella, mitä he ansaitsevat. Eutanasian sallimisen sijaan meidän päättäjien on tartuttava rivakasti toimeen ja pistettävä vihdoinkin vanhushoito ja saattohoito kuntoon koko maassa.

Lapset tulee nostaa keskiöön päätöksenteossa aikuisten toiveiden ja ideologisten päätösten sijaan. Kristillisdemokraatit haluavat näillä valtiopäivillä puolustaa lasten ensisijaista oikeutta isään ja äitiin. Mikään lakimuutos ei voi muuttaa vanhemmuuden todellisia perusteita. Haluamme puolustaa myös lapsiperheiden oikeutta itse päättää lastensa hoidosta. KD:n esittelemä kustannusneutraali hoitorahamalli, taaperobonus, toisi lisää joustavuutta, valinnanvapautta ja säilyttäisi myös kotihoidon mahdollisuuden.

Työttömälle parasta aktivointia on työpaikka. Siksi vaadimmekin hallitukselta edelleen toimia uusien työpaikkojen syntyyn, yrittäjyyden tukemiseen ja koulutuksen tason parantamiseen. Vauhtia pienyrittäjyyteen antaisi myös alvirajan nosto, jonka valmisteluun hallituksen olisi syytä ryhtyä. Lisäksi tarvitaan KD:n kannustavan perusturvan kaltainen sosiaaliturvan uudistus, joka poistaisi kannustinloukut ja tekee työnteosta aina kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistusta tarvitaan kipeästi, jotta kattavat ja yhdenvertaiset sosiaali- ja terveystalvet turvataan koko maassa. Uudistus on toteutettava asiantuntijoiden viitoittamaan suuntaan. Kestävään, asiakaslähtöiseen ja pitkällä aikavälillä säästöjä tuovaan uudistukseen tarvitaan myös tiivistä yhteistyötä opposition kanssa.

Ensi viikolla eduskunnan käsittelyyn tulevat tiedustelulait tulee saattaa voimaan nopealla aikataululla. Suomi ei voi jättäytyä kehityksen ulkopuolelle muiden maiden tiedustelupalveluiden hyvän tahdon varaan. Turvallisuusviranomaiset tarvitsevat työkalut terrorismin torjuntaan. Selkeällä ja kattavalla lainsäädännöllä tulee määritellä viranomaisten oikeudet ja velvollisuudet, jotta myös ihmisten yksityisyydensuoja turvataan.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin kehitys huolettaa monia kansalaisia. KD:n eduskuntaryhmä edellyttää, että näiden valtiopäivien aikana eduskunnassa käydään kattava keskustelu EU:n ja euron kehityksestä. Kansalaisilla on oikeus tietää, mihin suuntaan EU on menossa ja mihin eri eduskuntapuolueet haluavat EU:ta viedä. [Eero Heinäluoma: Oikein!] Hyssyttelyn aika on ohi. KD ei halua EU:sta liittovaltiota eikä halua olla sellaisessa kehityksessä mukana. KD haluaa torjua komission esitykset yhteisvastuun lisäämisestä. Emme halua yhteistä talous- ja finanssiministeriä, emme yhteisvastuullista Euroopan valuuttarahastoa emmekä yhteistä velkajärjestelymekanismia. Tämä on KD:n kanta — mikä on hallituksen ja mikä on eduskunnan kanta?

Lopuksi haluan toivottaa [Puhemies: Aika!] kaikille hyvää ystävänpäivää.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Nyt on kaikki ryhmäpuheenvuorot pidetty, ja pääministeri Sipilä, 5 minuuttia.

15.12 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista.

Ensinnäkin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa näyttää vallitsevan edelleenkin suuri yksimielisyys, mikä on totta kai hyvä asia. Kevään aikana merkittävin hanke on tämä tiedustelulain kokonaisuus eduskunnassa. EU-politiikassa tunnistan samat haasteet, jotka täällä on tuotu esille. Isosta kuvasta kuitenkin vallitsee aika lailla yksituumaisuus. Hallituksen lähtökohtana on ollut se, että kannat muodostetaan ajoissa ja sitten vaikutetaan, haetaan samanmielisiä kumppaneita. Näin teimme esimerkiksi puolustusyhteistyön syventämisessä ja samoin teemme nyt Euroopan rahaliiton kehittämisessä.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Kristillisten puheenvuorosta jäi mietityttämään velkajärjestely — eihän velkajärjestelyn ottaminen Emun kehittämiseen ole suinkaan yhteisvastuun lisäämistä. [Eero Heinäluoma: Päinvastoin!] Suomi ei tietenkään sano ”ei” lisäpaikalle, jos sellainen tulee — parlamenttihan on ehdottanut nyt, että osa korvattaisiin. Siitä valtiovarainministerikin tuolta sairasvuoteeltaan lähetti tekstiviestin huolestuneena, että eihän täällä sellainen käsitys ole. Me vastustamme sitä, että paikkoja lisättäisiin tai Britannian paikkoja vähennetään. Se on meidän lähtökohtamme, mutta jos tulos on se, että osakaan niistä jää, niin totta kai Suomi taistelee sitten lisäpaikasta.

Taloustilanne korjaantuu vauhdilla. Siitä on monessa puheenvuorossa täällä keskusteltu. Viimeisen neljänneksen kasvu oli lähes 4 prosenttia. Työllisten määrä kasvoi vuoden aikana 75 000 ihmisellä, kun verrataan viimeistä neljänneistä viime vuonna ja edellisestä vuonna — 75 000 ihmistä enemmän on töissä kuin vuosi sitten. Edustaja Rinne, puhuitte luottamuksesta. Kuluttajien luottamus on nyt ennätystasollaan. Se on suurin koko mittausjaksolla, joka alkaa vuodesta 1995. Työllisyys joulukuussa oli paras joulukuun mittaus 27 vuoteen, niin kuin kokoomuksen ryhmäpuheessa todettiin, ja mitä tulee eriarvoistumiskeskitykseen, niin kyllä sen suurimpia aiheuttajia Suomessa on työttömyys. Nyt on tehty työttömyyden eteen eikä pelkästään puhuttu. Pelkästään pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt vuoden aikana noin neljänneksellä. 75 000 ihmistä sai töitä vuoden aikana. Nämä ovat kovia lukuja. Ne näkyvät monen perheen arjessa ja yhä useamman suomalaisen arkipäivässä. [Välihuuto oikealta: Näyttöjä on! — Paavo Arhinmäen välihuuto] Vatulointi on todellakin lopetettu, nyt tehdään.

Maahanmuuttopolitiikassa perussuomalaisten esittämä pitkän aikavälin visio on itse asiassa juuri se, mikä oli hallituksenkin visio, eli meidän pitäisi päästä kohti sitä, että ihmisiä autetaan lähempänä kriisialueita ja otetaan turvapaikkakiintiön puitteissa turvallisista olosuhteista ihmisiä tänne. [Ben Zyskiewicz: Tätähän Mykkänen esitti!]

Sitten vielä tähän tunteeseen, että nyt kun talous on lähtenyt kasvuun ja työllisyys paranee nopeasti, niin meidän rakenteelliset ongelmat olisivat kunnossa ja meillä olisi nyt varaa lähteä lipsumaan siitä 10 miljardin kestävyysvajeurakasta, mikä on tehty: 4 miljardin säästökokonaisuus on edelleenkin kipeä, mutta meidän on pakko pitää siitä kiinni. Meidän on pakko pitää kiinni niistä toimista, joilla työllisyys on saatu kasvuun. Meidän on pakko pitää kiinni niistä toimista, uudistuksista, jotka tähtäävät siihen, että kestävyysvaje saadaan kuntoon, että me pystymme varautumaan siihen ikääntymispiikkiin, mikä Suomessa on vielä edessä. Suomi on ikääntyvä yhteiskunta, ja yhä pienemmät ikäluokat kantavat vastuuta työmarkkinoilla.

Minulle talouden tervehdyttäminen — talouden rakenteiden tervehdyttäminen, julkisen talouden kurissa pitäminen — on myös kysymys Suomen tulevaisuudesta ja ylisukupolvisesta vastuusta, ja tässä tilanteessa, kun nyt menee hyvin, tätä ei saisi unohtaa.

Puhemies Paula Risikko: No niin, nyt lähdetään sitten debattiin, ja sen jälkeen, kun on sitä jonkin aikaa käyty, sitten myös muut ministerit vastaavat. Mutta nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää enintään 2 minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, varaamaan ne painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Ja perinteiseen tapaan aloitetaan ryhmäpuheenvuorojen pitäjistä. — Edustaja Kaikkonen.

15.17 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä pahoiteltiin sitä, että perhevapaaudistus tässä kohtaa kaatui. Se on harmi asia, aivan totta. Totta

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

kai tämä perhevapaaudistus tarvitaan, ilman muuta, ja sen takia siihen aiheeseen pitää palata ennen pitkää. Tämä tarkoittanee seuraavia hallitusohjelmaneuvoitteluja, ainakaan sen pidemmälle se asia ei saa mennä.

Mutta tämän uudistuksen on aidosti parannettava perheiden asemaa, ei heikennettävä. Tässä on hyvin tärkeä lähtökohta, ja meille keskustassa tärkeää lähtökohdaksi ja näkökulmaksi on lasten ja perheiden tarpeet. Se on se oikea näkökulma. [Ben Zyskiewicz: Kuulostaa selittelyltä!] — Ja jotta hyvä uudistus voidaan toteuttaa, edustaja Zyskiewicz, sille on turvattava myös riittävä rahoitus.

Arvoisa puhemies! Nyt valmisteltu uudistus olisi ollut isolle osalle perheistä, ja etenkin pienituloisimmille perheille, leikkaus toimeentuloon, ja tätä emme keskustan piirissä hyväksyneet — aika merkittäväkin leikkaus. Me uskomme, että perheet tietävät politiikkoja paremmin, kenen ja miten lapset on hyvä hoitaa. Valintojen pitää olla perheissä, mutta perheillä pitää olla kunnolliset, tasa-arvoiset valinnan mahdollisuudet tehdä näitä valintojaan. Isiä on kuitenkin eri tavoin kannustettava ottamaan nykyistä enemmän vastuuta lastenhoitossa ja käyttämään enemmän perhevapaita.

Arvoisa puhemies! Suomessa on myös erinomainen varhaiskasvatusjärjestelmä, ja on myös erinomaista, että perheet voivat niin halutessaan hoitaa lapsia myös kotona. Kotihoiton tuki mahdollistaa tämän, ja tämän vaihtoehdon olemassaoloa me kyllä myös jatkossa haluamme puolustaa. Mutta valinta, arvoisa puhemies, se on perheiden.

15.19 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En puhu nyt perhevapaista. Niiden aika on kyllä edessä, siihen pitää ratkaisu löytyä ja taaksepäin on turha tässäkin asiassa katsoa, vaan pitää mennä eteenpäin ja hakea sellainen ratkaisu, joka on perheiden kannalta hyvä ja korostaa perheiden omaa valintaa ja myös turvaa lasten tulevaisuuden. Mutta puhun edelleen taloudesta, koska ilman kunnossa olevaa taloutta meillä ei myöskään ole näitä etuuksia perheille.

Talouspolitiikan arviointineuvosto on lähettänyt tuoreita terveisiä siitä, että noususuhdanteessa hallituksen finanssipolitiikka olisi liian kevyttä ja rakenteellinen jäämä kasvaa. Siinä on totuuden perä, mutta puolustukseksi kuitenkin totean sen, että esimerkiksi työn verotuksen keventäminen on hallitukselta ollut täysin tietoinen ratkaisu tässä tilanteessa. Täysin tietoinen ratkaisu, jolla halutaan tukea työllisyyskehitystä, ja sillä vauhditettiin myös kilpailukykyopimuksen syntymistä — hallitus teki oman osansa siinä — ja nyt tällä hetkellä nähdään, että tämä on ollut oikea valinta. Hallituksen talouspolitiikka on tuloksellista: talous kasvaa, työllisyys kasvaa. Niin kuin täällä on todettu, työllisyysaste on paras 27 vuoteen tällä hetkellä, korkeimmillaan, ja se kertoo siitä, että tämä valinta on ollut oikea eli verotuksen keventäminen tässä tilanteessa on oikea.

Tämä kasvu ei kuitenkaan poista tätä meidän rakenteellista ongelmaa työllisyyden sisällä. Meillä on ryhmiä siellä, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömät, joiden on erittäin vaikea työllistyä, ja sen takia meidän pitää kohdistaa toimenpiteitä näihin yksittäisiin ryhmiin, jotta heidänkin polkunsä työelämään ja parempaan ansiotuloon oman ja perheidensä tulevaisuuden rakentamiseksi mahdollistuu. Sen eteen teemme työtä tämän hallituskauden loppuun asti. Siihen olemme sitoutuneet.

15.21 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun hallitusohjelma julkaistiin, niin Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, viranomaistaho, arvioi hallitusohjelman ja totesi, että tämä hallitus tuhoaa sen perinnön, joka edelliseltä hallitukselta jäi liit-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

tyen eriarvoisuuskehitykseen ja tuloerojen kasvattamiseen. [Hälinää ja naurua] Se on tapahtunut käytännössä. Silloin varoitettiin jo siitä, että tämä hallitusohjelma tulee johtamaan eriarvoisuuden kasvuun, tuloerojen lisääntymiseen, ja viranomaistahot näin tekivät.

Tänään on julkaistu selvitys, jossa kerrotaan, että tuloerot ovat kääntyneet kasvuun, työttömät, lapsiperheet ja opiskelijat ovat kärsineet. Tämä on se fakta, mitä varten tästä on joka vuosi tarjottu hallitukselle vaihtoehtoa, jolla olisi korjattu näitä hallituksen eriarvoistavan politiikan ikäviä piirteitä.

Arvoisa puhemies! On erittäin ikävä asia, että tämä hallitus luopui nyt sitten perhevapaauudistuksen eteenpäinviemisestä. Palkkatasa-arvo, äitien, isien oikeus lapsiin, lapsien oikeus isiin, äitien oikeus tasa-arvoiseen työelämään olisivat kaikki niitä asioita, joita olisi voitu viedä eteenpäin tällä perhevapaajärjestelmällä. Nyt te luovuitte siitä. Te luovuitte siitä sen takia, että ideologisista syistä ette voineet lähteä kehittämään työelämän tasa-arvoa, ette voineet lähteä kehittämään työelämän niitä piirteitä, jotka vaativat korjausta isien, äitien ja perheitten näkökulmasta.

Te olette asettanut, pääministeri Sipilä, Juho Saaren työryhmän pohtimaan eriarvoisuuskehityksen ongelmia ja sitä, miten niitä voisi poistaa. Tuota ongelmaa, köyhyyttä, eriarvoisuutta, ei voi ratkaista ilman resursseja. Te olette kuitenkin tässäkin asiassa asettanut reunaehdoksi sen, että se ei saa nostaa kustannuksia. Pääministeri Sipilä, köyhyyttä, eriarvoisuutta ei voi torjua edes suomalaisessa yhteiskunnassa ilman, että siihen käytetään voimavaroja.

Teidän hallituksenne täytyy muuttaa tässä suhteessa suuntaa. Teillä on nyt vähän vajaa puolitoista vuotta aikaa muuttaa suuntaa, hakea semmoista linjaa, [Puhemies: Aika!] joka torjuu eriarvoisuuden.

15.23 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perhevapaauudistuksesta haluan kertoa vain sen, että siniset eivät vihaa kotiaiteja. [Antti Lindtman: Mitä se kertoo teistä?]

Kielivapauden myötä ensi syksynä jopa 2 200 viides- ja kuudesluokkalaista saa valita vapaasti molemmat koulussa opiskelemaisensa vieraat kielet, jos heidän kuntansa on mukana kokeilussa. [Mikaela Nylander: Kyllä!] Vielä ehtisi kuntia ilmoittautua tähän kokeiluun mukaan. Vapaus jatkuu koko peruskoulun ja toisen asteen. Kokeilu on ensimmäinen askel kielipolitiikan uudistamisen tiellä.

Arvoisa puhemies! Silloin tällöin hellitellään ajatusta asiantuntijoiden johtamasta valtiosta, kuinka silloin tehtäisiin niin sanotusti oikeita ja tutkittuun tietoon pohjautuvia päätöksiä. Lopulta asiantuntijoidenkin täytyisi kyllä ottaa arvot ja maailmankuva avuksi, henki ei elä vain materiasta. Sinisten arvomaailma pohjautuu Suomen Maaseudun Puolueen ikiaikaiseen viisauteen: ”Jokainen ihminen ja jokainen elämä on arvokas.” Ihmisarvo on jakamaton ja mittaamaton niin kaupungeissa kuin maaseudullakin. [Eduskunnasta: Se on perussuomalaisten linja se!]

15.25 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saksassa kokoon harsittu tuore hallitusohjelma on karua luettavaa EU-jäsenmaiden itsemääräämisoikeuden kannalta. Britannian EU-eron myötä Saksan ja Ranskan päätösvalta korostuu entisestään, ja liittovaltiokehitys syvenee armotta, jos Saksa ja Ranska saavat siitä päättää. Ellemme me täällä Suomessa kamppaile ahkerasti liittovaltiokehitystä vastaan, niin meille jää vain siustaseuraajan rooli, kun valta keskittyy yhä syvemmälle Brysseliin.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Ainakin tähän asti Sipilän hallitus on pitkälti nöyrytynyt liittovaltiota kohti johtavien esitysten edessä. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Tästä myöntöväisyyspolitiikasta nähtiin selvät merkit viime joulukuussa, kun EU-asioissa valtaa käyttävä eduskunnan suuri valiokunta muodosti kantansa EU:n suuntaviivoihin. [Jukka Gustafsson: Ettekö te luota ulkoministeri Soiniin?] Erityisesti kokoomuksen ja valtiovarainministeri Orpon taholta on kuultu viime kuukausina tasaiseen tahtiin lausuntoja, joiden mukaan Suomen tulee pyrkiä yhä syvemmälle EU:n ytimiin. Se näyttää olevan koko Sipilän hallituksen nykylinja EU:n suhteen, tai ainakaan mitään muita näkökantoja ei hallituspuolueiden taholta ole juuri esitetty julkisuudessa.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että talous on lähtenyt lopulta kasvuun vaalikauden alussa tehtyjen toimenpiteiden myötä. Mutta puheenvuoroissa tänään on myös noussut esille huoli kansalaisten taloudellisesta eriarvoisuudesta ja siitä, että heikompiensaisten suomalaisten ahdinko jopa syvenee talouden orastavasta kasvusta huolimatta. [Olavi Ala-Nissilä: Ei pidä paikkaansa!] Valitettavasti hallituksen politiikka ei ole lieventänyt tätä huolta, sillä esimerkiksi viime joulukuussa sen leikkaukset kohdistuivat aina ruoka-apujärjestöjen tukiin asti.

Eduskunta on asettanut suuren toivon tälle Juho Saaren köyhyystyöryhmälle ja sen tuloksille, mutta valitettavasti nyt alkavat olla käsillä viime hetket, jotta Sipilän hallitus ehtii toteuttaa Saaren työryhmän suositukset köyhyyden ehkäisystä ja hoidosta. Sen verran lähellä loppuaan tämä vaalikausi jo on. [Sari Sarkomaa: Vuosi on aikaa!]

15.27 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten varsin hyvin tiedetään, kansalliset taloudet kulkevat aina kansainvälisen talouden virrassa. Nousu- ja laskusuhdanteet eivät ole kansallisten päättäjien käsissä yksin. Kunnian ottaminen tai syylisten etsiminen ei suhdanteiden heilahdellessa ole vastuullista puhetta.

Arvoisa puhemies! Aivan liian usein keskustelu talouspolitiikasta typistyy keskusteluun siitä, pitäisikö menoja leikata, veroja korottaa vai ottaa lisää velkaa. Ne ovat keskeisiä asioita, mutta minne on jäänyt keskustelu siitä, mihin budjetin ja talouskehysten sisällä euroja käytetään? Valtion budjetissa jokainen euro on aina arvovalinta.

Vihreiden arvovalinta oli käyttää puoli miljardia euroa lisää koulutukseen ja yli 640 miljoonaa euroa lisää köyhyyden vähentämiseen. Tämä olisi voitu tehdä ilman että velkaa otetaan yhtään enempää kuin mitä hallitus tekee. Vihreiden vaihtoehdolle olisi toden totta tarvetta, kun koulutuksen eriarvoisuus kasvaa ja pienituloisten köyhyys lisääntyy. Tästä esimerkkinä ovat tosiaan SOSTEn tuoreen selvityksen tulokset, joiden mukaan tuloerot ovat kääntyneet kasvuun ja työttömät, lapsiperheet ja opiskelijat ovat hallituksen politiikan kärsijöinä. Yksi sitaatti tästä selvityksestä: ”Jos Suomessa halutaan aidosti pysäyttää eriarvoisuuden lisääntyminen pitkällä tähtäimellä, meillä ei ole varaa harjoittaa politiikkaa, jossa pienituloiset kotitaloudet ovat suurimpia häviäjiä.”

Kysymykseni kuuluu, pääministeri Sipilä: Mikä on hallituksen tahtotila? Vaihtoehtoja on kaksi: Sipilän hallituksen politiikan jatkaminen tai selkeä suunnanmuutos. Jos hallitus ymmärtää tilanteen vakavuuden, minkälaisiin toimenpiteisiin olette valmiit verotuksessa ja pienituloisten etuuksien osalta? Oletteko valmiita poistamaan perusturvaetuuksien indeksijäädtykset ja kompensoimaan aikaisempia leikkauksia?

15.29 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joskus tasa-arvon edistäminen maksaa, mutta se myös maksaa itsensä takaisin. Sukupuolten tasa-arvo on

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

yksi Suomen vahvuuksista ja ylpeyksistä. Onkin erittäin surullista, että perhevapaaudistus koki mahalaskun. Perhevapaaudistusta tarvitaan miesten isyyden vahvistamiseksi ja naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi sekä järjestelmän joustavoittamiseksi, sillä perheet ja tarpeet ovat erilaisia. Kunnollinen perhevapaaudistus maksaa, ja se saa maksaa.

Vasemmisto toivoo, että perhevapaaudistus saadaan vihdoinkin aikaiseksi ja sille varataan riittävä budjetti. Esitämme uudistuksen toteuttamista 6+6+6-mallin mukaisesti, jossa isille osoitettuja perhevapaakuukausia ja perheiden sisäistä joustoa lisätään kuitenkin leikkaamatta äidille mahdollisia kuukausia.

Arvoisa puhemies! Virkaanastujaispuheessaan tasavallan presidentti nosti esille ilmastomuutoksen ihmiskunnan kohtalonkysymyksenä. Ilmastomuutos todellakin on aikamme suurin haaste, ja eduskunnan on otettava ilmastopäätöt huomioon kaikessa päätöksenteossa. Aikaa ei ole paljon, ja nyt on viimeistään siirryttävä sanoista tekoihin, jotta tulevaisuus olisi valoisa myös meidän lapsillemme. Toivonkin, että lainsäädännön, budjetin ja kaikkien päätösten ilmastovaikutusten arviointia tehostetaan ja päätösten vähentäminen otetaan kaikkea päätöksentekoa ohjaavaksi näkökulmaksi näillä valtiopäivillä.

15.30 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det är verkligt sorgligt att familjeledighetsreformen nu inte blir av. Det är ett sorgligt kapitel i den här regeringens historia. Barnen och familjerna hade faktiskt förtjänat mycket bättre.

Arvoisa puhemies! On erittäin surullista, että hallitus ei ole päässyt sopuun perhevapaista. Lapset ja perheet olisivat ansainneet parempaa. Ja on erittäin surullista katseltavaa myös, että hallituksen ministerit riitelevät keskenään ja että tästä uudistuksesta, jota niin moni perhe odottaa, ei tule mitään, mutta sitten maakuntauudistusta, joka ei tule vaikuttamaan ja jota kukaan ei oikeastaan odotakaan omassa arjessaan, sitä pitää kyllä runnata läpi. Eikö olisi nyt viisasta tehdä niitä uudistuksia, jotka kansalaiset tarvitsevat, eikä niitä uudistuksia, joita kukaan — paitsi ehkä keskusta, kun on maakuntauudistuksesta kyse — ei halua? Olisi rehellistä katsoa, mitä voidaan tehdä sen eteen, että parannetaan perheitten ja lasten asemaa tämän päivän Suomessa, eikä miettiä sitä, mikä parantaa juuri tällä hetkellä jonkun poliittisen ryhmän suosiota.

Värderade talman! Man kan fråga sig varför regeringen skjuter den här familjeledighetsreformen i sank. Orsakerna är tydligen ideologiska. Det betyder att man inte tänker på familjerna, utan att man nu tänker på hur man själv kan öka sitt understöd. En reform som ingen egentligen vill ha, det vill säga landskapsreformen — nå, förutom centern — den ska man driva igenom med all makt, men en reform som våra familjer väntar på, den klarar man inte av att få till stånd. Det här är bedrövligt. [Stefan Wallin: Så är det!] SFP bjuder gärna sin egen familjeledighetsreform till regeringens förfogande.

RKP:llä on hyvä malli perhevapaitten uudistamiseksi, [Puhemies koputtaa] ja tarjoamme sen maksutta hallitukselle käytettäväksi.

15.32 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen tärkeä lähtökohta on turvata oikea-aikaiset, yhdenvertaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kaikkialla Suomessa kaikille tarvitseville. Joustavat hoitopolut ja hyvä katkeamaton yhteistyö perusterveydenhuollon, sosiaalipalveluiden ja erikoissairaanhoidon välillä tulee

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

saada käytäntöön. Tähän kaikkeen tarvitaan riittävät resurssit myös muutosprosessin aikana. Muutos on tehtävä hallitusti. Kysyisinkin ministereiltä: kuinka hallitus varmistaa, että muutos tehdään hallitusti, ja kuinka hallitus varmistaa riittävät resurssit myös muutosprosessin aikana?

Perhevapaauudistusta ajatellen KD on esitellyt kustannusneutraalin hoitorahamallin, taaperobonuksen, mikä lisäisi joustavuutta, lisäisi valinnanvapautta ja säilyttäisi myös kotihoidon mahdollisuuden. Ja kysynkin: Voisiko hallitus vielä harkita tämän mallin toteuttamista? Se on kustannusneutraali.

Vähäosaisia ja köyhiä ajatellen kysyisin: kuinka hallitus aikoo toimia, jotta vähäosaisten asema paranee ja köyhyys poistuu hyvinvointi-Suomesta?

Ja vielä työpaikkoihin ja aktiivimalliin. Työpaikka on työttömälle parasta aktivointia. Aktiivimalliin liittyen haluaisin kysyä: huomioidaanko työnhakijan työkyky ja terveydentila ja hänen perheensä tilanne riittävän yksilökohtaisesti ja kokonaisvaltaisesti, kun arvioidaan vaadittavia aktiivitoimia ja mahdollisuuksia osallistua niihin?

Puhemies Paula Risikko: Sitten siirrytään enintään minuutin mittaisiin vastauspuheen-vuoroihin.

15.34 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yhteen sanaan pitäisi kiteyttää suomalaisen yhteiskunnan menestys, niin se on ”luottamus”, luottamus siihen, että jokainen sukupolvi, jokaiset päättäjät haluavat parempaa aina tuleville, seuraaville polville. Lapsissa on Suomen tulevaisuus, ja lapsille hyvä Suomi edellyttää perhemyönteistä politiikkaa, ja tasa-arvoisempi parempi työelämä edellyttää tekoja päättäjiltä, erityisesti tekoja, joita nyt olisi tarvittu perhevapaiden uudistamiseksi. Suomessa on pohjoismaisesti verrattuna tasoltaan alhaisin ja jäykin perhevapaajärjestelmä, ja nyt juuri olisi ollut mahdollisuus uudistaa suomalaisten perheiden perhevapaat 2000-luvulle. Mutta tämä hallitus ei sitä kykene tekemään.

Johtopäätös on selvä, arvoisa puhemies, tällä hallituspohjalla suomalaisia perhevapaita ei pystytä uudistamaan 2000-luvulle. Siihen tarvitaan toisia päättäjiä. [Puhemies: Aika!] SDP:llä on vaihtoehto. Nyt tarvittaisiin perhemyönteistä [Puhemies: Aika!] politiikkaa ja tasa-arvoa työelämään.

15.35 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka perhevapaat tarvitsevat uudistusta, niin hyvä sentäs, että ei ole lähdetty sille linjalle, että yhteiskunta päättäisi perheen puolesta, kuka saa olla kotona, koska se on kommunismia.

Rahaliiton ongelmat eivät ratkea sillä, että me teemme uusia kommervenkkejä, teemme uusia järjestelmiä korvataksemme rahaliiton ongelmia. Ja me tiedämme sen, että meillä on oikeasti kaksi vaihtoehtoa: joko liittovaltio tai sitten rahaliitto purkautuu. Tämä on taloustieteilijöiden näkemys. On älyllistä epärehellisyyttä väittää, että rahaunioni, valuuttaunioni, voisi toimia ilman liittovaltiota. Meidän pitää päättää, haluammeko me olla eurojunassa mukana vai haluammeko hypätä siitä pois. Meillä ei voi olla sellaista politiikkaa, että me harhautamme äänestäjiä [Puhemies: Aika!] uskottelemalla heitä väärillä tiedoilla.

15.37 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministerin puheessa mainittiin koko koulutusjärjestelmän uudistaminen ja korostettiin työllisyysasteen nostoa. Nämä ovat varmasti meille kaikille yhteisiä ja tärkeitä tavoitteita.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Me tiedämme, että meidän on satsattava koulutukseen voimakkaasti, jos me haluamme selvittää työn murroksesta ja siitä globaalista murroksesta, mikä tulee, kun robotit ja digitalisaatio tulevat osaksi työelämää. Me tarvitsemme elinikäisesti oppimaan opettavan, kannustin- ja byrokratialoukkuja purkavan yhteiskunnan, joka samaan aikaan yhdistää työllisyyspolitiikan koulutuspolitiikkaan. Kuitenkaan viime aikoina näin ei ole tehty. Koulutusreformit tuntuvat yskivän, ja samaan aikaan koulutuksen eriarvoisuus valitettavasti on edelleen kasvamassa. Nämä eivät ole erillisiä saarekkeitä, nämä liittyvät toisiinsa.

Lisäksi minä haluaisin korostaa sitä, että jos me haluamme tehdä mahdollistavan yhteiskunnan, joka purkaa kannustinloukkuja esimerkiksi perustulokokeilun avulla, on aivan älytöntä samaan aikaan rakentaa aktiivimallin kaltaisia instrumentteja, jotka antavat keppiä silloin, kun meidän pitäisi tehdä pitkän aikavälin kestävämpiä ratkaisuja, rouva puhemies.

15.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, te annoitte ymmärtää, että oppositio olisi sitä mieltä, että Suomessa ei ole rakenteellisia ongelmia. Mutta asiahan on päinvastoin: oppositio on tällä hetkellä huolissaan siitä, miten hallitus on epäonnistunut rakenteellisten uudistusten teossa. Yritystukien uudistaminen ei hallitukselta onnistunut, vaan siirrettiin vastuu eduskunnalle ja siitä luultavasti seuraavalle hallitukselle, perhevapaiden uudistaminen siirtyy seuraavalle hallitukselle ja sosiaaliturvan kokonaisuudistus siirtyy seuraavalle hallitukselle. Tällä kaudella työttömyysturvan byrokratiaa on päinvastoin lisätty. Sote-uudistuksella piti lisätä integraatiota ja hillitä kustannuskehitystä. Sen sijaan hallitus on nyt tuomassa uudistusta, joka vähentää integraatiota ja lisää kustannuksia.

Tällä hetkellä näyttää valitettavasti siltä, että tämä hallitus tulee jäämään mieleen lähinnä parkkikiekkojen norminpurusta ja neloskaljan saamisesta ruokakauppoihin.

15.39 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puhuttiin aikaisemmin brexitin jälkeisestä elämästä ja mitä tapahtuu, kun Britannian tyhjiksi jättämät europarlamenttipaikat jaetaan uudelleen ja laitetaan osittain hyllylle odottamaan uusia jäsenmaita. Pääministeri antoi ymmärtää, että Suomi periaatteessa vastustaa lisäpaikkojen jakamista, mutta jos niitä tulee, niin otetaan mielihyvin vastaan. Ollaanko siis puolesta vai olla vastaan? Jokainen suomalainen lisämeppi antaa lisää vaikutusvaltaa, lisää edunvalvontaa Suomen kannalta tärkeille asioille. Halutaanko vähemmän Eurooppaa? Ja eurooppaministeri Terho haluaa lakkauttaa alueiden komitean.

Siis vähemmällä Euroopalla saadaan enemmän Eurooppaa — vai haluaako Suomi vähemmän Eurooppaa? Mikä on linja, kyllä vai ei?

15.40 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä oppositiopuolueet SDP, vihreät, vasemmistoliitto ja RKP ovat paheksuneet perhevapaaudistuksen kaatamista. Minä puolestani kiitan hallitusta siitä, että epäonnistunut, julkisen talouden kustannuksia lisäävä malli haudattiin.

Viime kaudella kristillisdemokraatit kaatoi hallituksessa lukuisat yritykset leikata kotihoidon tukea ja siten perheiden valinnanvapautta ja pikkulasten oikeutta äidin tai isän syliin. Tällä kaudella sen teki ministeri Saarikko. Kiitos siitä.

Onkin varsin ristiriitaista, että tasa-arvon edistämiseksi tehtiin malli, joka tosiasiallisesti olisi leikannut juuri naisten tuloja ja samalla naisten oikeutta perhevapaisiin. Täällä olem-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

me kuulleet nyt puheenvuoroja, jotka kertovat siitä, että kotihoidon tuki on myös tulevaisuudessa tulilinjalla, ja sen takia toivon, että seuraaviin hallitusneuvotteluihin löytyy sellainen taho, joka on valmis puolustamaan kotihoidon tukea.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa — edustajat Heinäluoma, Kankaanniemi ja Niinistö Ville — ja sen jälkeen pari ministeriä vastaa, ja sitten taas jatketaan.

15.41 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitukseen tuli, ilmeisesti ensimmäistä kertaa Suomen historiassa, perheministeri, ajattelin, että nyt lähtee tapahtumaan, ja sen takia täytyy sanoa, että kyllä hämmästyksen sormi meni ihmettyksen suuhun, kun hallitus perheministerin johdolla ilmoitti, että perhevapaille ei tehdä yhtään mitään. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Tämän jälkeen seuraavaksi hämmästyin vähintään yhtä paljon, kun pääministeri Sipilä tuli sanomaan, että nyt hanskat muuten tippuu ja emme tee tälle asialle tämän ministerityöryhmän epäonnistuneen työn jälkeen yhtään mitään. Tämä hallitus siirtää yli vuosi ennen vaaleja tämänkin uudistuksen seuraavalle hallitukselle. Edellinen hallitus sentään, arvoisa pääministeri, jaksoi tehdä työtänsä vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun. Siihenkin olisi vielä aika paljon aikaa, niin että hanskat takaisin käteen ja laiskanläksylle!

15.42 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Herra pääministeri, aiotteko te antaa hallituksen tiedonannon eduskunnalle EU-politiikasta, europolitiikasta, brexitistä ja siitä valtavasta muutoksesta, joka on tapahtumassa hyvin nopeasti Euroopan unionissa, esimerkiksi jos Saksan hallitus muodostuu tälle pohjalle, mikä nyt on? Eduskunnalle olisi tärkeää, että se kokonaisuudessaan kävisi keskustelun tiedonannon pohjalta ja äänestäisikin tästä asiasta. Nähtäisiin nämä EU-kannat ja linjaukset.

Toisena asiana kysyn: Miten aiotte toimia Juho Saaren työryhmän tulosten pohjalta? Aiotteko tuoda eduskuntaan jo syksyllä sitä koskevia esityksiä, jotka merkitsisivät syrjäytymisen ja köyhyyden tunnustamista ja toimenpiteitä tältä pohjalta?

Lisäksi meillä on liikennetyöryhmä ja yritystukityöryhmä, ja odotan, että niiltäkin saadaan tuloksia eduskuntaan.

15.43 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen puheiden ja tekojen ristiriita on räikeä. Tässäkin pääministeri puhui uudistuksista, mutta jos katsoo hallituksen tekoja, niin tämä hallitus tekee lyhytnäköistä leikkauspolitiikkaa, jossa todelliset uudistukset jäävät tekemättä mutta ympäristönsuojelun tasoa heikennetään, naisten tasa-arvoa ei edistetä ja monet tärkeät osallisuutta parantavat uudistukset jäävät tekemättä, mutta perusturvasta sen sijaan leikataan. [Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Kaikkein räikein tämä ristiriita on koulutuksessa. Pääministeri puhui siitä, että koulutusta uudistetaan ja koulutukseen ja osaamiseen panostamalla Suomi pärjää. Arvoisa pääministeri, teidän hallituksenne on tehnyt koulutuslupauksien jälkeen historialliset leikkaukset koulutuksesta, jotka yhä jatkuvat. Suomen tutkimus- ja kehitysrahoitus on laskenut lähes 10 prosenttia vuonna 2016, ja me olemme pudonneet euroalueen keskiarvon alle t&k-investoinneissa teidän hallituskautenne aikana. Miten tämä sanojen ja tekojen ristiriita voi olla niin räikeä? Näyttää siltä, että hallitus tavoittelee tällaista banaanivaltiostrategiaa, jossa koulutuksen tasoa lasketaan. Ymmärrätkö [Puhemies: Aika!] tekojenne seurauksia?

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Kaikki ministerit ovat pyytäneet puheenvuoron, mutta otamme niitäkin nyt vain muutaman ensiksi, eli ministerit Terho, Vehviläinen ja Tiilikainen, kaikille 2 minuuttia.

15.44 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Otan näitä EU-kysymyksiä tässä ensisijaisesti esiin.

Suomihan tietenkin noudattaa omaa kansallista etuaan, joka lukee myös meidän hallitusohjelmassa hyvin selvästi. Eli yhteisvastuun lisäämistä emme kannata Emussa tai pankkiunionissa sillä lailla, että riskejä ei huomioida samaan aikaan, kun järjestelmää kehitetään. Se olisi yksinkertaisesti epäreilua, että me otamme muiden puolesta riskejä yhteisvastuumekanismeihin, jotka riskit he ovat itse jo aiemmin ottaneet. Toisin sanoen ei ole mitään yksiselitteistä, johdonmukaista syytä väittää, niin kuin toisaalta tuli täältä salista, että välttämättä kasvaa yhteisvastuu aina samaa tahtia, kun vain suostumme olemaan ylipäänsä mukana valuuttaunionissa. Tässä on hyvin tärkeä noudattaa omaa kansallista etua puolustavaa linjaa ja olla aktiivinen eikä vain julistaa vastarintaa kaikkeen.

Kysyn siis tästä Huhtasaaren erityisesti esittämästä huomiosta: Tarkoititteko siis, että meidän tulisi erota eurosta? Sehän tarkoittaa nykysääntelyllä sitä, että meidän tulisi erota myös EU:sta, kuten toki puheenjohtajanne onkin ilmoittanut puolueenne tavoitteeksi. [Laura Huhtasaaren välihuuto] Eli saadaanko tähän selkeä ilmoitus nyt tästä linjasta, jonka jälkeen, kuten itse sanoitte, voidaan käydä tätä keskustelua selkeästi, kun ette anna äänestäjille väärää tietoa? [Välihuutoja]

Sitten yleisesti tästä oppositiokritiikistä, mitä te olette esittäneet. Tämä uudistusten vastustaminen on ollut täällä hyvin aktiivista läpi vaalikauden. Nyt itketään paljon, että perhevapaauudistus ei syntynyt, ja ymmärrän, että se on ikävä asia. Mutta te olette vastustaneet kaikkia niitä uudistuksia, mitkä täällä ovat syntyneet, ja epäilenpä, että te olisitte vastustaneet myös tätä uudistusta, jos se olisi tänne tullut joskus käsiteltäväksi. [Naurua] Te myöskin olette kannattaneet enemmän uudistumista kuin uudistuksia, mikä on vähän ristiriitainen linja. Te myös valitatte toisaalta, että uudistuksia ei ole. Mitä te oikeastaan sitten olette valittaneet nämä 2,5 vuotta hallituksen politiikasta, jos mitään uudistuksia ei ole tapahtunut? [Välihuutoja] Perin merkillinen tämä vastustuslinja, jossa on johdonmukaista ainoastaan se, että te vastustatte.

15.47 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Palaan ihan samaan asiaan, mistä edellä ministeri Terho. Tätä hallitusta ei kyllä voi syyttää siitä, että meillä ei olisi uudistuksia jatkuvasti käsissä. Meillä on historian suurin uudistus, sote- ja maakuntauudistus, ja siitä korjaan sen verran, että yli 40 lakia on jo täällä eduskunnan käsittelyssä ja valinnanvapauslaki tulee tänne parin viikon päästä.

Mutta miksi erityisesti haluan tässä nyt sanoa ja mistä asiasta, niin haluan sanoa tästä, kun sanottiin, että ei tehdä uudistusta sosiaaliturvan ja verotuksen puolelle: Siellä on yksi erittäin konkreettinen iso asia, joka tulee parantamaan työtulojen, sosiaaliturvan ja verotuksen yhteensovittamista, ja se on tämä kansallinen tulorekisteri. [Ben Zyskowitz: Oikein!] Olemme laittaneet siihen lähes 50 miljoonaa euroa rahaa, ja ensimmäinen erä siitä tulee voimaan vuonna 2019. Se tulee tarkoittamaan sitä, että kaikki yritykset laittavat samalla kertaa sinne palkkatulot. Ne laitetaan kerralla sinne ja sitten ovat tarvitsijoitten käytössä. Tämä uudistus jo sillä kertaa tulee tarkoittamaan sitä, että kaikkiaan 2,8 miljoonan palkan- saajan tulotiedot ovat siellä samassa ja jokainen meistä pystyy niitä itse katsomaan. Tämä

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

on iso uudistus. Seuraavana vuonna, eli 2020, sinne tulee myös sosiaalietuudet, eli tämä iso kokonaisuus tarkoittaa sitten, että kaiken kaikkiaan 4,6 miljoonan tulonsaajan tulotiedot ovat näkyvissä. Ja tätä ei pitäisi kyllä väheksyä. Niin kauan kuin minä olen ollut tässä salissa, lähes parikymmentä vuotta, täällä on koko ajan puhuttu siitä, miten tilkkutäkkimäinen meidän sosiaaliturvajärjestelmä on, miten työtuloja ja sosiaaliturvaa ei pysty yhteensovittamaan, ja nyt teemme tämän konkreettisen uudistuksen. Tämä ei ole pelkästään järjestelmäuudistus, vaan tämä tulee auttamaan jokaista kansalaista ja päästään näistä kannustinloukuista jonkun verran eroon.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

15.49 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Monet ryhmät kantoivat huolta ilmastomuutoksesta, ja siitä onkin syytä kantaa huolta. Siksi juuri on Suomi ollut vahvasti mukana rakentamassa EU:n vuoteen 2030 tähtyvää ilmastopakettia. Olemme etujoukoissa myös teoissa. Valmistelemme kivihiilen lopettamista energiantuotannossa viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Tuontiöljyn käyttö puolitetaan, liikenteen päästöt puolitetaan samalla aikataululla ja uusiutuvan energian osuus nostetaan yli 50 prosenttiin.

Suomi on näyttänyt suuntaa paitsi EU:ssa myös laajemmin kansainvälisessä ilmastopolitiikassa, ja itse asiassa Suomen asema kansainvälisessä ilmastopolitiikassa ei ole koskaan ollut näin vahva kuin nyt. Olimme merkittävä tekijä Irti hiilestä -koalitiota perustettaessa viime syksynä Bonnissa. Olemme nostaneet Suomen kiertotalouden edelläkävijäksi. Hiilineutraaliustavoite vuodelle 2045 Pariisin sopimuksen mukaisesti — Suomi ja Ruotsi ovat tämän uskaltaneet asettaa. Se tarkoittaa, että painamme päästöjä niin paljon alas, että vahvana säilyvät hiilinielumme pystyvät sitomaan vastaavan määrän hiilidioksidia.

Edelläkävijäys on paitsi ympäristön ja ilmaston etu myös suomalaisten yritysten etu. [Hannakaisa Heikkinen: Näin on!] Se avaa kasvumahdollisuuksia viennissä yrityksille, mahdollisuuksia saada lisää kestäviä työpaikkoja suomalaisille. Mutta myös ihmiset on saatava vahvemmin mukaan ilmastotyöhön. Siksi tuki kaasu- ja sähköautoilulle on tärkeää. Siksi raideliikenteen ja pyöräilyn mahdollisuuksia parannamme. Siksi luomme älykkäillä sähköverkoilla mahdollisuuksia kuluttajille ottaa aktiivisemmin osaa sähkömarkkinoihin. Tuemme myös kuntien ja maakuntien ilmastotyötä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten muutama minuutin vastauspuheenvuoro jälleen, ja sen jälkeen sitten taas ministerit.

15.51 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Uudistus” on positiivinen sana. Se tarkoittaa jotain uutta, parempaa tulevaisuutta. Tämän hallituksen kielenkäytössä erityisesti koulutusleikkauksissa — erityisesti koulutusleikkauksissa — ”uudistus” on saanut uuden merkityksen. Sen sanan sisältö on käytännössä ’menojen vähennykset, leikkaukset, pois’. Tämä on tämän hallituksen politiikan sisältö. Uudistus muuttuu leikkauksiksi, negatiivisiksi sanoiksi. Hallitus on sotkenut julkisen talouden tasapainottamisen ja uudistukset keskenään. Tämän hallituksen toiminta on johtanut siihen, että eriarvoisuus on kasvanut. Niin kuin nyt tämän päivän tutkimuksessa todetaan, köyhät ihmiset suomalaisessa yhteiskunnassa ovat ne maksajat tälle hallituksen politiikalle. On hienoa, että

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

talous kasvaa, on hienoa, että työllisyys kasvaa. Mutta, arvoisa hallitus, kasvu kuuluu kaikille. Muuttakaa politiikkanne suuntaa, antakaa arvo näille ihmisille, jotka tällä hetkellä todella heikoissa olosuhteissa Suomessa toimivat.

15.52 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perusturvan ja koulutuksen leikkauksia on perusteltu sen kautta, että tarvitaan talouskuriä. Mutta oletteko havainneet, että teidän talouskurinne on hyvin valikoivaa? Missä on talouskuri silloin, kun puhutaan vero- ja yritystuista, miljardien potista? Missä on tämä talouskuri, kun puhutaan sote-uudistuksesta ja kasvavista menoista? Missä on teidän talouskurinne, kun puhutaan veropolitiikasta, muun muassa yrittäjävähennyksestä, metsälahjavähennyksestä, perintö- ja lahjaverosta tai yleisistä veronalennuksista, jotka euromääräisesti hyödyttävät kaikkein suurituloisimpia? Missä on tämä talouskuri, puhutaan näistä kysymyksistä? Eikö ensin pitäisi antaa niille, muun muassa julkisen sektorin pienipalkkaisille naisvaltaisille aloille, joilta ensin on otettu kaikkein eniten, ja koulutukseen? Tämä on arvopolitiikkaa, ja budjetin sisällä joka ikinen euro on aina arvovalinta.

15.53 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomeen varmasti tarvitaan uusi tiedustelulaki. Nyt sitä kuitenkin ajetaan läpi kiireellä ikään kuin jälkihoitona tälle Turussa tapahtuneelle valitettavalle islamistin tekemälle terroriteolle. Pidänkin hieman kummallisena, että nyt koetetaan hätäillä asiaa, jota olisi ollut aikaa hoitaa jo vuodesta 2015 saakka. Hallituksella on erinomainen maahanmuuttopoliittinen ohjelma ja siihen loppuvuodesta 2015 tehty 80 kohdan lisäpöytäkirja. Toteuttakaa ne kirjaukset täysimääräisinä, niin torjumme terrorismia jopa paremmin kuin tällä sinänsä tarpeellisella tiedustelulailla. Tästä ihan mielelläni kysyisin ministereiltä aikataulua, millä aikataululla näitä ollaan toteuttamassa.

15.54 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ennen viime vaaleja keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä sanoi: ”Keskusta ei leikkaa etuuksia.” Perussuomalaisen puheenjohtaja Timo Soini laittoikin vielä paremmaksi. Hän sanoi: ”Suomessa on noin miljoona ihmistä, jotka elävät noin 1 000 eurolla. Heiltä ei voi, ei saa eikä ole varaa leikata.” Mutta kun hallitus aloitti työnsä, niin kyllä vain keskustalaiset, joka ikinen kansanedustaja, ja perussuomalaiset, joka ikinen kansanedustaja, hyväksyivät leikkaukset sosiaaliturvaan. Tänäpä on tullut sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tutkimus, jonka mukaan erityisesti pienituloisten lapsiperheiden toimeentulo on heikentynyt. Sen lisäksi, että on leikattu eläkkeistä ja työttömyysturvasta, myös sosiaalietuuksien verotusta on kiristetty ja asumistukea on pienennetty. Arvoisa pääministeri, tämä ei ole uudistamista, tämä on, arvoisa pääministeri, lupauksen räikeää pettämistä.

15.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa olin sen verran hämmentynyt, [Naurua] että en meinannut huomata edes, että tämä puheenvuoro tuli. Nimittäin juuri pohdimme tässä, että todellakin olemme tilanteessa, että keskustavetoinen hallitus leikkaa eläkkeitä, keskustavetoinen hallitus leikkaa perusturvaa. Tähän ei kyennyt edes Esko Aho. Te teette nyt tässä suhteessa historiaa. Teidän uudistuspolitiikkanne on raakaa leikkauspolitiikkaa, mikä täällä on käynyt ilmi.

Puhemies! Pääministeri Sipilä kuunteli kuitenkin aika tarkkaan tuon teidän oman ryhmänne puheenvuoron, ja siellähän pilkisti tällainen pieni toivonpilkahdus, eli olin kuulevi-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

nani, että sanottiin, että tulevaisuudessa perusturvaa kenties voitaisiin parantaa, ja ryhmäpuheenjohtaja jopa epäili, voisiko tälläkin kaudella siihen mennä. Nyt minä kysyn teiltä, pääministeri: Aiotteko nyt löytää sen sydämen ja ottaa kopin tästä ajatuksesta ja muuttaisitte kurssia? Päinvastoin te olette tähän mennessä leikanneet perusturvaa, eläkkeitä, opiskelijoilta, työttömiltä. Voisitteko nyt tässä hieman peruuttaa ja kääntää suuntaa?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi minuutin mittaista puheenvuoroa, ja sen jälkeen sitten ministerit vastaavat.

15.56 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyys paranee lähes historiallista vauhtia. Kymmenettuhannet perheet ovat tätä kautta voineet nousta [Antti Rinne: Hienoa!] pienituloisuudesta ja köyhyydestä jonkin verran parempaan taloudelliseen tilanteeseen. Samalla myös julkinen talous vahvistuu, mikä tarkoittaa sitä, että on entistä paremmat edellytykset pitää huolta julkisista palveluista ja sosiaalisista tuloisuuksista. Edustaja Rinne, jopa ystävänpäivänä on pakko sanoa, että kun te tässä tilanteessa vaaditte hallituksen politiikan suunnanmuutosta, niin se on melkein yhtä älytön vaatimus kuin se, kun te vaaditte viime vappupuheessanne hallituksen eroa. Tulokset puhuvat puolestaan, ja ne ovat täysin kiistattomia.

Perhevapaaudistuksesta sanon vain sen, että jokaisen perheen pitää saada itse valita, miten lapsensa hoitaa, mutta yhteiskunnallisina päättäjinä, lainsäätäjinä meillä ei voi olla mitään muuta lähtökohtaa kuin tasa-arvon edistäminen. [Hannakaisa Heikkinen: Juuri näin!]

15.57 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos Suomen sosiaalidemokraattinen puolue pitäisi kiteyttää yhteen sanaan, niin sehän olisi ”ei” — ei, ei, ei -SDP. Sitähän tämä nyt on ollut jo kaksi vuotta, [Naurua] ja näköjään vielä viimeisenäkin vuotena linja on sama. Eikö teillä todella mitään muuta ole, vaikka SAK on vetänyt teidän vaalivankkureitanne, meille sanoa kuin ”aktiivimalli” ja ”perhevapaaudistus”, joista jälkimmäisen te olisitte haukkuneet pataluhaksi, jos se olisi täällä tuotu hallituksen esityksenä? Te olisitte sanoneet, että hallitus jälleen leikkaa perheiltä ja näin edespäin, ja nyt te kysytte, miksi hallitus ei tehnyt sitä. Eihän tässä ole mitään logiikkaa.

Toinen, jota täytyy ihmetellä ja olla hämmästynyt edustaja Viitasen tapaan, on perussuomalaisen linja tiedustelulaista. Te sanotte, että nyt hätäillään. Kaksi vuotta hallitus on tätä valmistellut, jo ennen Turun terrori-iskuja, jopa tekin olitte silloin mukana, niin että mitä hätäilyä tämä tällainen on? Oletteko te nyt sen kannalla vai ettekö te ole?

Puhemies Paula Risikko: Nyt sitten jälleen kolme ministeriä, vaikka enemmänkin on pyytänyt, mutta tehdään nyt aina tällaisina kategorioina, eli siellä on Grahn-Laasonen, Soini ja Lindström. — Ministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia. Voin myös paikalta antaa puheenvuoron.

15.58 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä ystävänpäivänä opposition kanssa siitä, että tasa-arvon edistämiseksi tarvitaan tekoja ja perheet niitä meiltä myöskin odottavat. Sen takia vastuuministerinä tulen tekemään aivan kaikkeni sen eteen, että varhaiskasvatusta Suomessa kehitetään vahvasti koulutuksellista tasa-arvoa painottaen. Uusi varhaiskasvatustalaki on tarkoitus antaa eduskunnalle tä-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

män kevätkauden aikana, ja se painottaa erityisesti varhaiskasvatuksen laatua ja henkilöstöön panostamista.

Samanaikaisesti tänä keväänä myöskin valmistellaan koulutukseen merkittäviä uudistuksia. Voi sanoa, että viime vuosi oli käännekohta myöskin koulutuksen sektoreilla. Ne ikävät säästöpäätökset jäivät taa, Suomessa talous kasvaa, työllisyys kehittyy myönteisesti, ja tuomme lukuisia uudistuksia koulutuksen kehittämiseksi Suomessa. Yksi tärkeä uudistus on lukiouudistus. Tavoitteena on vahvistaa koulutuksen laatua, oppimistuloksia, sujuvaa siirtymää korkea-asteen opintoihin. Se on merkittävä, iso kokonaisuus tälle keväälle.

Myöskin tämä talouden kasvu on herättänyt sen tilanteen henkiin, että osajista alkaa olla kova pula. Yrityksistä tulee viestiä, työelämästä tulee viestiä, ja se kertoo myös teknologisesta vahvasta muutoksesta, panostamisesta tulevaisuuteen, ja se edellyttää meiltä koulutukseen panostamista nimenomaan sen elinikäisen oppimisen näkökulmasta. Etsimme tällä hetkellä korkeakoulujen kanssa ratkaisuja, miten voidaan luoda elinikäisen oppimisen mallit eli jatkuvaa oppimista, täydennyskoulutusta, muuntokoulutusta myöskin korkeakoulutukseen.

Isossa kuvassa täytyy vielä sanoa, että tässä tilanteessa, jossa Suomessa työllisyys paranee ja talous kasvaa, se on myöskin parasta eriarvoistumisen torjumista. Mitä useampi pääsee töihin, sitä useampi perhe pääsee parantamaan asemaansa yhteiskunnassa ja toimeentulo paranee, ja hallitus myöskin tukee näitä muun muassa alentamalla varhaiskasvatusmaksuja tämän vuoden alusta.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Soini, 2 minuuttia.

16.01 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa puhemies! Tästä tiedustelulakiasista olisin toivonut, että edustaja Eerola olisi jäänyt kuuntelemaan vastauksen. Edustaja Savio puhui järkevällä, rakentavalla tavalla tästä asiasta, mutta Eerola puhui käsittääkseni aivan eri tavalla. Siis millä tavalla te tästä ajattelette? Tämä tiedustelulakien tarpeellisuus on aivan ehdoton, ja tämä yhteisymmärrys olisi saatava nopeasti voimaan, jotta voimme ehkäistä uhkia tehokkaasti. Tämä on se kiireellisyys, joka on perusteltua. Jotta oikeusvaltio toteutuu, meillä täytyy olla luotuna selkeä lainsäädäntö, joka parantaa päätöksenteon edellytyksiä. Sen on oltava oikeasuhtaista, rajoitettava välttämättömään, ja sillä pitää olla parlamentaarinen valvonta tärkeänä elementtinä. Tämä on erittäin tärkeä asia, eikä puoluepolitiikoinnille tässä ole sijaa. Toivon, että etenkin SDP ymmärtää vastuunsa tässä. Te olette temppelinharjalla siinä, pystytäänkö tämä viemään kiireellisesti läpi.

Tietenkin on selvää, että kansainvälisistä velvoitteista pidetään kiinni, mukaan lukien ihmisoikeusvelvoitteet, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä johtuvat vaatimukset. Tämä on vakava asia, ja toivoisin, että tämä viedään läpi.

Kotihoidon tuesta sanon vain, että kaikille Suomen kotiäideille kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä ministeri Lindström, 2 minuuttia paikalta.

16.02 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin, hyvää ystävänpäivää vaan kaikille.

Tänään keskustellaan siis hallituksen politiikasta 2018. Pääministeri piti erinomaisen puheenvuoron, ja nostaisin esille sieltä asian, joka aika vähälle on jäänyt tässä keskustelussa. Hän mainitsi työttömyyden rakenteeseen puuttumisen ja selvityksen siitä. Meillä on

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

sellainen tilanne, että me alamme lähestymään rakennetyöttömyyden rajoja elikkä sitä työttömyyden kovinta ydintä, ja hallitus on sitten ottanut tämän oikeasti tehtäväksi tähän riiheen, mikä meillä on tulossa, mitä tälle asialle pitäisi tehdä.

Ensinnäkin meillä on ihmisiä aivan väärissä paikoissa, väärissä toimenpiteissä. Samoilla toimenpiteillä, millä me näitä niin sanotusti helposti työllistyviä ihmisiä kohtelemme, ja samoilla toimenpiteillä, mitä heihin käytetään, ei voida ratkaista tätä ongelmaa. Se tarkoittaa sitä, että näitä ihmisiä täytyy laittaa oikeisiin toimenpiteisiin, ovat ne sitten sosiaalipoliittisia enemmän kuin työvoimapoliittisia. Tämä täytyy selvittää, se selvitys tarvitsee tehdä. Meillä TEMissä on kyllä valmiutta tehdä se myös virkamiesselvityksenä meidän osaltamme.

Tämä rakennetyöttömyys — meillä tulevat rajat siis vastaan, ja se iso kysymys on, kun me puhumme tämän vuoden politiikasta ja seuraavien vuosien politiikasta: jo 72 prosentin työllisyysaste vaatii tosi kovia toimenpiteitä. Jos me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että pitää tavoitella 75:tä ja yli, pohjoismaista tasoa, niin haluaisin kuulla kaikilta, miten se tapahtuu ilman, että me puutumme näihin rakenteisiin, mihin edustaja Aalto omassa puheenvuorossaan viittasi. Hän sanoi, että haasteet ovat rakenteissa ja että työmarkkinoita uudistetaan. Jos aktiivimalli ja kiky-sopimus saavat porukan torille, niin mitähän sitten tapahtuu, jos me rupeamme näitä rakenteita uudistamaan? Tämä pitää tehdä yhdessä. Jokaiselle pitää pystyä kertomaan, miten se tapahtuu, ja tämä on minun mielestäni se tulevaisuuden suurin haaste.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään taas puhujalistaan, ja minuutin mittaisia puheenvuoroja.

16.04 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te sanotte, hallitus, että työ on parasta sosiaaliturvaa. Se pitää kyllä paikkansa, mutta samaan aikaan te unohdatte, että Suomessa elää 500 000 työssä käyvää alle köyhyysrajan. Kaikki työ, silpputyö, pätkätyöt ja muut, ei valitettavasti auta perheen toimeentulossa.

Meillä on Suomessa lähes joka viides 20—24-vuotias vailla toisen asteen koulutusta. Tähän me SDP:stä olemme tarjonneet vaihtoehdoksi aidosti oikeaa, maksutonta toisen asteen koulutusta oppivelvollisuuden pidentämisellä. Oletteko valmiita toimimaan tämän mukaisesti, jotta meillä ei olisi lähes joka viides 20—24-vuotias vailla koulutusta ja sen mukanaan tuomaa mahdollisuutta työelämään?

Pääministeri Sipilä, te sanotte, että on estettävä uusien raitiojen syntyminen. Viittasitte siinä historiaan. [Puhemies: Aika!] Eriarvoistumiskehitys ei valitettavasti kauniilla puheilla, ilman tekoja, parane.

16.05 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ja ministeri Tiilikainen mielellään kehuvat hallituksen ympäristömyönteisiä ja vastuullisia toimia, mutta on eräs, ilmeisesti julkilausumaton tavoite, joka näyttää lakiuudistuksissa vievän aivan päinvastaiseen suuntaan. Maakuntauudistus ja sen valmistelu ovat vauhdissa, ja yksi osa uudistusta koskee alueellisia ympäristöviranomaisia, luvitusta ja valvontaa, joita nyt hoitavat aluehallintovirastot ja ely-keskukset. Tekeillä on uusi lupa- ja valvontavirasto Luova, mutta nyt näyttää siltä, että uutta virastoa koskevasta laista on tulossa ympäristölle vahingollinen ja oikeusjärjestelmän perusperiaatteiden vastainen.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Pääministeri Sipilä ja ministeri Tiilikainen, miksi yleisen edun ja ympäristöedun riippumaton valvontayksikkö on eduskunnan istuntotauon aikana kaikessa hiljaisuudessa poistettu lakiluonnoksesta? Ensimmäisessä lakiluonnoksessa esitettiin tämän riippumattoman valvontayksikön perustamista virastoon, ja näin turvattaisiin yleisen edun valvonta ja viranomaisten valitusoikeus, joita muun muassa korkein hallinto-oikeus on pitänyt välttämättöminä.

16.07 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kolme vuotta tosiaan haukuttu, että kaikki on mennyt päin seiniä ja että mikään niistä tavoitteista ei etene, mitä hallitus on asettanut. Nyt huomataan, että kyllä, tavoitteita ollaan saavuttamassa: Työllisyysaste on kohonnut [Pia Viitanen välihuuto] korkeimmilleen 27 vuoteen, [Eduskunnasta: Kyllä!] siis lähes kolmeen vuosikymmeneen. Tässä maassa on enemmän ihmisiä töissä kuin koskaan aikaisemmin.

Täällä on oppositio maininnut tästä SOSTEn raportista. He tekevät tärkeää ja hienoa työtä. Toki toivoisi, että tällaisena historiallisena vuonna, kun työllisyys on tällaisessa kasvussa, raportissa myös huomioitaisiin työllisyydessä tapahtuvat muutokset. Itse raportissaakin sanotaan, että he eivät ole näitä työllisyyden muutoksia huomioineet.

Jos ajatellaan kaikista köyhimpiä tässä maassa, niin minun mielestäni hallituksella ei ole kyllä mitään hävettävää siinä, että takuueläkeläiset, kaikista pienimpien eläkkeiden saajat, saavat 25 euroa enemmän rahaa keskustajohtoisen hallituksen toimesta kuin koskaan teidän ollessanne hallituksessa.

16.08 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harmillista, että Suomen isille, äideille ja lapsille tärkeä perhevapaa-uudistus ei tämän hallituksen toimesta toteudu. Se kuitenkin tarvitaan helpottamaan perheiden arkea, luomaan parempia edellytyksiä tasa-arvoiselle vanhemmuudelle ja parantamaan naisten työuramahdollisuuksia. Kokoomus on sitoutunut viemään uudistuksen maaliin viimeistään seuraavan hallitusohjelman kautta. Kokoomus on viime vuonna esitellyt oman mallinsa perhevapaiden uudistamiseksi, ja se korjaa nykyjärjestelmän heikkoudet, lisää joustavuutta perheiden arkeen ja vaalii myös valinnanvapautta.

Kysyn, aikooko hallitus nyt kuitenkin laittaa liikkeelle jonkinlaisia valmistelutoimia, jotta vaalien jälkeen uudistus saadaan sujuvasti aikaan, tai voitaisiinko asiaa edistää parlamentaarisesti, koska yhteiskunnallinen tuki eduskuntapuolueissa [Puhemies: Aika!] ja työmarkkinajärjestöissä esitykselle on niin vahva.

16.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksille on sanottu ”ei” opposition toimesta tässä salissa siksi — ja se on myöskin syy, minkä takia tämän hallituksen politiikka saa ihmiset torille sankoin joukoin — että ne eivät ole mitään uudistuksia vaan leikkauksia. Ne ovat heikennyksiä ihmisten asemaan. Ei perusturvaindeksien jäädyttäminen ole sosiaaliturvan uudistamista. [Pia Viitanen: Ei todellakaan!]

Eivät aktiivimallin kaltaiset leikkurit ole sosiaaliturvan järkevää uudistamista, eikä kilpailukykysovimukseen tosiasiaa muuttanut yhtäkään rakennetta suomalaisilla työmarkkinoilla, vaan se oli aivan perinteinen tulonsiirto pienituloisilta palkansaajilta työnantajille. Ja tulokset näkyvät: niin kuin on kuultu, tänään on tosiaan SOSTE julkaissut uudet luvut, joiden mukaan kaikista eniten hallituksen politiikasta ovat kärsineet köyhät lapsiperheet, työttömät ja opiskelijat.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Edustaja Kulmuni, jos Suomella nyt menee niin hyvin, niin olisiko järkevää perua edes tämä indeksien jäädytys?

16.10 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki pitävät hyvänä sitä, että työllisyys kasvaa ja talous kasvaa. Se on kaikkien mielestä erittäin hyvä. Siitäkin on vähän turha kiistellä, milloin tämä lähti liikkeelle. Me tiedämme tilastoista, miten se itse asiassa on tapahtunut. Mutta kysymys on nyt siitä eriarvoistumiskehityksen kääntämisestä: työtön, joka on menettänyt tuhansia euroja tämän hallituksen toimesta vuositasolla — sata päivää työttömyysturvan leikkausta ja nyt tämä uusi aktiivimalli — opiskelija, joka on menettänyt satoja euroja tämän hallituksen toimesta leikkausten kautta, eläkeläinen, joka on menettänyt satoja euroja tämän hallituksen leikkausten kautta, ei koe oikeudenmukaisiksi näitä leikkauksia, ja tätä politiikan suuntaa me olemme vaatineet korjattavaksi.

Edustaja Elo, haluan sanoa teille, että te olette semmoinen joo joo -joukkue. [Naurua] Teille sopii mikä tahansa hallitus, kunhan hillotolpat säilytetään. Mikä tahansa, kunhan hillotolpat säilytetään.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Adlercreutz. Sitten ministerit.

16.11 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Kaikkonen sanoi, että perhevapaaudistus olisi ollut leikkaus, koska tuki olisi joidenkin osalta pudonnut, ellei mikään perheissä muutu. Mutta meidän haluamme muutosta. Aktiivimallinkin kohdalla ajateltiin, että uudistus nimenomaan muuttaa toimintamallia. Miksi tällainen logiikka ei käy perhevapaaudistuksen kohdalla?

No, se kaatui. Sen sijaan maakuntaudistus tuntuu etenevän. Uudistus, jota juuri kukaan keskustaa lukuun ottamatta ei halua. Uudistus, jota vain harva kannattaa ja hekin ilmeisesti siksi, että eivät ole tohtineet avata silmiään sille todellisuudelle, jota uudistus tuo. [Aila Paloniemi: Sä et taida tuntea maakuntamallia?] — Tunnen. — Siitä huolimatta hanke etenee. Sen myötä päätösvalta siirtyy paikallistasolta suuriin kaupunkeihin, ihmisten luota käytäville. Demokratiavaje maakuntaudistuksessa on todellinen ongelma. Uudellamaalla tulee 300 miljoonan euron leikkauksia ensimmäisenä toimintavuonna, ja silloin jos paikallinen edustus ei ole taattu, jos ei ole paikallista edustusta niillä alueilla, joihin tämä leikkaus kohdistuu, se on ongelma demokratialle. [Puhemies: Aika!] Se on ongelma paikalliselle päättävällälle, ja siihen on tartuttava.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ovat ministerit täällä pyytäneet, ja otetaan taas kolme ministeriä: Saarikko, Häkkänen ja Terho, 2 minuuttia.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Perheiden asioista vastaavana hallituksen jäsenenä iloitsen siitä suunnattomasta keskusteluhallukkuudesta ja ajatustenvaihdosta ja perheiden paremman tulevaisuuden ajattelemisesta, mitä täällä tänään yli puoluerajojen on keskustelussa kuultu. Se on Suomelle ja sen tulevaisuudelle hyväksi, varsinkin kun vilkaisemme niitä alhaisen syntyvyyden tilastoja, jotka osoittavat, että Suomessa syntyy lapsia nyt 10 000 vähemmän kuin kahdeksan vuotta sitten. Se kertoo jostakin epävarmuudesta ja monista taustatekijöistä, joista meidän onkin syytä olla kiinnostuneita.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Edustaja Vikman tiedusteli, mitä on mahdollista tehdä perhevapaiden hyväksi vielä tällä vaalikaudella. Pidän perusteltuna ja hyvänä, että kaikki se aineisto, joka nyt julkistetaan tuosta monimuotoisesta ja pitkälle edenneestä valmistelustamme, voisi toimia hyvänä pohjana puolueiden omien näkemysten kirkastamiselle ja myös sen selventämiselle, miten tämä monimutkaisen uudistuksen kokonaisuus aidosti voitaisiin rahoittaa niin, että lopputulokset olisi perheiden kannalta parempi. Pidän myös hyvänä, jos voisimme edetä jo nopeasti sellaisissa asioissa, jotka laadullisesti tukisivat ja parantaisivat äitien työllistymistä, niiden äitien, joilla on ehkä matala koulutustaso, vähän työhistoriaa ja monta vuotta takana pois työelämästä kotona lapsia hoitamassa. Näillä toimillakin voidaan saada paljon vaikutavuutta, myös sen paljon puhutun työllisyyden näkökulmasta.

Olen aivan samaa mieltä ministeri Grahn-Laasosen kanssa siitä, että noussut työllisyyden aste on lapsiperheidenkin näkökulmasta yksi parhaita tapoja torjua niitä riskejä, jotka liittyvät pienituloisuuteen ja lapsiperheköyhyYTEEN.

Täällä on paljon sivuttu myös perusturva ja siihen tehtyjä heikennyksiä ja siitä tehtyjä väitteitä. Lista on muutaman asian, jotka kuitenkin todistavat toista: yksinhuoltajakorotus lapsilisään parani, takuueläke nousi, opintotuen huoltajakorotus palautettiin etuuteen, äitiysavustus nousi, vähimmäispäivärahat nousivat, ja niin edelleen. Toimeentulotuesta, kaikkein pienituloisimmilta viimesijaiselta luukulta ei leikattu keneltäkään.

Arvoisa puhemies! Totean myös täällä sekä edustaja Heinäluomalta [Puhemies: Aika!] että Niinistöltä esiin nousseeseen kysymykseen: Tasa-arvotekojä [Puhemies: Aika!] hallitukselta löytyy. 2 500 euroa kertakorvausta naisvaltaisten alojen työnantajille.

16.15 Oikeusministeri Antti Häkkinen: Arvoisa puhemies! Äärimmäisen tärkeää keskustelua siitä, miten tietyt menoerät jaetaan, mutta samalla tarmolla tietysti pitäisi keskittyä siihen, mistä niitä tuloeria jatkossa saadaan yhä enemmän. Mistä saadaan lisää kasvua ja yrittäjyyttä ja muuta — sitä ei hirveästi tässä keskustelussa meinaa tulla. Kun esitetään lisää menoeria, samassa yhteydessä pitäisi pystyä ruokkimaan myös kasvua uusilla ideoilla.

Se, mistä tämän kevään aikana olisi hyvä löytää laaja yhteinen ymmärrys vilkkaan ja analyttisen keskustelun jälkeen, on tiedustelulait. Se hanke on moniulotteinen, äärimmäisen vaikea myös kansalaisille ymmärtää, mistä siinä on kyse, ja se liittyy aivan oleellisesti sinänsä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan mutta myös vahvasti sisäisen turvallisuuden uudenaikaiseen ajattelutapaan. Koska kyse on erittäin monimutkaisesta ja kansakunnan kannalta erittäin tärkeästä asiasta, niin minä toivon, että se hyvä henki, mikä on jo vallinnut täällä ja julkisessa keskustelussa, entisestään syvennyisi nyt kevään aikana, kun tästä keskustelu alkaa eduskunnassa.

Tämä on liian tärkeä hanke, jotta tämä ymmärrettäisiin väärin esimerkiksi kansalaisten keskuudessa. Oikeusvaltion ydinperiaatteidenkin takia on tärkeää, että Suomessa kukaan ei käsitä väärin tätä hanketta esimerkiksi urkintalaiksi tai joksikin muuksi, vaan käymme tasapainoisen, maltillisen keskustelun, ja sen jälkeen kun perustuslakia muutetaan, niin myös perustuslain muutokseen suhtaudutaan kaikella siihen liittyvällä kunnioituksella mutta myös tarpeellisuudella ja välttämättömyydellä. Eli kun asiasta keskustellaan, niin muistetaan äärimmäisen suuri kynnys muuttaa perustuslakia, mutta samalla tämän tilanteen vaatima vakavuus. Vierailin juuri Kiinassa oikeusministerin luona, jossa huomaa hyvin, että kun oikeusvaltion periaatteet on enemmän tai vähemmän poistettu, niin keskustelu [Puhemies: Aika!] tiedustelulainsäädännöstä on varsin erilaista.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Terho, 2 minuuttia, paikalta.

16.17 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua on hyvä pitää mielessä myös kokonaisuus, mihin tämä kaikki kritiikki pitää kontekstoida. Kokonaisuushan toimii. Meillä on hyvin paljon yksityiskoh-
tia. Jos otamme ajatuksen moottorista, joka rullaa tällä hetkellä hienosti eteenpäin, niin op-
positio puhuu mielellään mutterista, jossa he epäilevät siinä moottorissa olevan vikaa. Mutta he eivät puhu moottorista, joka toimii, joka vie tätä maata eteenpäin, niin että talous kasvaa kohisten, työllisyys nousee ja juuri sen tavallisen ihmisen elämä tulee paremmaksi.

Rinne keskusteli ja kysyi tätä, että mitä työtön on saanut, mitä hän on menettänyt. Yhä useampi työtön on menettänyt työttömyytensä, hän on saanut työpaikan. Se kai meidän yh-
teinen tavoitteemme on, ja sitä kautta hyvinvointi kasvaa. [Ben Zyskowiec: Tämä on se jut-
tu!] Andersson edelleen kritisoi sitä, että mitään todellisia uudistuksia ei ole tehty. Kyllä-
hän kilpailukykyopimus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa tehtynä on aivan histo-
riallinen uudistus. [Antti Rinne: Onko se hallituksen vai ei?] Suomen EU-aikana ei vielä
kertaakaan ole tehty tämän tyyppistä todellista kilpailukykyä äkkinäistä parantamista, joka
kasvattaa meidän vientituloja ja sitä kautta yhteistyössä... [Antti Rinne: Onko se hallituk-
sen vai ei?] — Jaksatko kuunnella sen aikaa? [Antti Rinne: Joo!] — Hyvä. — Niin, tämä on
siinä mielessä historiallinen uudistus, että EU-aikana me emme kertaakaan ole tehneet täl-
laista devalvaation jälkeistä kilpailukykyä kasvattamista. Tämä on nyt se ainoa keino,
mikä on jäljellä, kun on siirrytty tähän avoimeen talouteen, ja sitä keinoa on nyt menestyk-
sekkäästi käytetty, ja tulokset näkyvät joka päivä.

Ja vielä otan esiin tämän, mihin toivon, että perussuomalaiset saavat tilaisuuden vastata,
niin kuin varmaan haluavat vastata: haluatteko erota eurosta ja EU:sta vai ette? [Toimi
Kankaanniemi: Entä te?]

Puhemies Paula Risikko: Suora vastaus, edustaja Huhtasaari.

16.19 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 16.5.2017: ”Eu-
rooppaministeri Sampo Terho: EU-jäsenyydestä on järjestettävä kansanäänestys ’joka ta-
pauksessa jossain vaiheessa’.” Kysyisin ministeri Terholta: missä vaiheessa? Me kann-
tamme itsenäisten valtioiden Eurooppaa ja itsenäisiä valtioita. Katsotaan, onko meillä ar-
vopohja edelleen tässä yhteinen.

Suomessa on Pohjoismaiden löysin turvapaikkapolitiikka. Pääministeri Sipilä kehui pe-
russuomalaisien tekemää 80-paikkaista turvapaikkapoliittista ohjelmaa, eli yhteinen arvo-
pohja on palautunut. Haluaisinkin kysyä, missä vaiheessa tämän ohjelman toimeenpano
tällä hetkellä on. Ruotsissa ministeri Ardalan Shekarabi on sanonut, että laittomat ulos
maasta, hyvinvointivaltio ei voi toimia hyvinvointivaltiona, jos ihmisiä ei voi käännättää
rajalta. Samalla Tanska ajaa tätä samaa linjaa. Aiotteko te seurata eurooppalaista linjaa —
tai edes pohjoismaalaista linjaa? [Puhemies: Aika!]

16.20 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä halli-
tuksen teot puhuvat puolestaan. Talous kasvaa, ja viimeisen vuoden aikana 75 000 työpaik-
kaa, se on paljon.

Tätä kasvua on koko Suomessa. Tullaan nyt vaikka omalle kotiseudulleni. Naapuripitä-
jässä Alajärvellä investoitu 120 miljoonaa euroa viimeisen vuoden aikana puuteollisuus-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

teen, metalliteollisuuteen, näiden jalostamiseen, työpaikkoja tulee jatkuvasti lisää. Alavudella toisessa naapuripitäjässä näkymät hyvät: puunjalostusteollisuuteen, metalliteollisuuteen investoidaan, kaupan puolelle investoidaan. Samaten kotipitäjässäni investoidaan nyt paljon, luotetaan tulevaisuuteen ja ihmiset työllistyvät. Tämä on kautta linjan hyvää politiikkaa, mitä on tehty, ja sitä myötä ollaan työllisyyttä saatu parannettua eri puolilla. Ihmiset pääsevät paremmin töihin, saavat työn syrjästä kiinni, ja sitä kautta tätä eriarvoisuutta myös karsitaan.

Mutta työpaikat ja työttömät pitää saada kohtaamaan, aivan kuten ministeri Lindström sanoi, ja erityisesti tämän eteen on tehtävä työtä. Vastuu työttömyyden nujertamisesta on meillä kaikilla.

16.21 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu 75 000 työpaikasta, mutta on hyvä ymmärtää, että ne eivät ole tippuneet mannana tai vaalta vaan ne ovat johdonmukaisen politiikan seurausta. Tämä ei ole mitään tähtitiedettä. Olennaista on se, että jonkun kannattaa joku palkata ja jonkun kannattaa ottaa se työ vastaan, ja tämän hallituksen aikana on johdonmukaisesti sekä työn tekemisen kannattavuutta parannettu että työn teettämisen kannattavuutta parannettu, ja siitä on se seuraus, että nyt 75 000 ihmisellä ja monessa perheessä menee paremmin. Aivan kuten ministeri Lindström sanoo, on äärimmäisen tärkeää, että tätä samaa linjaa jatketaan, vaikka vähän meteliä nousee, mutta on äärimmäisen tärkeää, että jatketaan, koska jos tässä työllisyystilanteessa ei saada niitä satojatuhansia, jotka edelleen ovat työttöminä, takaisin työelämään, niin tehdään mittaamaton virhe — ja ennen kaikkea näitten ihmisten kohdalta, koska on erittäin suuri riski, että he tulevat syrjäytymään tästä yhteiskunnasta. Meidän vastuumme on nyt hoitaa tämä asia kuntoon.

16.22 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Terhon puheenvuoroon viitaten olisi varmaan syytä hallituksenkin päättää, onko hallitus vastuussa kilpailukyky sopimuksesta vai ei, koska tulee ristiriitaista tietoa vähän keskustelusta ja päivästä riippuen.

Mitä tulee kilpailukyky sopimukseen, niin kuten totesin, kilpailukyky sopimus itsessään ei muuttanut yhtäkään rakennetta suomalaisilla työmarkkinoilla, vaan kyse oli perinteisestä tulonsiirtosopimuksesta, jolla alennettiin työntekijöiden palkkoja ja siirrettiin rahaa työnantajille. Tähän hallitus oli valmis käyttämään julkisia varoja, kattamaan tästä syntyviä tulonmenetyksiä julkiselle taloudelle, ja samanaikaisesti se on vähentänyt rahoitusta tuotekehitykseen, tutkimukseen, innovaatiotoimintaan ja koulutukseen.

Ministeri Terho, onko tämä sellainen resepti, jolla Suomen kaltainen maa pärjää kansainvälisessä kilpailussa ja kilpailukykyvyn osalta tulevaisuudessa?

16.23 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kun kaikki merkit viittaavat siihen, että ollaan menossa parempaan suuntaan, jopa parempaan kuin mihin hallitus edes itse uskoi työnsä aloittaessaan vuoden 2015 vaalien jälkeen, niin nyt oppositio jatkaa tätä hehtaari pyssyllä ammuskelua. Ammutaan kaikkea, mikä liikkuu, eikä uskalleta tunnustaa sitä, että olemme vahvalla, tulevaisuuteen toiveikkaasti suhtautuvalla linjalla. Tyydytään tällaiseen ei rakentavaan vaan hyvin repivään kritiikkiin, jossa arvostellaan esittämättä rakentavia vaihtoehtoja. Oppositio toimii siis viran puolesta. Tuntuukin siltä, että meillä ei ole oppositiota vaan meillä on toimitusoppositio. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

16.24 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn siihen, mitä pääministeri totesi: että 72 prosentin työllisyysaste on vain välitavoite.

Ja kun työministeri Lindström kävi näitä läpi, että tarvitaan isoja rakenteellisia uudistuksia, niin mitkä ovat ne kaksi suurinta kysymystä? Nuorten naisten heikompi asema työmarkkinoilla, mikä heijastuu koko uraan, ja nuorten miesten syrjäytyminen, se, että ei ole koulutusta riittävästi.

Ja nyt tähän ensimmäiseen, nuorten naisten asemaan, voi sanoa, kun kuuntelen tätä keskustelua, että tämä hallitus on suomalaisille perheille näyttönsä antanut. Tällä hallituspohjalla perhevapaita ei pystytä uudistamaan 2000-luvulle. Tarvittaisiin joustavampi malli, mutta tämä hallituspohja ei sitä pysty tekemään, eikä hallituksella ole ollut halua turvata maksutonta toisen asteen koulutusta kaikille. [Sari Sarkomaa: Enemmän silti kuin SDP:n opetusministerillä oli!]

Mutta, arvoisa puhemies, tämä eriarvoisuus, josta myös pääministeri puhui: hallituksen päätökset tarkoittavat sitä, että vaikka kuinka kova [Puhemies: Aika!] kasvu olisi, niin yli puolitoista [Puhemies: Aika!] miljoonaa suomalaista on rajattu kasvun... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.25 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niistä nuorista, joiden opintotukia on heikennetty, ja korkeakoulujen tutkijoista, joilta tutkimusryhmä on lähtenyt hallitusten leikkausten takia alta pois, niistä pienituloisista työttömistä, joiden tuet ovat pienentyneet, tai sairaista eläkeläisistä, joiden on vaikeampi maksaa sairautensa kustannuksia, kun tulot ovat pienentyneet, on kyllä aika härskiä varmasti se, ja heille voi olla aika rankkaa kuunnella hallituksen selityksiä siitä, että hallituksen politiikka on ollut oikeassa. Niin kuin työllisyys olisi noussut sen takia, että te olette rankaisseet pienituloisia ihmisiä ja leikanneet koulutuksesta. Näillä ei ole mitään tekemistä keskenään.

Hallituksen politiikka on ollut eriarvoistavaa, ja se, mitä te olette tehneet väärin, on se, että te olette leikanneet tulevaisuudesta. Te olette leikanneet siitä talouskasvusta, mitä Suomella on 10 vuoden päästä tai 20 vuoden päästä. Te olette leikanneet nuorten sukupolvien mahdollisuudesta olla osallisia, työelämässä mukana 10—15 vuoden päästä. Sen hinta, että työttömien lapset eivät pääse täysipäiväiseen päivähoitoon, näkyy työmarkkinoilla ja ihmisten arjessa pitkän ajan päästä. [Keskustan ryhmästä: Pääsee, pääsee!] — Eivät pääse täysipäiväisesti. — Ja sen takia, arvoisa pääministeri, haluan kuulla vastauksen: ettekö näe virhettä siinä, että koulutuksesta ja tutkimuksesta on leikattu näin paljon, ja eikö nyt voisi vihdoin muuttaa suuntaa? Indeksijäädytyksethän vain jatkuvat. Leikkaukset jatkuvat tänä ja ensi vuonna koulutuksesta, toisin kuin te olette [Puhemies: Aika!] täällä puhuneet.

16.27 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä ja ministeri Lindström, puhuin tuossa omassa ryhmäpuheenvuorossani luottamuksesta. Se on äärimmäisen tärkeä asia silloin kun rakennetaan työelämäuudistuksia ja työelämässä halutaan muutoksia aikaiseksi.

Jos miettii työmarkkinaosapuolten roolia nyt tässä viimeisten vuosien aikana, niin täytyy sanoa, että on kyetty tekemään eläkeratkaisu, on kyetty tekemään maltillisia kokonaisratkaisuja, palkkaratkaisuja, joilla on autettu Suomen taloutta oikeaan suuntaan ja saatu vakautta ja ennakoitavuutta talouteen, mikä on myöskin luonut sitä investointi-ilmapiiiriä.

Minua kävi nyt huolestuttamaan, ministeri Lindström, teidän puheenne, kun sanoitte äsken, että näitte, että kiky-sopimuksen vuoksi... — no sehän ei ollut kiky-sopimus, jonka

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

vuoksi porukka marssi toreille, vaan se oli tämä pakkolakipaketti, mitä hallitus ajoi. Sitten tuli tämä aktiivimalli. Nyt äsken sanoitte, että mitähän sitten tapahtuu, kun tuodaan vielä isoja uudistuksia tänne mukaan. Tarkoitatko todellakin, että on tulossa jotain semmoista, joka todella räjäyttää nämä työmarkkinat väärään suuntaan?

16.28 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys on hyvinvointiyhteiskunnan ja ihmisen viheliäisin ongelma. On hyvä, että tällä eduskuntakaudella tehdyt toimenpiteet purevat ja työllisyys kasvaa. Uudet työpaikat ovat parasta lääkettä köyhyyteen. Hallituksen on kitkettävä kaikki rikkaruohot, kaikki kivet on käännettävä, jotta Suomeen syntyy edelleen lisää työtä. Sen takia olikin erittäin ikävää, että tuo perhevapaaudistus kaatui. Se olisi ollut yksi keino edistää naisten työmarkkina-asemaa, edistää nuorten naisten työllisyyttä, toki myöskin tuoda joustoja perheille, parantaa perheiden arkea. Kun tuo työ katkaistiin aivan kesken, vaikutusarviointien tekeminen oli vielä kesken, niin olisiko mahdollista, kuten kokoomuksen riveistä on esitetty, että asetettaisiin parlamentaarinen työryhmä, [Ben Zyskowiec: Hyvä ajatus!] joka jatkaisi tätä työtä? Meillä on poikkeuksellisen paljon parlamentaarisia työryhmiä tällä hetkellä, ja kysynkin, miksi ei tästä näin yhteiskunnallisesti tärkeästä asiasta voisi asettaa parlamentaarista työryhmää. Toivon, että pääministeri vastaa tähän kysymykseen.

Hienoa, että ministerit ovat todenneet, että tasa-arvoa edistäviä muita toimia viedään tällä hallituskaudella. Niitä on ollut hyvin. Erityisesti kiitän varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta. Se on ollut erinomainen [Puhemies: Aika!] toimi. [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Paula Risikko: Pääministeri on pyytänyt tähän väliin, ja sitten vielä jatketaan hetken aikaa debattia, jonka jälkeen on vielä sitten kaksi ministeriä pyytänyt eli Saarikko ja Grahn-Laasonen, mutta nyt siis pääministeri, 3 minuuttia.

16.29 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon tuloeroista. Tuorein tilasto on vuodelta 2016, ja siinä verrataan tuloerojen kasvua vuosien 2015 ja 2016 välillä, ja sen tulokset ovat: Tuloerot pysyivät lähes ennallaan vuonna 2016 verrattuna edelliseen vuoteen. Reaalitulot kasvoivat kaikissa tulokymmenyksissä mutta keskituloisilla enemmän kuin suuri- ja pienituloisilla. Väestön pienituloisimman kymmenyksen tulotaso kasvoi reaalisesti 0,7 prosenttia ja suurituloisimman kymmenyksen 0,3 prosenttia. Gini-kerroin, jolla tätä tuloerojen kasvua mitataan, sai vuonna 2016 arvon 27,2, mikä oli 0,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisenä vuonna, eli tuloerojen kasvu pieneni vuonna 2016. Minusta tämä keskustelu, kun tätä seuraa, kuulostaa vähän toiselta. Talouskasvu tyypillisesti kasvattaa tuloeroja, ja varmasti tulemme senkin näkemään talouskasvun seurauksena.

No sitten tätä työllisyysasteen nousua jarruttaa nyt yhä enemmän työvoiman saatavuus. Samoiten rakenteellisen työttömyyden alentaminen korostuu, ja työministeri Lindström hyvin kertoi tuossa sen, miten nyt tähän työttömyyden rakenteeseen paneudutaan kunnolla. Esimerkiksi kolmannen sektorin roolia tässä kuntoutuksessa työssä pitää arvioida ihan uudella tavalla.

Sitten meillä on myöskin haaste uudelleen kouluttaa miljoona suomalaista seuraavan kymmenen vuoden aikana. Ministeri Grahn-Laasonen johdolla opetusministeriössä ollaan nyt hyvin valmistauduttu tähän ensi vuosikymmenen suureen haasteeseen.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Edustaja Aalto, ilmastonmuutoksen eteen hallitus on tehnyt enemmän kuin hallitukset pitkään aikaan. Uudistuksia on tehty liikenteeseen, digitalisointiin, sosiaali- ja terveydenhuoltoon, kivihiilestä luovutaan, öljyn käytöstä luovutaan, liikenteen päästöt puolitetaan. Se on totta, että on leikattu — ja on vaikea yhtä aikaa kehittää ja leikata, uudistaa ja leikata, mutta tämä hallitus on pystynyt sen tekemään, vaikkakin nämä kaksi asiaa täällä lahjakkaasti sekoitetaan koko ajan.

Edustaja Niinistö, te olette moneen kertaan todennut täällä salissa, että työllisyys ei kasva, hallitus ei pääse työllisyys- ja taloustavoitteisiin. Toisin kävi.

Edustaja Heinäluoma on lähtenyt pois, mutta edustaja Heinäluomalta unohtui kyllä, että edellinen hallitus äänesti tässä salissa kaikkia omia esityksiään vastaan. [Jukka Gustafsson: Kaikkia? Ei kai sentään!] — Kaikkia omia esityksiään vastaan viimeisen päivän aikana. — Te valitatte, että uudistustahti on ollut liian suuri. Nyt te sanotte, että se on liian pieni. Päätäkää nyt, kumpi se on: onko se liian suuri vai liian pieni?

16.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tätä keskustelua seurattessani kahta asiaa hämmästellyt:

Ensinnäkin se, että demarien puheenvuoroissa olemme kuulleet vastustamista kaikkeen suuntaan. Antti Rinteen puolueen, demareiden, vaaliohjelmassa oli leikkauksia 3 miljardilla ja miljardin euron veronkorotukset. Milloin te, arvoisa demarien puheenjohtaja, esitätte sen leikkauslistanne? Mielenkiinnolla sitä odotan. Te arvostelette muiden leikkauksia, mutta omat te unohdatte. Toivon, että tähän tulee parannus.

Ja toinen asia, mihin kaipa parannusta: Touko Aalto täällä on meille opettanut ympäristöpolitiikkaa sun mitä. Kun tässä yhtenä iltana kävelin lenkillä tuosta uuden pääkirjaston ohi, niin siellä oli kyltti seinässä, että ”Oodi on lahja 100-vuotiaalle Suomelle” — aivan erinomainen lahja, kiitoksia — mutta kun tulin tänne Eduskuntatalolle ja aukaisin Helsingin Sanomat, siellä luki selvällä suomen kielellä, että Helsingin kaupunki teki viime vuonna uuden ennätyksen kivihiilen poltossa. Oliko tämä vihreiden lahja 100-vuotiaalle Suomelle, kivihiilen polttoennätys Suomen juhluvuonna, kun Suomi täytti 100 vuotta? [Ville Niinistö: Teidän hallitus!] Että kun seuraavan kerran te tulette opettamaan ympäristöpolitiikkaa, niin katsokaa nyt ensin [Puhemies: Aika!] omat lukunne. Se on Helsingin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.34 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että talous kasvaa, mutta kun katsotaan vuoden lopputulosta, niin tiedetään, että me menemme miinukselle. Elikkä edelleen meidän velkataakamme kasvaa.

Suurin ja tärkein uudistus on sote-uudistus. Sote-uudistuksen pitäisi olla reilu, sen pitäisi olla oikeudenmukainen, ja hallitus on myös lähtenyt siitä, että sote-uudistus toisi ajan mittaan säästöjä noin 3 miljardia. Miten, arvoisa hallitus, tämä 3 miljardia on laskettu? Minulle ei ole ainakaan vielä näytetty mitään sellaista taloudellista selvitystä, että voidaan näyttää, että tähän päästään. Päinvastoin nyt näyttää siltä, että me olemme saamassa aika epäoikeudenmukaisen uudistuksen, ja tällä hetkellä se päivystysuudistus, joka on astunut voimaan nyt tämän vuoden vaihteessa, on johtanut siihen, että ihmiset joutuvat yhä pitempien matkojen päästä leikkauksiin, [Puhemies: Aika!] ambulanssiralli kiihtyy ja [Puhemies: Aika!] ihmiset ovat hyvin huolissaan.

16.35 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On paljon viitteitä siitä, että pahoinvointi kasvaa: lastensuojelun asiakkuuksien määrä on lisääntynyt, lapsiperheköyhyys on lisääntynyt ja lasten mielenterveyshäiriöt ovat kasvaneet. Tuoreen selvityksen mukaan suuri syrjäytymisen taustalla oleva syy on se, että alle 29-vuotiailla, joilla ei ole peruskoulun lisäksi mitään muuta koulutusta, ovat erittäin suuressa vaarassa syrjäytyä. Siitä huolimatta olette leikanneet juuri koulutuksesta todella paljon — ammattikoulutuksesta, yliopistoista, kaikilta tasoilta, tieteestä ja tutkimuksesta, jotka juuri toisivat Suomelle uuden kasvun eväitä.

Haluan kysyä hallitukselta: Mitä te teette turvataksenne niille nuorille ja nuorille aikuisille koulutusta, joka kantaisi heitä tulevaisuuteen, tarjoaisi heille mahdollisuuksia ja työpaikkoja? Itse, pääministeri, viittasitte tähän kohtaanto-ongelmaan. Eikö juuri nyt ole aika panostaa koulutukseen ja saada kaikille vähintään toisen asteen koulutusta?

16.36 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhteiskunnan uudistamiseen tarvitaan luottamusta, ja tämä SOSTEn tänä aamuna Helsingin Sanomissa julkistama tulos siitä, että eriarvoisuus... [Välihuuto] — SOSTE on aika lailla arvostettu järjestöjen yhteenliittymä, joka on tehnyt aika laajan selvityksen siitä, miten tämä politiikka kohtelee opiskelijoita, lapsiperheitä, työttömiä, ja tässä kohtaa kaikkien heidän osalta eriarvoisuus kasvaa, heidän toimeentulonsa pienenee, jotenka se epävarmuus ja epäoikeudenmukaisuuden tunne kasvaa. Sen takia luottamus siihen, että tätä yhteistä Suomi-lai-vaa, niin kuin pääministeri sanoi, hoidettaisiin, ei ole kovin vahva.

Nämä uudistukset, mistä tänään on sanottu, että ne ovat jotenkin täällä meidän ei-listalla, löytyvät tästä paperista. [Puhuja näyttää punakantista vihkoa] Täällä lukee: yritystuki-uudistus, perhevapaa-uudistus, sote-uudistus. [Puhemies koputtaa] Nämä kaksi ensimmäistä on nähtävästi jo menetetty, ja jos tämän kolmannen kanssa olisi jatkettu sillä linjalla, mille viime kaudella jäätiin, se olisi varmaan jo aika hyvässä mallissa, mutta nyt se 3 miljardia ja koko maakuntahässäkkä ei tule tällaisenaan vastaamaan siihen tavoitteeseen, mikä tarkoituksena oli.

16.38 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, tästä tiedustelulaista tullaan käymään vielä laajempi keskustelu. Siitäkin syystä varoisin ja neuvaisin tässä kohtaa olemaan keskittymättä liikaa tähän perustuslain muutokseen ja sen kiireellisyyteen, koska tähän liittyy muitakin kysymyksiä, esimerkiksi se, että suuri osa tiedustelun tarpeesta johtuu tämän ja edellisten hallitusten epäonnistumisesta maahanmuuttopolitiikassa, joka on myös kysymys, joka täytyy ratkaista.

Toisena huomiona: On aivan oikein vastustaa aktiivimallin epäkohtia, mutta ihmettelen, miten samaan aikaan on mahdollista kannattaa tätä perhevapaa-uudistusta. Miten yhdessä kohtaa ihmisten kepittäminen ja rankaiseminen voi vihervasemmiston mielestä toimia ja toisessa kohtaa se ei toimikaan? Miten te selitätte tämän loogisen epäkohdan?

16.38 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakennetyöttömyys on todellinen ongelma, kuten ministeri Lindström on täällä todennut. Mutta aktiivimalli ei auta, jos ihmiset ovat osittain työkyvyttömiä tai heidän osaamisensa ei vastaa työmarkkinoiden tarpeita. Rakennetyöttömyyden voittamiseksi tarvitaankin siis ensisijaisesti esimerkiksi kuntoutusta, sosiaali- ja terveyspalveluita niitä tarvitseville työttömille, uudelleen koulutusta, täydennyskoulutusta, kurssitusta, palkkatukityötä sekä henkilökohtaisia

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

työnhaun palveluita. Ne ovat niitä todellisia keinoja rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemiseksi, ei kepittäminen, ei aktiivimalli.

Arvoisa puhemies! Hallitus ei voi loputtomasti vedota Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmän työhön ja sillä verukkeella lykätä todellisia toimenpiteitä köyhyyden vähentämiseksi. Teillä on käsissänne ratkaisun avaimet. Todellakin tänään tulleen selvityksen mukaan perusturvaetuudet ovat heikentyneet kymmeniä euroja. Tämä on arvovalinta, sillä samaan aikaan suurituloisille on annettu veronkevennyksiä.

Arvoisa puhemies! Vielä ehtii [Puhemies: Aika!] kääntää suuntaa eriarvoisuuden torjumiseksi.

16.40 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että talous on kasvanut, on totta, mutta valitettavasti myös se, arvoisa pääministeri, että tuloerot ovat kääntyneet kasvuun. Sanoitte aikaisemmin, että näin ei ole, mutta uuden selvityksen mukaan vuoteen 2015 saakka tuloerot todellakin kapenivat mutta sen jälkeen tuloerot ovat lähteneet kasvuun. Ne johtuvat indeksileikkauksista, ja ne johtuvat niistä leikkauksista, joita on tehty työttömyysturvaan, joita on tehty lapsiperheitten ja opiskelijoitten asemaan.

Tämä on vähän sellainen asia, että esimerkiksi työttömien kohdalla asiaa voitaisiin auttaa, jos tarkasteltaisiin verotusta myöskin kunnallisverotuksen puolelta. Laskelmien mukaan sen hinta olisi 200 miljoonaa, jos työttömien ja muiden sosiaalietuuksia saavien verotuksen taso laskettaisiin muiden verotuksen tasolle. Heillä on suhteessa huomattavasti suurempi verotus kuin muilla. Rakenteellista verouudistusta siis [Puhemies: Aika!] tarvittaisiin. Tätä asiaa [Puhemies: Aika!] tällä hetkellä pahentaa vielä aktiivimalli, valitettavasti.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa vielä, ja sitten on pääministeri ja sitten nämä kaksi puheenvuoron pyytänyttä ministeriä. — Edustaja Kalli ja edustaja Gustafsson.

16.41 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vajaan 30 vuoden aikana, kun täällä olen ollut, en koskaan ennen ole kuullut hallitukselta sellaisia rätinkejä: viimeisellä neljänneksellä työllisyys kasvaa, talouskasvu on vajaa 4 prosenttia, syntyy uusia työpaikkoja, ennustettavuus on suomenennätysluokkaa, luottamus on hyvä. Tämä kaikki on edellyttänyt sitä, että hallitus hallitusohjelmassaan [Välihuuto] on kyennyt luomaan edellytyksiä, joissa luotettavuus ja ennustettavuus ovat kasvaneet.

Mutta mikään ei riitä, valitettavasti mikään ei riitä. Kun hallituksen aitiosta kysyttiin — täältä pitäisi esittää ajatuksia — mitenkä jatkossa kasvu ja työllisyys voisivat kehittyä tällä tavalla, siihen voi yksinkertaisesti vastata: pitää jatkaa tämän hallituksen ohjelmaa, pitää vahvistaa luottamusta, pitää vahvistaa ennustettavuutta, [Ville Niinistön välihuuto] että entistä useampi suomalainen pääsee mukaan nauttimaan hyvinvointiyhteiskunnan parhaista hedelmistä. Synkistely ei nyt auta. Tosiasiat [Puhemies: Aika!] on syytä tunnistaa.

16.42 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt on tietysti puhuttu lähes väsyksiin asti tästä eriarvoistumiskehityksestä, ja minusta nyt ei ollut ehkä ihan sattuma, että pääministerin sinällään monipuolisessa puheessa oli yksi lause, joka sivusi tätä syrjäytymistä, ja siinäkin viitattiin professori Saaren esitykseen.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Kysymys on nimittäin äärimmäisen vakava. On kysymys sosiaalisesta, taloudellisesta ja kulttuurisesta eriarvoistumiskehityksestä. Ja tässä SOSTE — joka siis edustaa sosiaali- ja terveysalan kattojärjestöjä, puheenjohtajana arkkipiispa Mäkinen — toteaa kannarissaan, että tuloerot eivät kasvaneet vuoteen 2016 saakka, mutta selvityksen perusteella on tapahtunut käänne eriarvoisuutta lisäävään suuntaan. Toivon nyt, että pääministeri ottaa kopin tuosta keskustan puheenjohtaja Kaikkosen puheesta, jossa hän kuitenkin väläytti sitä, että omaatuntoa keskustastakin vielä löytyy, että kerkiäisi [Puhemies: Aika!] tekemään tässä asiassa vielä jotakin.

Puhemies Paula Risikko: Sitten kolme ministeriä: pääministeri, ministeri Grahn-Laasonen ja ministeri Saarikko, kaikille 2 minuuttia.

16.44 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen, Tilastokeskuksen tulojaon kokonaistilasto kertoo, että vuonna 2016 verrattuna vuoteen 2015 tuloerot pienivät, eivät kasvaneet. Pienituloisten kymmenyksessä tulotaso nousi reaalisesti 0,7 prosenttia ja suurituloisten kymmenyksessä 0,3 prosenttia. Gini-kerroin pieneni 0,1 prosenttiyksiköllä edellisvuoteen verrattuna. Tämä Gini-kerroin on noussut noin 5 prosenttiyksiköä vuoteen 1995 verrattuna, ja siitä suurin osa tapahtui 1990-luvun lopulla, jolloin tuloerot repesivät, että kyllä täällä pitäisi nyt perustua faktoihin, mitä tässä salissa puhutaan.

Mutta minä kiitän osaltani rakentavasta keskustelusta, ja erityisesti nyt paneudumme sitten tähän työttömyyden rakenteeseen ministeri Lindströmin johdolla ja myöskin siihen suureen koulutuksen haasteeseen, mitä meillä 2020-luvulla on, kun miljoona ihmistä uudelleen koulutetaan seuraavan kymmenen vuoden aikana erityisesti teko-, keinoälyn ynnä muiden uusien asioiden ja uusien haasteiden vuoksi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Grahn-Laasonen, 2 minuuttia.

16.45 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Tästä on helppo jatkaa, ja se lämmittää mieltä myös, miten laaja ymmärrys tässä salissa on koulutuksen ja osaamisen merkityksestä, ja siitä on käyty hyviä keskusteluja, [Ville Niinistön välihuuto] — kiitos myöskin edustaja Niinistölle tästä.

Siitä, mikä oli tilanne, kun tämä hallituskausi alkoi: paitsi että oli talouden osalta erittäin synkät luvut, niin edellisen hallituksen jäljiltä myöskin koulutusuudistukset kaatuivat silloin viimeisellä viikolla, ja ne jäivät ikään kuin kaikki syliin ja tekemättä siinä kohdassa. Se on vaatinut aika suuren työn, että ollaan pisteessä, jossa käytännössä tämän hallituksen aikana tulemme uudistamaan koko suomalaisen koulutusjärjestelmän uuteen aikaan, 2020-luvulle valmiiksi.

Kolme erityistä teemaa, joihin keskityn: varhaiset vuodet, varhaiskasvatus; lapsuus, sen merkitys; ensimmäiset vuodet peruskoulua — valtavan tärkeitä lapsen kasvulle ja kehitykselle ja kaikelle myöhemmälle oppimiselle. Se on myös alusta, jossa vahvistetaan niitä perustietoja ja -taitoja, puhutaan lukemisesta, kirjoittamisesta, ihan näistä perusasioista, joiden pitäisi olla kunnossa. Tällä hetkellä valitettavasti on niin, että peruskoulunkin päättävistä nuorista 11 prosenttia tutkimusten mukaan ei saavuta semmoista lukutaidon tasoa, jolla pärjäisi toisen asteen opinnoissa. Tässä on meille iso haaste, jota ratkotaan muun muassa kansallisessa lukutaitofoorumissa.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Sitten iso teema on myöskin tämä jatkuva oppiminen, eli miten valmistetaan lapset ja nuoret sellaisilla valmiuksilla, joilla pärjää muuttuvassa työelämässä, jatkuvassa muutoksessa. Tulevaisuuden työ on oppimista, ja meidän pitää pystyä vahvistamaan niitä rakenteita, miten myöskin koulutusjärjestelmä tukee uran varrella, elämän varrella uuden oppimista kaikenlaisissa erilaisissa elämäntilanteissa.

Ammatillisen koulutuksen reformi on jo voimassa, lukiouudistus on lausuntokierroksella. Peruskoulua kehitetään erityisesti opettajankoulutuksen kautta. Uudet opetussuunnitelmat — siellä meillä on paljon töitä muun muassa vielä erityisopetuksen kanssa.

Korkeakoulutuksessa koulutus-, osaamistason nostaminen: tavoitteena on, että 2030 mennessä vähintään 50 prosenttia ikäluokasta [Puhemies: Aika!] suorittaisi korkeakoulututkinnon.

Jatkan tästä mielelläni sitten välikysymyksen keskustelussa.

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Valtio-päivämies Heinäluoma totesi, että hallituksen, ja kai minun henkilökohtaisestikin, olisi syytä jäädä laiskanläksylle hallituksen perhepolitiikasta. Nyt se, jolle tästä pitäisi tenttiä, on ilmeisesti poistunut jo salista, mutta tämä jäi mietityttämään minua aika paljon, mitä Heinäluoma mahtoi tuolla tarkoittaa.

Mielelläni kertoisin, että tämän hallituksen perhepolitiikan painopiste on lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma, johon satsataan kymmeniä miljoonia euroja. Aivan poikkeuksellisella tavalla vihdoin yhdistetään lapsen arjessa olevat elementit, peruspalvelut neuvolasta kouluterveydenhuoltoon ja ennen kaikkea se yhdyspinta kouluihin ja päiväkoteihin ja näiden ammattilaisten yhteinen osaaminen, satsataan lastensuojelun kehittämiseen niin, että työntekijät eivät uupuisi vastuutaakaan alla, ja painotetaan ennalta ehkäiseviä palveluita. Minusta tämä on suomalaisen perhepolitiikan yksi isoimpia ongelmakohtia, jota olemme voivotelleet pitkään, ja muutos tarvitaan kunnissa ja tulevaisuudessa maakunnissa todelliseksi niin, että vanhemmuuden tuki on muutakin kuin ikään kuin puheiden tasolla oleva toive.

Edustaja Niinistö, te nostitte esiin ikään kuin hallituksen tasa-arvotekojen vähyden, ja edellisessä puheenvuorossani kertosin, että minusta täällä perhevapaajärjestelmän puolella ja naisten työmarkkina-aseman puolella se teko, kaksi ja puoli tuhatta euroa kertakorvauksena naisvaltaisten alojen työnantajille, ei ollut vähäinen. Minustakin tekoja tarvitaan lisää, ja kaikki se työ, jota me olemme nyt tehneet, toimii varmasti pohjana sen etenevän perhevapaaudistuksen osalta.

Ja mitä tulee tähän tasa-arvoon — tuotakin väitettänne jäin nimittäin miettimään vakavasti — olen hirvittävän iloinen siitä, että hallitus on satsannut lähisuhdeväkivallan vastaiseen työhön aivan poikkeuksellisen paljon. Turvakotirahoitustyö, siis turvakodit, jotka toimivat tilanteissa, joissa henkilöt ovat kohdanneet lähisuhdeväkivaltaa, saavat 70 prosenttia lisää rahoitusta, ja se on jo teko, jonka Istanbulin sopimus, johon Suomi on sitoutunut, meitä velvoittaa tekemään.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä näitä minuutin mittaisia puheenvuoroja. Siellä edustaja Rinne on kysynyt monta kertaa — olkaa hyvä.

16.50 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa on monesti nyt viitattu tähän SOSTEn selvitykseen, ja siellä todetaan ihan selkeästi, että ”perusturvaetuuksia on heikennetty erilaisilla toimenpiteillä, erityisesti indeksijäädätyksillä”.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Niin kuin on todettu, 2016 tämän selvityksen mukaan on tapahtunut käänne, joka on johtanut siihen, että eriarvoisuus ja tuloerot ovat lähteneet kasvuun erityisesti pienituloisilla ihmisillä. Luetellaan nimenomaan työttömät, lapsiperheet ja opiskelijat ja erityisesti pienituloiset lapsiperheet. Ja he toteavat loppuun tässä tiedotteessaan: ”Perusturvan leikkaukset ovat heikentäneet yhteiskunnassa heikommassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Tämä ei ole oikeudenmukaista. Leikkausten perusteena ja oikeutuksena käytettiin valtiontalouden heikkoa tilannetta ja näkymää. Nyt näkymä on muuttunut, talous kasvaa. Jos hallitus haluaa pitää kaikki mukana, se peruu indeksien jäädytykset.” Näin toteaa SOSTEn pääsihteeri, ja yhdyin tähän toivomukseen. Pääministeri Sipilä, muuttakaa politiikan suuntaa tältä osin.

16.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa SOSTEn selvityksessä nyt on selvästi tämä asia todettu: ”On otettava huomioon, että simulointilaskelmilla pyritään tavoittamaan vain lainsäädännön muutosten vaikutukset kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin. Esimerkiksi työttömyyden muutokset tai palkkojen muutokset eivät vaikuta tuloksiin.” Nämä ovat aika olennaisia asioita muuten, ja te unohdatte ne nyt koko ajan tässä, [Ben Zyskowicz: Nimenomaan!] koska te ette voi millään myöntää sitä, että on hienoa, että meillä on työllisyystilanne parantunut aivan rajusti siitä viime vuoden tilanteesta.

16.51 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että turvallisuus on vahvasti esillä tämän hallituksen ja valtiopäivien viimeisenä vuonna. Arjen turvallisuus, poliisi ja myös ulkoinen turvallisuus tiedustelulakien myötä. Myös talous tietysti on varmasti keskeisesti esillä, ja on hyvä, että talous on nyt saatu kasvuun, työllisyys kasvaa ja työttömyys vähenee. Kyllä se on aika merkittävä muutos, että yli 70 000 suomalaista on päässyt työttömyydestä takaisin työnsyryyn kiinni, ja se näkyy näiden ihmisten arjessa aivan poikkeuksellisen vahvasti, ja perheiden toimentulossa myös. Myös se, että päivähoitomaksuja alennetaan aivan tavallisille suomalaisille perheille — 1 200 euroa alenivat päivähoitomaksut tämän vuoden alussa — on kova panostus lapsiperheille, kädenojennus heille, jotka tätä maata elossa ja elinvoimaisena pitävät, ja tällaisia toimenpiteitä me tarvitsemme vielä lisää.

16.52 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan maakuntauudistukseen, joka näyttää etenevän, vaikka kannattajia sille tuntuu olevan vaikea löytää etenkin keskustapuolueen ulkopuolelta. Nähdäkseni maakuntauudistuksen valuviat eivät ole korjaantumassa ja me olemme edelleen synnyttämässä maakuntia, joilla ei ole verotusoikeutta. Tämä tarkoittaa helposti palvelujen alibudjetointia, tai jos ei näin tapahdu, niin se tulee tarkoittamaan sitä, että budjetoidut varat käytetään väkisin loppuun marraskuun loppuun mennessä. Ylipäätään ilman verotusoikeutta maakuntien luottamushenkilöistä, joita meidän puolueiden pitäisi kaikkien nyt kovalla kiireellä löytää, uhkaa tulla kumileimasimia tuleville sote-leikkauksille, uhkaa tulla syntipukkeja sille, että joudutaan tietyn budjetoidun summan verran ottamaan pois — kun mietitään vielä, että pelkästään maakuntauudistuksen suunnitteluun on varmaan uponnut jo toistasataa miljoonaa euroa rahaa. Eli haluaisin peräänkuuluttaa sitä, että jos me olemme toteuttamassa ja kun me olemme toteuttamassa sote-uudistusta, joka on historiallinen, ei koplata siihen mukaan kaikkea ylimääräistä.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

16.53 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on aivan oikein kiinnitetty huomiota muun muassa nuorten naisten tilanteeseen, ja on tietenkin harmillista, ettei perhevapaa uudistusta nyt saatu eteenpäin. Mutta kuten täällä on myös tuotu esiin, asiaanhan liittyy hyvinkin tiiviisti myös esimerkiksi varhaiskasvatus ja siitä varhaiskasvatusmaksut, joita hallitus on nyt alentanut, ja sillä on selvä vaikutus siihen, että varhaiskasvatuksen käyttö varmasti tulee lisääntymään. Se on helpompaa ja mahdollista nyt useammalle perheelle. Lisäksi ollaan tuomassa saliin tässä kevään aikana varhaiskasvatuslain muutosta, joka myös vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua.

Nuorten miesten syrjäytyminen ja yleisesti syrjäytymiskehitys on myös huolestuttavaa. Täytyy kuitenkin pohtia sitä, onko oppivelvollisuuden pidentäminen siihen oikea keino. Kuten täällä jo opetusministeri mainitsi, liian moni nuori valmistuu peruskoulusta ilman riittävää lukutaitoa. Meidän pitää ehkä keskittyä ensisijaisesti siihen, että nämä jatko-opintovalmiudet ovat oikealla, riittävällä tasolla.

16.55 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on muutama tunnin aikana keskusteltu monesta asiasta maan ja taivaan välillä, mutta pari asiaa haluan nostaa. Olisi ollut kysymys pääministerillekin, mutta ymmärrän, että muitakin töitä on.

Maahanmuuton liittäminen tähän tiedustelulain tarpeeseen, arvoisat perussuomalaiset, on kyllä poliittiseen vähän ummehtuneeseen puskaan pään työntämistä. Samalla unohdetaan se, että meidän kansakunnan turvallisuuden kannalta haetaan uusia työkaluja, mutta on hyvä muistaa myös, että tässä ei haeta vain työkaluja ulkoisia uhkia vastaan vaan kyllä meillä on riittänyt vuosikymmenen aikana ihan kotimaistenkin toimijoiden osalta sellaisia iskuja, jotka tätä suomalaista yhteiskuntaa ovat järkyttäneet kovalla tavalla, mitenkään poissulkematta uhkia laajemmin, mutta ei lähdetä leimaamaan kansoja tai kansanryhmiä sen pohjalta.

16.56 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä keväänä saamme eduskuntaan uuden ehdotuksen Ahvenanmaan itsehallintolaiksi. Ahvenanmaan näkökulmasta eräs uudistuksen tärkeimmistä osista on saada aikaan taloudellisen itsehallintojärjestelmän uudistaminen. Kaikki valtiolliset verot kannetaan Ahvenanmaalla täysin samoin tavoin kuin muualla maassa. Ahvenanmaa saa sitten takaisin tietyn tasoitusmäärän.

Nykyisen itsehallintojärjestelmän ongelma on, että tasoitusmäärä ei enää riitä julkisten palveluiden rahoittamiseen etenkin, kun Ahvenanmaan väestömäärä kasvaa nopeasti. Siksi on erittäin tärkeää, että tasoitusmäärä oikaistaan itsehallintolain uudistamisen yhteydessä niin, että Ahvenanmaa saa takaisin oikeudenmukaisen osan maksetuista veroista voidakseen rahoittaa julkisia palveluja.

16.57 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri otti täällä esille sen, että ilmastopolitiikassa on vahvistettava EU:n johtoasemaa, ja ympäristöministeri toi esille niitä asioita, mitä Suomessa on tehty ja millaisia tavoitteita meillä on. Nyt on kuitenkin huomattava se, että kun me haluamme olla siinä joukossa, joka varmistaa sen, että pääsemme lähelle tuota 1,5:tä astetta, että sen yli ei mennä tässä lämpenemisessä, niin meiltä vaaditaan enemmän kuin mihin olemme tällä hetkellä sitoutuneet. Tuonne 2050:een mennessä näitä päästövähennyksiä olisi saatava 130—150 prosenttia, ja Suomen ilmastolaki lähtee siitä, että vähennyksiä tuohon aikamäärään mennessä on 80 prosenttia. Eli nyt

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

kysymys kuuluu: ollaanko todella valmistauduttu siihen, että meiltä vaaditaan osana tätä Euroopan unionin yhteistä ilmastopolitiikkaa huomattavasti isompia toimia kuin mihin olemme tällä hetkellä varautuneet?

16.58 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hienoa, että varhaiskasvatusmaksuja on alennettu, suuri kiitos siitä. Kuitenkin haasteita riittää. Lasten varhaiskasvatuksen osallistumisaste olisi saatava nousuun. Laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa positiivisesti ihmisen koko elämään ja myös myöhempään koulu-uraan. Myös laatu on tärkeää osallistumisasteen kannalta, se että vanhemmat luottavat varhaiskasvatuksen laatuun. Ryhmäkokojen kasvattaminen on siis ollut haitallista myös osallistumisasteen kannalta, joten toivon, että myös tähän laatuun panostetaan jatkossa.

Jatko-opintovalmiuksien on oltava kunnossa peruskoulun jälkeen, mutta kyllä oppivelvollisuuden ulottaminen toiselle asteelle olisi tärkeää, sillä vaille toista astetta jääneet ovat ison syrjäytymisuhan alla ja heidän työllisyysasteensa on hyvin matala verrattuna muuhun väestöön. Kysymys kytkeytyy siis myös työllisyysasteeseen. Hallitus ehtisi tuoda vielä esi-tyksen oppivelvollisuusajan pidentämisestä, ja sitä todella toivon kovasti ja lämpimästi.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän tähän vielä kolme puheenvuoroa, ja sitten ruvetaan lopettelemaan — 3 tuntia on kulunut — ja nämä kolme ovat edustajat Kääriäinen, Kiuru ja Huhtasaari.

16.59 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin katsauksessa oli tämä eheytyksen painotus nyt joka tapauksessa silmiinpistävää, joka minusta on ihan oikea painotus tilanteessa, missä talouden käänne on tapahtunut, mikä sekin toimii kyllä eheyden puolesta, jos vain niin halutaan. Kyllä se työttömyyden nitistäminen ministeri Lindströminkin kuvaamalla tavalla on se kaikkein vaikein asia tästä eteenpäin. Se pitää koettaa tehdä yhdessä, ei määräämällä eikä sanelemalla, vaan koettaa tehdä se yhdessä. Tähän liittyy tämä kysymys jo pitkän aikaa monella paikkakunnalla vaivanneesta työvoimapulasta. On paljon hyviä yrityksiä, jotka menestyvät viennissä mutta eivät saa ammattitaitoista työvoimaa. Kysymys kuuluu: onko hallituksella ammattikoulutusta nopeasti muuntamalla ja uudelleen suuntaamalla suunnitelmia vastata tähän yritysten työvoimapulaan? No, tässä ei tule vastausta, mutta jääköön tämä kysymys ilmaan leijumaan joksikin aikaa.

17.00 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelulainsäädäntö on laaja paketti, ja siinä on siviilitiedustelua, sotilastiedustelua, lainvalvontaan liittyviä kohtia ja tietysti myös tämä perustuslain muutostarve. Se on laaja paketti, ja monessa kohtaa siellä lakipaketissa puhutaan turvallisuustilanteen muuttumisesta menemättä kuitenkaan ihan tarkkaan yksityiskohtiin, mitä tarkoitetaan sillä turvallisuustilanteen muuttumisella: puhutaan Itämerestä, puhutaan kyberuhista, puhutaan hybridiuhista ja näin poispäin. Se, että tämä tiedustelulaki on hyvin valmisteltu, se on tasapainoinen kokonaisuus, on hyvä asia, mutta itseäni hieman mietityttää, mikä on se konkreettinen tarve siellä taustalla, joka aiheuttaa sen tarpeen muuttamiselle. Ja ehkä ministeri Häkkänen voisi kommentoida sitä, mitä hän pitää suurimpana uhkana, mikä on johtanut tähän tiedustelulain muuttamistarpeeseen.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

17.01 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt unohtanut erityislapsen. Erityisryhmiä on purettu ja erityislapsia on siirretty yleisopetuksen luokkaan, mutta tuki ei ole siirtynyt mukana. Luokissa ei tällä hetkellä ole tarpeeksi ammattilaisia, avustajia ja erityisopettajia, mukana. Tähän OAJ otti kantaa, Olli Luukkainen oli huolissaan erityislasten saamasta tuesta. Millä tavalla hallitus aikoo nyt varmistaa, että erityislapsen saavat sen tuen, minkä he tarvitsevat, ja lisäksi yleisopetusluokat eivät kasva niin suuriksi, että siellä häiriintyy opetus myös kaikilla muilla? Millä tavalla hallitus aikoo pitää huolta siitä, että opettajat jaksavat tehdä tätä maailman tärkeintä työtä?

Ja nyt, kun kerta meillä on vielä oikeusministeri paikalla, haluaisin kysyä: kun hallitusohjelmassa oli kirjaus pedofiilien rangaistuksien koventamisesta, siitä, että me tarkistamme näitä, niin missä vaiheessa olemme siinä?

Puhemies Paula Risikko: Näköjää keskustelu alkaa nyt tyrehtyä. Kiitos kaikille. Varmasti vastauksia näihin kysymyksiin saadaan kyselytunneilla ja muilla.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

3. Sanna Lauslahden vapautuspyyntö edustajantoimesta

Vapautuspyyntö VAP 1/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Sanna Lauslahti on eduskunnalle 5.2.2018 osoittamassaan kirjeessä pyytänyt vapautusta edustajantoimesta 10.4.2018 lukien siirtyäkseen Lääketeollisuus ry:n toimitusjohtajaksi.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Edustaja Sanna Lauslahdelle myönnettiin vapautus edustajantoimesta 10.4.2018 lukien.

4. Outi Mäkelän vapautuspyyntö edustajantoimesta

Vapautuspyyntö VAP 11/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Outi Mäkelä on eduskunnalle 13.2.2018 osoittamassaan kirjeessä pyytänyt vapautusta edustajantoimesta 5.3.2018 lukien siirtyäkseen Nurmijärven kunnanjohtajaksi.

Puhemiesneuvosto puoltaa pyyntöä.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Edustaja Outi Mäkelälle myönnettiin vapautus edustajantoimesta 5.3.2018 lukien.

5. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 8/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Maria Lohelan.

6. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 11/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseniksi edustaja Timo Harakan ja edustaja Johanna Ojala-Niemelän sekä varajäseneksi edustaja Joona Räsäsen.

7. Tarkastusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 9/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tarkastusvaliokunnan jäseneksi edustaja Maria Lohelan.

8. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 12/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan varajäseneksi edustaja Krista Kiurun.

9. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 13/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseneksi edustaja Eeva-Johanna Elorannan.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

10. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 14/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan varajäseneksi edustaja Johanna Ojala-Niemelän.

11. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 15/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Pia Viitasen.

12. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 16/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseneksi edustaja Krista Kiurun.

13. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 10/2018 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan jäseniksi edustaja Pilvi Torstin ja edustaja Stefan Wallinin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 1/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 2/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Keskustelu

17.07 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Pääministerin ilmoituksen perusteella äsken käydyssä laajassa keskustelussa puhuttiin Suomen tulevaisuudesta ja hyvän kehityksen rakennuspuista. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö kansallisella tutkimuksella, sen hyödyntämisellä ja siihen tukeutuvalla koulutuksella olisi tässä tärkeä merkitys, ja tähän liittyy tämä Suomen Akatemian rooli.

Äskeisen hyvin laajan keskustelun jälkeen nyt on kysymys siis aika spesifisestä laista, mutta sekin vaatii kyllä tarkastelua, koska korkeimman tutkimuksen yliopistojen hallinnon linjauksiin on syytä kiinnittää huomiota, ja sen vuoksi jo tässä lähete keskustelussa ilansuussa vielä muutama lyhyt kommentti.

Todella, yliopistojen ja tutkimuslaitosten rooli korkeatasoisen tutkimuksen toteuttamisessa on tärkeä ja usein vielä kansainvälisessä tieteellisessä yhteistyössä. Vain tämän avulla meidän yliopistot pystyvät antamaan korkeinta opetusta, tutkijat voivat osallistua kansainvälisiin tieteellisiin konferensseihin, voidaan tuottaa uusia innovaatioita ja ylläpitää kansallista sivistystä. Tämän rahoituksessa Suomen Akatemialla on tärkeä rooli, ja sen vuoksi Akatemian toiminnan järjestämiseen ja hallintoon tulee suhtautua vakavuudella.

Akatemian merkitys kansainvälisesti katsoen meidän aika rajallisessa tutkimusrahoituksessa on hyvin keskeinen. Kun yliopistojen omat tutkimusvarat ovat pienet, kaikki merkittävä tutkimus tehdään ulkopuolisen rahoituksen turvin. Viime vuosina on korostettu paljon elinkeinoelämää ja sen innovaatioita tukevaa tutkimusta, ja se onkin tärkeää, mutta sen rahoitus tapahtuu usein ulkopuolisen päätöksenteon raameissa. Hyvä ja vapaa perustutkimus rahoitetaan kilpaillusti vertaisarviointiin perustuen. Sellaisen unohtaminen olisi vakava virhe.

Yksimielisiä ollaan siitä, että todelliset innovaatiot eivät synny ylhäältä ohjatusti vaan vapaassa tiedeyhteisössä. On toki selvää, että yhteiskunnalla on oikeus jossakin määrin ohjata verovarilla rahoitettavaa tutkimusta, mutta liian pitkälle menevä ohjaus olisi suuri virhe.

Viime vuosien kehitys on yliopistojen ja tieteen hallinnossa lisännyt tiedeyhteisön ulkopuolista valtaa. Yliopistoissa on yliopistolain perusteella lisätty ulkopuolista panosta hallinnossa, ja sillä onkin varmasti ollut myönteisiä vaikutuksia — yliopistojen hallinto on järkevöitynyt. Mutta mitalin toinen puoli on ollut se, että tiedeyhteisö on vieraantunut oman yliopistonsa asioista. Tämä on nähty kiistattomasti yliopistoväen lisääntyvänä tyytymättömyytenä, ja tämä on vaarallista kehitystä, jonka ongelmia parasta aikaa todistamme Tampereen uuden yliopiston kohdalla.

Myös Suomen Akatemian kohdalla on ollut samanlaista kehitystä. Aikoinaan Akatemian korkein hallintoelin oli tieteen keskustoimikunta. Se muodostui pääasiassa tieteellisten toimikuntien puheenjohtajista. Sen jälkeen tilalle tuli Akatemian hallitus, joka muodostettiin yliopistomaailman ulkopuolisista ja usein elinkeinoelämän ja hallinnon asiantuntijoista. Tieteellisten toimikuntien puheenjohtajilla oli sentään läsnäolo- ja puheoikeus. Tiedän, että tätä lakia valmisteltaessa oli esillä ajatus poistaa tämä läsnäolo-oikeuskin. Se olisi ollut aivan liian pitkälle menevä toimenpide eliminoida tiedettä Akatemian hallinnosta, ja maan hallitukselle on siis nostettava hattua siitä, että tämä ajatus hylättiin.

Lakiesitykseen tämän pohdinnan valossa jäi kuitenkin toinen ongelma. Tieteellisten toimikuntien jäsenten kausi rajattaisiin nyt aiemmasta kahdesta yhteen, ja se on kyllä ongelma, kun tiedän, että uusilla jäsenillä menee aina oma aikansa päästä sisälle päätöksente-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

koon, ja näin tämä olisi edelleen omiaan siirtämään päätöksenteon painopistettä hallinnolle. Tiedän, että perusteeksi on sanottu jäsenten työmäärä, joka voi tutkijoita painaa, mutta tällaisessa tilanteessa voi aina ilmoittaa, ettei ole käytettävissä toiselle kaudelle.

On myös keskusteltu tieteellisten toimikuntien lukumäärästä. Aikaisemmin niitä oli tieteenalojen mukaan kuusi, nyt tällä hetkellä niitä on neljä, ja lakiesityksen mukaan tulisi vain kolme. Tämänkin merkitystä tieteellisen arvioinnin kannalta on kysely, mutta kun toisaalta tiedetään, että tieteiden välinen yhteistyö ja aitojen ylittäminen on tärkeää, niin tätä esitystä voi kyllä hyvin puolustaa.

Tässä lakiesityksessä kaiken kaikkiaan on siis käsittääkseni hyvin tarpeellisia uudistuksia, ja esitys on kannatettava. Mutta toivon, että valiokunta pohtii huolella, onko riittäviä perusteita rajata toimikuntien jäsenten kausi vain yhteen.

Suomen Akatemian merkitys on suuri, ja sitä sekä sen rahoittamaa perustutkimusta pitää kaikin tavoin tukea. Mutta niin yliopistojen kuin Akatemian kohdalla pitää tulevassa päätöksenteossa katsoa, että tiedettä ja yliopistoyhteisöä ei lakaista pois hallinnosta, ja voidaan kysyä, onko yliopistojen ja Akatemian hallinnoissa jo menty liian pitkälle ulkopuolisen yhteiskunnan, talouselämän intressin ja hallinnon painotuksessa tieteen ja tiedeyhteisön kustannuksella. Tiedettä ei saa unohtaa tieteellisen tutkimuksen johtamisessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

16. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2017 kuntavaaleissa

Kertomus K 19/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

17.13 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Meillä on käsittelyssä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vuoden 2017 kuntavaalien valvonnasta, ja kun lukee tämän tarkastusviraston kertomuksen, niin voi päätyä siihen johtopäätökseen, että laki toimii siten kuin olemme sen halunneet toimivan eikä meillä ole mitään isompia ongelmia tiedossamme. Keskeinen johtopäätöshän tässä kertomuksessa on se, että kun ilmoitusvelvollisuuksia oli reilu 17 000, niin vain 8:aa lukuun ottamatta kaikki toimittivat tämän ilmoituksen, eikä virastolla ole mitään syytä olettaa, etteivätkö nämä ilmoitukset olisi oikeita.

Mutta on syy, minkä takia vaalirahoituksesta on syytä käydä keskustelua myös tänään. Tänään hetki sitten tuli tieto siitä, että eduskuntapuolueiden puoluesihteerit eivät päässeet yksimielisyyteen eduskuntavaalien ja EU-vaalien yhdistämisestä, mikä tarkoittaa, että meillä seuraavan 1,5 vuoden aikana tullaan käymään kolmet vaalit eli maakuntavaalit nyt

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

syksyllä, eduskuntavaalit 14.4. vuoden päästä keväällä ja Euroopan unionin vaalit touko—kesäkuussa 2019. Tämä on haaste, totta kai, puolueille ja myös ehdokkaille, eikä tämä myöskään vaalirahoituksen kannalta ole ongelmattonta.

Meillä on vuonna 2010 voimaan tullut laki vaalirahoituslaista, ja sen 1 §:ssä kerrotaan ne kolme tehtävää, jotka tällä vaalirahoituslainsäädännöllä on. Tämän lain ensimmäisenä tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja toinen tarkoitus on lisätä tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista. Mutta sillä lailla on myös kolmas tarkoitus, ja sen kolmas tarkoitus on rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua. Nähdäkseni tämä avoimuuden ja tiedon lisääminen toteutuu tällä hetkellä, mutta vaalikampanjoiden kulujen kasvu vain jatkuu eikä nykyisellä lainsäädännöllä näy kyettävän tähän puuttumaan. Vaalikampanjat kallistuvat entisestään. Pidän tätä kehitystä epäterveenä. Eduskunnan tarkastusvaliokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota erityisesti eduskuntavaalikampanjoiden kallistumiseen, mutta tämä huoli on aiheellinen myös kunta- ja EU-vaalien osalta, ja tietysti vielä tämä maakuntavaalien mukaantulo lisää tätä ongelmaa entisestään.

Viimeisimmässä parlamentaarissa puoluevaalikomiteassa esitettiin vuonna 2009 ajatus siitä, että olisi syytä pohtia myös Suomessa kampanjakattojen säätämistä. Tämä mielestäni kannatettava ajatus ei sittemmin tullut uudistettuun vaalirahoituslakiin, mutta nostan sen tässä esiin nyt uudestaan. Silloin tässä komiteassa todettiin, että lakiin olisi ehkä hyvä säätää tällainen vaalikohtainen, ehdokaskohtainen mainontaa koskeva kampanjakatto, joka olisi kunnallisvaaleissa 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa ja EU-vaaleissa 80 000 euroa. Niin kuin totesin, eduskunnan tarkastusvaliokunta on aikaisemmin ilmaissut huolensa näitten vaalikampanjoiden kulujen kasvusta ja erityisesti siitä aiheutuvista kielteisistä vaikutuksista esimerkiksi ehdokkaaksi ryhtymiselle. Mielestäni tähän huoleen on syytä edelleen yhtyä ja se on otettava vakavasti. Kehitys on erittäin epätervettä, ja siihen tulisi puuttua. Ja nyt kun katsotaan esimerkiksi, miten kiihtyvää tämä kustannusten kasvu vaalien osalta on, niin jos esimerkiksi tarkastellaan vuotta 2011, silloisissa eduskuntavaaleissa ilmoitusvelvolliset käyttivät yhteensä 8,4 miljoonaa euroa rahaa näihin kampanjoihin. Siis 8,4 miljoonaa. Ja jo neljä vuotta myöhemmin, 2015, tämä summa, 8,4, oli noussut 9,7:ään, eli tämä on hyvin kiihtyvää kehitystä. 2015 pienin kampanja, joka oli ilmoitusvelvollisuuden piirissä, oli 2 700 euroa ja suurin lähes 130 000 euroa. Eli tässä on myös ehdokkaiden välillä todella suuria eroja. Huolestuttavana pidän sitä, että keskiarvokin oli ilmoitusvelvollisten kesken yli 35 000 euroa, puhumattakaan läpi menneistä kansanedustajista, joitten osalta se oli pitkälti yli 40 000 euroa. Myös kuntavaaleissa 2017 nähtiin useampia 50 000 euron kampanjoita.

Arvoisa puhemies! Loppuyhteenvedon toteaisin kantanani sen, että tämä vaalirahoituslain 1 §:n tarkoitus avoimuuden lisäämisestä, tiedonsaamisesta, sidonnaisuuksista ja valvonnasta toimii erittäin hyvin, mutta tämä lain toinen tarkoitus eli se, että sillä pyritäisiin rajoittamaan ehdokkaiden kampanjakulujen kasvua, ei näissä oloissa toteudu. Ja jotenkin ajattelen, että 10 000 euroa kuntavaaleissa, 50 000 euroa eduskuntavaaleissa ja 80 000 euroa EU-vaaleissa riittäisi siihen, että kukin ehdokas kohtuullisesti saisi oman sanomansa läpi niissä vaaleissa.

17.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvää ystävänäpäivää kaikille paikallaolijoille! Edustaja Feldt-Ranta piti [Maarit Feldt-Ranta: Hyvän puheenvuoron!] en käytä nyt sanoja ”hyvän puheen”, mutta avauspuheen, jota haluan osittain kommentoida ja osittain tuoda myös omia huomioitani.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Meillä on käsiteltyssä siis Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2017 kuntavaaleissa, ja siihen on helppo yhtyä, että meidän lainsäädäntö toimii varsin hyvin. Tässä on kuvattuna tällainen kaavio, jossa käydään läpi 2012 ja 2017, miten kehotusten jälkeen ne, aika harvat, kuitenkin toimivat ja täyttivät vaalirahoitusilmoituksia toisella kehotuksella. Ensimmäinen kehoitus kun on mennyt noin 1 600:lle, toinen kehoitus enää 500:lle, selvityspyynnössä ollaan jo pudottu sitten muutamaan sataan ja sitten tähän uhkasakkomenettelyyn on jouduttu vain aika harvan kohdalla. Ensimmäinen päätös uhkasakon asettamisesta, 30–40 ehdokasta, ja sitten selvityspyyntö uhkasakon maksuun määräämisen tuomitsemisesta 2012 on mennyt kolmelle ja nyt vaaleissa seitsemälle.

Toki mielenkiintoista on huomata se, että yhtään päätöstä uhkasakon maksuun tuomitsemisesta ei ole saatu aikaiseksi, ja tähänkin löytyy tästä kertomuksesta selitys. Uhkasakkoprosessia on osin vaikeuttanut se, että haastemiehet eivät ole yrityksistä huolimatta tavoittaneet kaikkia ilmoitusvelvollisia. Itse mietin, voisiko tätä vahvistaa jollain tavalla, esimerkiksi puolueiden näkökulmasta, eli kun puolueet ottavat ihmisiä ehdokkaiksi, niin tiettyllä tavalla tätä vastuuta voisi olla sillä puolella, ja toisaalta sitten voisiko tässä olla myös joitain keinoja vaikkapa rajata sitten oikeutta toimia näissä tehtävissä. Tästä ei selviä nyt, ovatko nämä henkilöt minkälaisissa asemissa, minkälaisissa tehtävissä. On eri asia olla pienessä kunnassa esimerkiksi jonkun lautakunnan varajäsenenä ja varavaltuutettuna kuin sitten jos tässä nipussa on vaikkapa Helsingin taikka jonkin muun suuren kaupungin keskeisissä tehtävissä toimivia henkilöitä. Uskoisin, että jos siellä olisi näin mielenkiintoisia, isoja kuntapäittäjiä, ehkä he nousisivat sitten jo julkisuudessaakin esille.

Mitä tulee noihin Feldt-Rannan huomioihin kampanjoiden koosta, niin tietysti tämä asiakirja antaa siitä vähän erilaisen kuvan. Kuntavaaleissa valtaosa kampanjoista on näitä alle 800 euron kampanjoita. Yli 15 000 kampanjaa on siis alle 800 euron kampanjoita, ja vain vajaa 2 300 kampanjaa on yli 800 euron kampanjoita. Toki siellä sitten varmasti on merkittävän suuriakin kampanjoita, mutta iso ongelma tämä ei ole kuntavaaleissa, ja niin kuin Feldt-Ranta toikin esille, ehkä enempiin sitten eduskuntavaaleissa, EU-vaaleissa ja niin poispäin.

Itse toivoisin, että tätä vaali-ilmoituskäytäntöä vietäisiin enempi tällaiseen kirjanpito-tyyppiseen suuntaan, missä siis tuotaisiin selkeämmin esille menot ja tulot eli kumpikin puoli. Tällä hetkellä tämä toimii vähän puolitehoisesti, kun tuloja vain kysytään eikä toisaalta sitä, mihin rahat menevät. Ja säännöllisesti, varsinkin eduskuntavaaleissa, keskustelua herättää se, että kampanjat ovat huomattavasti suurempia silmämääräisesti arvioituna kuin osan kohdalla vaalirahoitusilmoituksista luettuina, ja tämä tietysti herättää epäilyjä, ja niihin ei ole mahdollista ymmärtääkseni tämän tyyppiselläkään valvonnalla puuttua. Mutta kun kirjanpitotyyppinen ilmoitusvelvollisuus olisi, niin se antaisi paremmat mahdollisuudet arvioida sitä.

Itse olen myös toivonut, että sidonnaisuusilmoitukset laajennettaisiin kuntapuolelle. Siellä itse asiassa aika monta kertaa, useammin kuin esimerkiksi eduskunnassa, nämä pienetkin summat saattavat aiheuttaa kyseenalaisia tai vähintäänkin sellaisia yhteyksiä, että olisi syytä tietää niistä, ja sidonnaisuusilmoituskäytännön laajentaminen kuntapuolelle olisi minun mielestäni enemmän kuin tervetullutta kertomaan erilaisista sidonnaisuuksista vastaavalla tavalla kuin kansanedustajat kertovat täällä.

Mitä sitten kampanjoihin noin yleisesti tulee, itse en kampanjakattoja ole kannattanut. Ehkä pikkuhiljaa voin alkaa kannattamaan, kun itselläkin on tunnettuutta jo tullut sen ver-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

ran. Eli kyse on usein siitä, että ne, jotka ovat näkyvissä tehtävissä, saavat sitä näkyvyyttä luontaisesti ja kun uusi henkilö haluaa pyrkiä haastamaan meitä istuvia kansanedustajia, hän usein tarvitsee sen näkyvyyden saamiseen myös hivenen enempi rahaa. Toiset saavat julkisuutta, toiset saavat jopa ilmaista näkyvyyttä, vaikkapa erilaisten naistenlehtien kansikuvissa taikka parisuhde- tai perhehaastatteluissa tai jossain muualla, ja toisaalta toiset saavat vaikkapa ammattiyhdistysliikkeeltä ilmaista työvoimaa ja toinen joutuu ostamaan sen saman vaikkapa vuokrausfirman kautta työvoimana tai niin poispäin, tai toinen saa maatilalliselta ladonseinästä mainospaikan hyvän tien varresta tai traktorin peräkärrystä, ja toisella kun ei ole yhteyksiä sinne, hän joutuu ostamaan sen Clear Channelilta tai joltain muulta mainosfirmalta. Siinä mielessä täysin tasapuoliseen ja reiluun tilanteeseen pääseminen on lähes mahdotonta.

Itse pidin varsin hienona ja kiitoksen arvoisena sitä, että presidenttiehdokas Väyrynen ja presidenttiehdokas Niinistö eivät käyttäneet omiin kampanjoihinsa lainkaan julkista rahaa eli puoluetukia, vaan he tekivät kampanjansa muulla rahoituksella, ja se on tietysti hyvä, että tätä puoluetukirahaa ei tämäntyyppisiin kampanjoihin käytettäisi.

17.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä vaiheessa ihan lyhyesti totean, että olen jälleen kerran ihan tyytyväinen siitä, että täällä eduskunnan salissa käydään myös keskustelua tästä mainitusta kampanjakatosta. Tässähän ollaan melkein vuosittain tätä keskustelua käyty, ja olen siinä yhteydessä useasti muistuttanut, että myös minä kyllä kuulun niihin edustajiin, joiden mielestä on hieman ongelmallista tämä, että kampanjoiden hinnat ko hoavat varsin huikeisiin lukemiin. Juuri siksi pidin esitystä, joka jossain vaiheessa oli tuolla toimikunnassakin esillä aikanaan kampanjakatoista, järkevänä ja pidän sitä järkevänä edelleen. SDP:hän silloin tuollakin näitä kampanjakattoja kannatti.

Nyt minä toivon, puhemies, sitä, kun me olemme tässä nyt jo aika useasti näistä keskustelleet — edustaja Heinonenkin alkaa jo vähän ehkä aiempaa enemmän lämpenemään tälle ajatukselle — että ihan tosissaan voisimme miettiä vielä jossain vaiheessa tätä kampanjakattoa. Sen myönnän, että ongelmaton systeemi se ei tietenkään ole. On erilaisia tilanteita eri ihmisillä, mutta mielestäni tämä on kuitenkin pohtimisen arvoinen kysymys. Siksi ilmaisen tyytyväisyyteni siitä, että edustaja Feldt-Ranta tämän omassa puheenvuorossaan esiin nosti.

17.27 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Kuulun kanssa niihin kansanedustajiin, jotka näkevät tämän kampanjakaton tarpeellisuuden. On selvää, että siihen liittyy myös sitten kysymyksiä, joita pitää miettiä, kuten se, että aina tulee henkilöitä julkisuuden kautta, jotka ovat sitten ihmisille tunnetumpia. Mutta tietenkin tämä perustyö politiikan parissa tehdään usein kuntatason kautta ja haetaan sitä näkyvyyttä sieltä kuntavaalienkin kautta, missä kampanjoiden summat eivät ole demokratian kannalta samanlainen uhka kuin ne ovat eduskuntavaaleissa tai eurovaaleissa.

Tähän edustaja Heinosen kommenttiin tästä ilmoitusvelvollisuudesta kuntavaalien yhteydessä näiden sidonnaisuuksien osalta: Olen tätä samaa ajanut omassa kaupungissani Lahdessa, jossa toimin valtuuston puheenjohtajana viime kaudella. Valitettavasti törmäsin myös siihen, että vaikka valtuuston puheenjohtajana paimenkirjeitä lähetin, että olisi syytä sidonnaisuudet ilmoittaa, niin kaikkia valtuutettuja tämä neuvo tai kannustus ei tuntunut kuitenkaan koskevan tai ainakaan niin paljon, että tätä sidonnaisuusilmoitusta olisi sitten kaupunginkansliaan toimitettu. Tietenkin tässä yhteydessä kiitos myös niille ja erityisesti

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

heille, enemmistölle valtuutetuista, jotka kokivat itse velvollisuudekseen ilmoittaa sidonnaisuudet. Sanon ”velvollisuudeksi”, koska itsekin näen sen velvollisuutena, ja toivon, että tämä ilmoitusvelvollisuus saadaan myös lakiin, myös kuntavaalien osalta.

Mutta kyllä minä pidän tätä kampanjoiden kallistumista aidosti demokratian kannalta ongelmallisena. Me voimme tulla tilanteeseen, jossa ainoastaan hyvätuloiset ihmiset tai ihmiset, jotka pystyvät hankkimaan rahoituksen jonkun ulkopuolisen toimijan tai toimijoiden kautta, tulevat sitten ihmisille tutuiksi vaaleissa ja sitä kautta saavat viestinsä perille ja pääsevät edustamaan sitä kansaa. Mutta toivoisin, että tätä kansaa edustaisivat myös ne edustajat, jotka eivät omaa sellaisia taloudellisia mahdollisuuksia kuin hyvätuloiset tai [Puhemies koputtaa] heidän tuellaan tulevat ehdokkaat.

17.29 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Feldt-Ranta avasi tässä keskustelun. Se on tärkeätä, ja varmasti tarkastusvaliokunnassa näitä katsotaan. Minun mielestäni pitää ehkä katsoa hieman laajemminkin. Kuntavaaliehdokkaat joutuvat jokaisen kahvikupin ilmoittamaan tässä, ja se on hyvä asia. Nyt parhaillaan Sitrassa kai entiset kollegamme Hyssälä ja Backman tekevät laajempaa kansanvaltaselvitystä. Mehän tiedämme, että puolueiden tuki on 30 miljoonaa. Erilaisia järjestöjä veikkausvaroin tuetaan 0,5 miljardilla ainakin. Me tiedämme, että erilaisten etujärjestöjen verotuki on 400 miljoonaa vähintään. Nämä järjestöt johtuen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuudesta ja verovapaudesta tulojen osalta saivat myöskin osinkotuloja merkittävästi. Viimeksi lehdistä olen lukenut, että yleishyödyllisiltä asunto-osakeyhtiöiltä tulee ylimääräinen osingonjako. Minusta nämä erilaiset etujärjestöt myöskin vaikuttavat demokratiassa. Nyt edustaja Harkimolla oli täällä aloite, että pitäisi näiden järjestöjen tilinpäätöksen olla julkinen edes netissä. No, kai se nyt vähän alkaa ollakin, mutta ei ole kuitenkaan riittävää avoimuutta, siis koko vaikuttamisessa. Minua kiusaa se todella, että minä kansanedustajanakin joudun jokaisen kahvikupin ilmoittamaan erikseen vaalituki-ilmoituksessa mutta sitten tällaisen 0,5 miljardin yhteiskunnan vaikuttamisen potin suhteen, joka on julkista tukea, ei ole avoimuutta riittävästi. Tässä suhteessa minusta pitäisi nyt tarkastusvaliokunnassa keskustella, että kyllä pitää olla laajemmin avointa tämän julkisen vaikuttamisen julkisen tuen, herra puhemies.

17.31 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Siis aidosti minusta meidän on syytä olla ylpeitä ja hyvillämme siitä, että demokratiamme toimii näin hyvin. Voimme tänään käydä keskustelua siitä, kun muistelemme, missä muutama vuosi sitten olimme pahan vaalirahaskandaalin keskiössä, että olemme sen jälkeen uudistaneet paitsi toimintakulttuuria myös lainsäädäntöä, ja nyt näemme, että tämä ilmoitusmenettely ja valvonta toimivat niin kuin lainsäätäjä on halunnut.

Edustaja Heinonen esitti täällä, että otettaisiin käyttöön tällainen kirjanpitosuhteellinen ilmoitusvelvollisuus. Itse en oikein lämpene tälle ajatukselle sen takia, että jo tällä hetkellä, niin kuin tässä ollaan puhuttu tästä vaalirahoituksesta, aika monelle ehdokkaalle kynnys nousisi entisestään olla vaaleissa ehdolla. On hyvä muistaa, että meidän ammattipoliitikkojen lisäksi esimerkiksi moni kuntapäättäjä omien töidensä, perheidensä ohessa on ehdolla, ja en haluaisi heidän taakkaansa millään tavalla enää lisätä ja nostaa sitä kynnystä ehdokkaaksi asettumiseksi. Tehdään se niin helpoksi kuin mahdollista. Siten kansanvalta toimii parhaalla mahdollisella tavalla.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Mutta, arvoisa puhemies, vielä muutama sana tästä kampanjakatosta. Pidän aika korkeana ajatusta 50 000 euron kampanjakatosta eduskuntavaaleissa. Uskon ja olen aivan vakuutunut siitä, että 50 000 eurolla kyllä missä tahansa vaalipiirissä pystyy saamaan oman viestinsä läpi ja erottumaan muiden ehdokkaitten joukossa. En millään tavalla pidä sitä mitenkään mahdottomana. Sitä vastoin pidän epäterveenä sitä kehitystä, mikä nähtiin muun muassa viime eduskuntavaaleissa, että osa ehdokkaista käytti yli 120 000 euroa vaalikampanjointiin. Se ei mielestäni ole missään mittasuhteessa suomalaisen yhteiskunnan demokratiakäsityksen kanssa. Toivon todella, että tarkastusvaliokunta tätä kertomusta käsitellessään uudelleen ottaa pohdintaan tämän kampanjakattoasian.

17.33 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Kari esille toi, aika monessa kunnassa näitä vapaaehtoisia sidonnaisuusilmoituksia on ollut, ja siinä olisi hyvä paikka kyllä vähän heristellä ja herätellä siihen, että näitä tehtäisiin. Toki jokainen voi myös itse toimia aktiivisesti — minä olen pitänyt omilla kotisivuillani tällaista kirjanpito-tyyppistä vaalirahailmoitusmenettelyä jo ennen vaalirahakohuakin eli 2007 vaaleissa kerroin tulot ja menot. En, edustaja Feldt-Ranta, tarkoittanut, että sen tarvitsisi olla kirjanpito-oimistossa tehty, vaan ehkä samantyyppinen kuin tällä hetkellä, missä kerrottaisiin, että rahoista on mennyt tämän verran mainontaan, tämän verran siihen, tämän verran tänne, jotta sen kokoluokan arvioiminen olisi helpompaa.

Tämä 800 euroahan, niin kuin tuossa aiemmin toin esiin, on tällä hetkellä aika byrokraattinen järjestelmä: pitää printata taikka postitella edestakaisin lomakkeita, mihin laiteetaan yksi ruksi siihen, että oli alle 800, vakuutan näin, nimi alle ja takaisin eteenpäin. Voisi hyvin ajatella niin, että voisiko vakuutus syntyä jo siitä, että ilmoitus tehdään, jos se on yli tuon 800:n. Toki meillä eduskunnassa tällainen malli on ollut käytössä kansanedustajien saamien lahjojen osalta. Mutta sitten meidän media tulkitsee sitä niin, että kansanedustajat eivät kertoneet lahjoistaan, eli antaa kuvan, että me olemme saaneet lahjoja mutta emme ole tehneet niitä ilmoituksia, kun tämä säädös on tehty nimenomaan niinpäin, että ei pidä tehdä mitään ilmoitusta, jos ei ole lahjaa saanut. Silloin voi olla parempi, että tämän verran tätä turhaakin byrokratiaa — papereiden lähettämistä, yksi ruksi ja nimikirjoitus alle — kannattaa edelleen jatkaa näiden vaalirahoitusilmoituksienkin kohdalla.

17.35 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisten pitää voida luottaa tähän meidän vaalijärjestelmäämme, ja yksi osa tätä luottamusta on se, että vaaleihin, kunnallisiin ja valtiollisiin vaaleihin, meillä on avoin järjestelmä luotu, josta kansalaiset voivat tarkistaa, mistä edustaja tai ehdokas on vaalirahoituksensa kerännyt, ja sitä kautta tehdä arviota siitä, onko edustajalla joitain sellaisia sidonnaisuuksia, jotka voivat vaikuttaa sitten päätöksentekokykyyn silloin, kun kyseessä ovat esimerkiksi vaalirahoittajan intressit tai siihen lähelle kuuluvat asiat.

Tämä taso, jossa intressit ovat hyvinkin lähellä, on usein kuntataso. Siellä paikallisesta elinkeinoelämästä tai kaupasta, joka kuuluu toki paikalliseen elinkeinoelämään, tai jostain muusta toimijasta saattaa tulla toiveita kaupunginvaltuutetulle, maakuntavaltuutetulle, maakuntahallituksen jäsenille ja niin edelleen joistain sellaisista kaavoihin liittyvistä asioista, joista vaikkapa kymmenisen vuotta sitten täällä eduskunnassakin keskusteltiin silloisen vaalirahakohun aikana. Sen takia tämä sidonnaisuusasia on äärimmäisen tärkeä nimenomaan kuntatasolla — mitenkään vähättelemättä eduskuntaa tai Euroopan parlamenttia ja niin poispäin, ihan presidentinvaaleihin asti.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Sen kautta tässä lähetekeskustelun yhteydessä on hyvä lähettää terveiset tarkastusvaliokunnalle, että nyt voisi olla se paikka, että koottaisiin näistä keskusteluista, joita tässäkin salissa tai tuossa Sibelius-Akatemian pienemmässä salissa edellisen kahden vuoden aikana käytiin, se tietopakka nyt yhteen koottuun esitykseen tai pohjapaperiin siellä tarkastusvaliokunnassa, katsottaisiin, mitä niistä aineksista on tehtävissä, ja tehtäisiin puolueiden toimesta yhdessä konkreettiset ehdotukset seuraavia vaaleja varten.

17.37 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Joo, olen eduskunnan tarkastusvaliokunnan jäsen, ja täällä on myös varapuheenjohtaja Ala-Nissilä ja varajäsen edustaja Viitanen, eli otamme nämä terveiset vastaan. On totta kai tärkeää, että tämä keskustelu jatkuu valiokunnassa — kiitos siitä.

Edustaja Heinosenle: Olen teidän kanssanne aivan samaa mieltä. Teidän laillanne kannatan todella lämpimästi kaikenlaista avoimuutta, mikä liittyy sekä päättäjien sidonnaisuuksiin että myös rahoitukseen. Mielestäni kuitenkin nykyinen lainsäädäntö ja ilmoitusvelvollisuus täyttävät sen lainsäätäjän kirjaimen erittäin hyvin. Sen lisäksi on totta kai hyvä kannustaa myös yksittäisiä toimijoita vielä suurempaan avoimuuteen, ja teidän laillanne olen myös itse siihen kannustanut omalla esimerkilläni ja tehnyt, myös kuntatasolla, sidonnaisuusilmoituksen ja myös reaaliajassa kotisivullani ilmoittanut kaikki, joka ikisen kymmenen euroa, mitä itse olen vaalirahoituksena yksityishenkilöiltä tai muiltakin tahoilta saanut.

Mutta mielestäni se iso kuva todella on, nyt kun keskustelemme tästä vaalirahoituksen valvonnasta, se, että valvonta toimii hyvin, ilmoitusvelvollisuutta noudatetaan tunnollisesti, sidonnaisuuksista kerrotaan hyvin. Mutta siihen lain kirjaimeen, kun kampanjoiden kulut ovat kasvaneet, voisi melkein sanoa, räjähdysmäisesti eivätkä ne enää vastaa sellaista hyvää, sanoisiko, pohjoismaista tasoa, tulisi lainsäätäjän puuttua. Nykyinen lainsäädäntö ei siihen anna välineitä, ja sen takia toivon, että eduskunnan tarkastusvaliokunta kuuntelee tätä lähetekeskustelua, omassa mietinnössään ottaa asiaan kantaa — kuten on aiemminkin ottanut — ja että puolueet sen jälkeen pohtisivat, onko nyt todella aika panna stoppi tälle kehitykselle ja saada joku tolkkua näiden vaalikampanjoiden hintalappuihin.

17.39 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän suureen kuvaan. Minusta demokratiaa, kansanvaltaa, pitää puolustaa. Tänäänkin täällä taas kaksi kansanedustajaa siirtyi yksityisen sektorin palvelukseen. En pidä sitä hyvänä kehityksenä. Minusta meillä on vähän sitä henkeä, että vähän omissa asioissa pyörimme, ja tänäänkin täällä sanottiin, että kansanedustajien sopeutumiseläke pitää ajaa alas. Eihän sellaista enää olekaan. Kansanedustajalla on sopeutumisraha mutta ei ole mitään ansiosidonnaista työttömyysturvaa, meillä ei ole lomarahaa, meidän eläke puolitetään. Kansanedustajan palkka ei kilpaile yksityisellä sektorilla. En minä vaadi lisää palkkaa, mutta sanon, että meidän pitäisi arvostaa tätä omaa työtämme ja samalla katsoa myöskin, mikä on tämä koko yhteiskunnan vaikuttavuus. Jos meillä etujärjestöt saavat 400 miljoonan — luen EK:n ja MTK:n ja kaikki tähän mukaan — verotuen, niin miksei se voi olla avointa ja julkista? Miksei myöskin sille voida asettaa joitain vaatimuksia, koska se vaikuttaa yhteiskuntaan monella tavalla? Me pyörimme näissä omissa kuppikunnissamme aivan liikaa, meidän pitää katsoa tätä kokonaisuutta myöskin.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

17.40 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Korjataan sen verran edustaja Ala-Nissilän puheenvuoroa, että ei ymmärtääkseni näistä toinen siirtynyt yksityiselle sektorille vaan julkiselle puolelle, [Olavi Ala-Nissilä: No joo!] kunnanjohtajaksi, ja se on ollut kai aika yleinen tapa. Ymmärsin, että muun muassa sosiaalidemokraateista varsin lyhyen aikaa kansanedustajana toiminut... [Mika Kari: Nasima Razmyar!] — Nimi tuli sieltä oikein lausuttuna. — Nasima Razmyar siirtyi, ei edes ykkösjohtajaksi vaan kakkosportaaseen, ja siihenkin annettiin silloin lähtölupa eduskunnasta.

Kun nyt tässä on puhuttu tästä vaikuttamisen läpinäkyvyydestä, niin oikeastaan tähän keskusteluun, ja aivan loppuun, haluan nostaa esille myös — kun meillä nyt on eduskunnassa yksi hyvä jatkava puhemies ja myös kaksi uutta innokasta puhemiestä, jatkavan puhemiehen tapaan — tätä vaikuttajarekisteriä juttelua. Toivoisin, että edelleen sitä pohdittaisiin ja kehitettäisiin niin, että tulisi avoimeksi ja näkyväksi myös se, millä tavalla eduskunnassa ja millä tavalla poliitikkoihin vaikutetaan. Se on itse asiassa aika kiinteästi tähän vaalirahoitukseen ja tähän kokonaisuuteen liittyvä palanen, ja toivon, että me voisimme ottaa siinä askelia vaikkapa Euroopan unionin käytänteiden mukaisesti. Siellä on ollut jo pidempään käytössä tällainen vaikuttajarekisteri, joka siis tunnetaan myös lobbarirekisterinä, mutta mielestäni vaikuttajarekisteri kuvaa paremmin sitä toimintaa, mikä on täysin laillista, kun se tehdään avoimesti ja läpinäkyvien pelisääntöjen mukaisesti.

17.42 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilä nosti esille erittäin tärkeän asian eli kansanvallan kunnioituksen ja sen arvostuksen ylläpitämisen. Se on meidän kaikkien erittäin tärkeä tehtävä. Tästä nousi esille myös keskustelu siitä, että vaalirahoituksessa, totta kai, avoimuus ja sidonnaisuudet ovat erittäin tärkeä osa, mutta myös se, voiko eduskunta olla sellainen pyöröovi, josta tullaan ja mennään. Eduskunta ei missään tapauksessa voi olla mikään hollitupa, johon ensin ollaan ehdolla, tullaan valituksi ja josta sen jälkeen lähdetään nopeasti muihin tehtäviin. Aiemminhan eduskunnalla on vuosikymmenet ollut erittäin tiukka käytäntö, jossa kriteerinä on pidetty sitä, että edustajuuden voi jättää kesken vain, jos siirtyy kansallisesti merkittäviin tehtäviin, yhteiskunnallisesti merkittäviin tehtäviin tai kansainvälisiin merkittäviin tehtäviin.

Nyt meillä on nähty viimeisten vuosien aikana kaksi epätervettä kehityssuuntaa. Ensimmäinen oli case Carl Haglund, jossa eduskunta laski riman erittäin alas. Silloin eduskunta myönsi eron vain vuoden edustajana toimineelle henkilölle, joka siirtyi yksityisen yrityksen varatoimitusjohtajaksi. Pidän tätä valitettavana ja toivon, että tällainen kehitys ei eduskunnassa vakiinnu.

Toinen epäterve kehitys, joka on nyt viime päivinäkin puhuttanut aika paljon, on se, että kun meillä on meneillään historiallisen suuri sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, niin samanaikaisesti, viimeisten vuosien aikana, politiikan avainpaikoilta sekä päättäjiä että keskeisissä avustajatehtävissä olevia henkilöitä on siirtynyt useita yksityisen terveyspalvelutoiminnan pariin. Pidän sitä sillä tavalla arveluttavana, että kun ihmiset on valittu julkiseen tehtävään ja he ovat saaneet siihen luottamuksen, niin sitä tehtävää ei yhdessä yössä voi vaihtaa yksityisen yrityksen edunvalvontatehtävään. Toivon, että me kaikki kannamme vastuuta siitä, että tämä kansanvaltaisuuden luottamus on kiinni teoista.

17.44 Mika Kari sd: Herra puhemies! Edustaja Ala-Nissilän puheenvuoron jälkeen pyysin puheenvuoron, mutta edustaja Feldt-Ranta tässä kyllä tehokkaasti oikeastaan lähestulkoon kaiken asiasta sanoi. Kiinnitän nyt kumminkin huomiota siihen, että vasta muutama

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

asiakohta sitten edustaja Lauslahdelle myönnettiin vapautus edustajan tehtävästä ja puhemies sen koko asiakohdan vei alusta loppuun ihan omin toimin. Yksikään kansanedustajakollega ei käyttänyt puheenvuoroa tässä asiassa. [Timo Heinonen: Juuri näin, kaikki hyväksyivät!] Mutta silti ongelma on olemassa ja ongelma on tiedostettu, ja edustaja Ala-Nissilä hyvin kävi tätä ongelmaa läpi nimenomaan kansanvallan osalta, joka on demokratian pohja tässä tasavaltalaisessa järjestelmässä. Jos me annamme kuvan, että tämä on tällainen laboratorion pyöröovi, josta tuodaan edustajia sisään vaalirahoituksenkin kautta, tuodaan heidät asiantuntemuksen ja asian äärelle, ja sen jälkeen kun kaikki tieto on hankittu ja erilaiset suhteet ja verkostot luotu, niin nämä asiantuntijat, poliitikot ovat sitten ostettavissa yksityisen sektorin edunvalvonnan käyttöön. En pidä sitä terveenä ja toivon, että kun näitä vaaliraha-asioita käsitellään, niin ainakin tarkastusvaliokunnassa tämäkin keskustelu käytäisiin, ja en pitäisi ollenkaan pahana, että muutama kirjaus tästä tarkastusvaliokunnan asiakirjaan myöhemmin myös tulisi.

17.46 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Vielä todella kansanedustajan aseman pitää olla vahva suhteessa yksityiseen sektoriin, suhteessa etujärjestöihin. Sen takia meillä myöskin pitää olla järjestelmät sellaiset, että tänne hakeutuu ihmisiä ja he ovat täällä pitempään. Todella edustaja Mäkelä siirtyi julkisen sektorin palvelukseen. Olen itsekin siirtynyt täältä Euroopan unionin palvelukseen ja eurooppalaisten lihapatojen ääreen, mutta se oli todella julkinen sektori. Mutta nyt minusta tässä suhteessa, tässä siirtymisessä vielä, tässä edustaja Lauslahden tapauksessa, kun puhemiesneuvostossa esitettiin yksimielisesti, emme siihen puuttuneet. Mutta todellakin täällä on menossa vuosisadan uudistus sosiaali- ja terveydenhoidon alalla. Mikäli ymmärrän, edustaja Lauslahti on sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen. Tässä suhteessa ehkä meidän kannattaisi laatia code of ethics tänne, etiikan koodit myöskin, niin kuin yrityksillä on, niin kuin järjestöillä on, miten näissä menettellään. Emme tarvitse mitään lainsäädäntöä mutta tällaiset etiikan koodit, miten tästä tehtävästä voidaan siirtyä yksityisen bisneksen palvelukseen, jos on menossa tällainen uudistus omassa valiokunnassa esimerkiksi, niin kuin tällä hetkellä on.

17.47 Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! Toivon, että tämmöiset etiikan säännöt rakennettaisiin, ja tässähän olisikin hyvä paikka, kun täällä eduskunnassa käytetään erilaisia parlamentaarisia työryhmiä, koota pieni ryhmä miettimään niitä eettisiä sääntöjä. Kyllä tämä ruiskukkapellossa pörriäisen lailla pyörivä terveysbisneslobbareiden porukka aidosti herättää huolta edustajissa oikealta vasemmalle ja vasemmalta oikealle. Kun aktiivisesti tätä lobbausta on tehty ja pyöritetty — tämänkin kuvan julkisuudesta saa — eivät pelkästään kaikki kokoomusedustajatkaan käsitykseni mukaan, ainakaan sen mukaan, mitä tuolla käytävillä keskustellaan, tätä kehitystä hyvällä katso. Mutta jonkun suojeluksessa tämä prosessi edelleenkin tässä yhteiskunnassa elää. Toivon, että tämä edustaja Ala-Nissilän, joka edustaa täällä eduskunnassa maturiteettia ja kokemusta ja osaamista myös näissä oikeudellisissa asioissa, ehdotus saisi laajemminkin tukea, ja ainakin tämän edustajan toimesta tuki on vankkumaton.

17.48 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Erittäin kannatettava ajatus, jonka edustaja Ala-Nissilä nosti esille ja jolle edustaja Kari antaa tässä tukea, on juuri tämä, että meillä olisi jonkunäköiset eettiset säännöt, koska kiinnitin huomiota viime viikolla siihen, että useampi rikosoikeuden professori käytti aika, voisiko sanoa, kovankin puheen-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

vuoron siitä, miten tähän meneillään olevaan isoon sote-uudistukseen liittyy sen miljardi-luokan taloudellinen intressi, että he näkivät myös riskin siitä, että meillä joidenkin vuosien kuluttua on tällainen korruptioskandaalien suma Suomessa purettavana. Meillä on totta kai intressi estää tällaiset etukäteen, ja meillä on myös intressi ylläpitää kansalaisten luottamusta siihen, että poliittisesti valitut päättäjät ovat riippumattomia ja miettivät yhteiskunnan ja veronmaksajien etua. Olen itse julkisuudessa esittänyt, että oikeusministeri Antti Häkkänen pikaisella aikataululla oikeusministeriössä tekisi selvityksen siitä, mitä mahdollisia epäkohtia on olemassa. Meillä on myös Grecon piirissä Euroopan unionin valtioiden esimerkkejä, meillä on useita parlamentteja, joissa on olemassa tällaisia eettisiä sääntöjä, karenssikäytäntöjä päättäjille ja niin edelleen.

Mielestäni todella nyt, kun eduskunta tämän kevään aikana ottaa käsittelyynsä suuren sosiaali- ja terveydenhuollon ja maakuntahallinnon perustamisen lainsäädännön kokonaisuuden, tämä asia on erittäin ajankohtainen, aiheellinen ja, voisiko jopa sanoa, kiireellinen. On erittäin hienoa, jos myös hallituspuolueiden parista tulee tukea sille. On meidän kaikkien yhteinen intressi huolehtia siitä, että kansalaisten käsitys on, että poliittiset päätöksentekijät ovat riippumattomia eivätkä osapuolina esimerkiksi tässä sosiaali- ja terveysuudistuksessa. On hyvä nähdä, että tämä maakuntahallinnon perustaminen lisää tätä läpinäkyvyyden tarvetta myös alueilla.

17.50 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Olen huomannut, että usein näissä iltaistunnoissa kehkeytyy hyviä ideoita. Tilanne ei ole uusi, että saan taas tilaisuuden kannattaa täällä hyvää ideaa. Nimittäin mielestäni tämä keskustelu ei ole turha, koska tästä poiki aika hyvässä yhteisymmärryksessäkin sen kaltainen näkemys, että ihan oikeasti me tarvitsemme tietynlaiset eettiset säännöt.

Olen täsmälleen samaa mieltä kuin edustaja Feldt-Ranta tuossa kuvasi paitsi sen suhteen, kuinka herkästi täältä talosta ylipäätään poistutaan toisiin tehtäviin, myös siinä, mikä on sote- ja maakuntauudistuksen vaatima avoimuuden lisäys. Siksi oli hienoa, että syntyi tämä idea parlamentaarisesta yhteistyöstä, jolla voitaisiin tätä säädöstöä katsoa.

Halusin, puhemies, nyt vain pyytää puheenvuoron ja kannattaa tätä loistavaa ideaa.

17.51 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Aika usein rikka nähdään toisten silmissä ja malkaa ei omassa. Tietysti varmaan yksi tällainen, ehkä suurin, siirtymä tapahtui 2010 kesäkuussa. Pääministerin tehtävän jätti silloin pääministeri Matti Vanhanen, ja vain muutamaa kuukautta myöhemmin hän siirtyi Perheyriyksen liiton toimitusjohtajaksi, mikä tietysti oli merkittävää: valtakunnan ykköspaikalta tämänytyppiseen edunvalvontatoimintaan. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Siinä tietysti olisi varmaan ollut paikallaan keskustan käydä myös sisäisesti keskustelua, että annetaanko tällaiseen tehtävään eroa. Näitä eettisiä sääntöjä olisi tietysti voinut Ala-Nissiläkin jo silloin vahvana vaikuttajana [Olavi Ala-Nissilä: En ollut eduskunnassa!] olla peräänkuuluttamassa keskustapuolueessa, että tämä ei nyt näytä eettisesti hyvältä, että ei tehdä näin vaan jatkatte loppuun ja sen jälkeen.

Hyvä, että nyt, kun rikka on nähty toisten silmissä, on herätty tähän etiikkakeskusteluun. Minun mielestäni eettiset säännöt on ihan hyvä luoda ja miettiä sitä, että jos eduskunnasta siirrytään vaikkapa kaupungin apulaispormestariksi taikka kunnanjohtajaksi taikka EU-parlamenttiin tai mihin sitten siirrytäänkin — EU-parlamentti on ehkä vähän erityyppinen, mutta jos mennään vaikkapa kuntaan ja tällä hetkellä kuntauudistus, maakuntauudistus on työn alla — niin ehkä siinä samanlaiset eettiset säännöt on tarpeen olla.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Itse on varsin vaikea löytää, että mikä on tämä yhteys nyt sitten soten ja lääketeollisuuden välillä, eli onko edustaja Karilla esimerkiksi käsitys, että sote-uudistus tulee toteutessaan merkittävästi lisäämään lääkekustannuksia, eli onko tässä tämännäköinen kytkös löydettävissä? Itse en lääketeollisuutta kyllä rinnastaisi vaikkapa yksityisiin [Puhemies koputtaa] läakeyrityksiin, joiden piiriin ei yksikään kokoomuslainen kansanedustaja ole siirtynyt.

17.53 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Kehtaan kyllä puhua tästä asiasta rinta rottingilla, koska olin samaa mieltä myös vuonna 2010, kun viittasitte entisen pääministeri Vanhasen siirtymiseen yksityiselle sektorille. Olin samaa mieltä silloin kuin olen nyt. Minulle tämä ei ole myöskään puoluepoliittinen kysymys. Minulla on samat kriteerit omalle puolueelleni ja sen jäsenille kuin naapuripuolueelle. Toivon, että nämä eettiset kriteerit tulevat yhteisiksi ja me kaikki niitä noudatamme.

Mutta, edustaja Heinonen, minun mielestäni on räikeä ero, kun vertaatte täältä siirtyneitä ihmisiä, että mihin tehtäviin he siirtyvät. Pidän ihan asianmukaisena, että myös kansanedustajan tehtävistä voi siirtyä muihin julkisiin tehtäviin, jotka katsotaan riittävän merkittäviksi. Esimerkiksi edustaja Nasima Razmyarin siirtyminen Helsingin apulaispormestariksi minusta täyttää sen kriteerin, että on merkittävä yhteiskunnallinen tehtävä. Kuten myös, kun edustaja Ilkka Kantola pyrki arkkikiipipaksi, minusta se oli sellainen julkinen tehtävä, johon voi päättäjänä eduskunnasta siirtyä. Samalla tavalla pidän ihan asianmukaisena, että keskustan entinen kansanedustaja Olli Rehn siirtyi Suomen Pankkiin johtajaksi. [Timo Heinosen välihuuto]

Sitä vastoin en pidä oikeana, tarkoituksenmukaisena enkä kansanvallan mukaisena, että kansanedustajia siirtyy hyvin matalalla kynnyksellä yksityisen terveysbisneksen palvelukseen. Mielestäni tämä ero on siirtymisessä julkisiin tehtäviin tai yksityisiin tehtäviin. Koska kun kansalaiset vaaleissa ovat meitä äänestäneet, me olemme pyytäneet heidän luottamustaan siitä, että hoidamme julkisia tehtäviä, julkisen vallan etua, kansanvaltaa tässä maassa. Sitä hattua ei voi riisua yhdessä yössä ja panna päähän yksityisen terveysyrityksen hattua ja aloittaa heidän edunvalvontaansa. Se ei ole kansanvallan mukaista.

17.55 Mika Kari sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskusteltiin nimenomaan kytkennästä lobbaukseen, kytkennästä yksityiseen voitontavoitteluun, yritystoimintaan ja näin pois päin. Kun tässä listattiin näitä positiivisia täältä talosta muihin tehtäviin siirtoja, niin viitattiin kuntapuoleen tai Euroopan unioniin. Esimerkiksi edustaja Mäkelän siirtyminen Nurmijärven kunnanjohtajaksi on varmasti monella tavalla positiivinen, vaikka ei siltä osin toivottu, että oltaisiin edustaja Mäkelästä haluttu eroon, päinvastoin, mielellään oltaisiin nähty hänet täällä. Mutta joka tapauksessa se on varmasti yhteiskunnalle positiivinen siirto ja vahvistaa tätä kansalaisyhteiskuntaa edelleen.

Mutta se, että tämä kytketään lobbaukseen: Toivon, etteivät nämä Ala-Nissilän esittämät hyvät ajatukset eettisestä ohjeistuksesta tässä pienessä Suomessa kaadu vain siihen, että aletaan syyttelämään toisia ja aina osoittelemaan, että te teitte tätä ja te teitte tätä. Se juttu ei lopu koskaan. Me olemme semmoisessa jatkumossa, että syyllisiä löytyy, siitä ei kannata huolta pitää, vaan nyt kannattaisi yrittää keskittää nämä hyvät ajatukset, hyvät ideat käytännön esityksiin, jotta eduskunta ehtii vielä ennen seuraavia vaaleja näitä asioita täällä lakiin säätää.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä, edustaja Ala-Nissilä.

17.56 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tämä on minun viimeinen puheenvuoroni. — Todella on eri asia eduskunnasta siirto julkisen sektorin palvelukseen. Sitten on hieman eri asia siirtyä edunvalvontajärjestöihin, joista minusta, jos niitä mainitaan, ministeri Häkämiehen siirtyminen paljon suuremman yrityksen palvelukseen eli EK:n johtoon oli myöskin tapahtuma.

Mutta sitten on vielä eri asia, kun meillä on täällä koko sote-uudistus, erityissairaanhoido, siinä miljardit liikkuvat. Siinä liikkuvat miljardit, ja jos julkisuudessa tapahtuu tällaista: ei saisi tapahtua mitään ja sitä kuvaakaan tulla, että tässä nyt vaikutetaan joistain muista syistä kuin läpinäkyvyyssyistä. Sen takia tällaisia tapauksia varten tarvitsimme eettiset koodit, että kun on suuret uudistukset meneillään, miljardi-uudistukset, niin silloin pitää olla tarkkana, ettei todella jouduta, kuten edustaja Feldt-Ranta sanoi, jälkeinpäin katsomaan ongelmia, jotka meillä on käsillä.

17.57 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan nyt alleviivata, että kokoomuksesta ei ole kansanedustajaa siirtynyt tällaisiin soteen liittyviin lääkeyrityksiin taikka lääkebisnekseen. En itse sellaisena edunvalvontatoimijana Lääketeollisuutta näe. Silloin tietysti, jos me teemme rajoitteita niin, että esimerkiksi avustajakunnasta ei voisi siirtyä muualle työelämään, niin kuin meillä on käynyt kaikista puolueista — sosiaalidemokratien entisiä avustajia on siirtynyt erilaisiin vaikuttajayrityksiin, keskustasta, kokoomuksesta, taitaa olla vihreistä ja itse asiassa lähes jokaisesta puolueesta — niin minun mielestäni sinne voidaan tehdä tällaisia karenssiaikoja, mutta tietysti silloin meillä pitää olla reilut pelisäännöt sille, millä ne henkilöt elävät sen välin, jos he eivät saa tehdä enää sitä avustajan työtään taikka sitä työtä, mistä he ovat siirtymässä muualle, tai toisaalta ennen kuin he pääsevät sitten uuden vakinaisen työnsä syrjään kiinni.

Itse en sen sijaan pidä kovinkaan huonona sitä, että tapahtuu liikehdintää suunnasta toiseen. Me olemme saaneet erinomaisen hyviä kansanedustajia, esimerkiksi SAK:n entinen puheenjohtaja Lauri Ihalainen, joka toi valtavasti osaamista eduskunnan käyttöön, ja toisaalta on ollut liikettä toiseen suuntaan. Eli en pidä sitä huonona, että meillä on tämäntyyppistä työelämäkontaktointia myös politiikan toimijoiden taholta, kun se tehdään läpinäkyvästi ja avoimesti. Sen takia itsekkin pidän hyvänä, että tällaiset eettiset pelisäännöt voisivat olla paikallaan.

17.59 Maria Lohela sin: Arvoisa puhemies! Harmi, että tulin tähän vähän myöhässä sillä tavalla, etten kuullut sitä paljon kehuttua edustaja Ala-Nissilän aiempaa puheenvuoroa, mutta uskon, että vähän sain tästä kiinni, mistä keskustellaan.

Minusta on tosi tärkeää, että mietitään sitä, miksi tänne tullaan ja miten täältä lähdetään pois. Mutta kun olen tätä maailman menoa edustajana ja puhemiehenkin roolissa saanut ihmetellä, niin mietin myös sitä, että kun me paljon puhumme täällä ylipäättään työelämän muutoksesta ja siitä, mitä ihmiset tekevät, miten lyhyissä pätkissä työuraa muodostetaan ja miten nopeasti voidaan joutua töiden välilläkin vaihtamaan, haluttiin sitä tai ei, niin katson sillä tavalla, etteivät kansanedustajatkaan kauhean irrallisia tästä yhteiskunnallisesta muutoksesta ole. Tännekin voidaan tulla sillä tavalla ilman pidempää perspektiiviä, kun ei voida tietää, kuinka itse pärjätään tai kuinka puolue pärjää, ja vähän joudutaan siinäkin mielessä mielestäni näyttämään esimerkkiä, että tässäkin talossa joudutaan ja voidaan joutua

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

joustamaan, kun tilanne niin vaatii. Mutta asia ei millään tapaa ole varmastikaan helppo, yksinkertainen, ja se täytyy totta kai muistaa, että eduskunta on Suomen tärkein päätöksenteon foorumi. Tämä on äärimmäisen hieno, arvokas työpaikka, ja en kyllä sitä epäile, etteikö jokainen kansanedustaja siihen suurella vakavuudella suhtautuisi, mutta kysymyksistä täytyy kuitenkin voida keskustella.

18.01 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Karille lämpimistä sanoista, ja tässä yhteydessä haluan kiittää myös eduskuntaa tämän päivän päätöksestä ja kaikkia kollegoita hyvästä yhteistyöstä. Tässä on vielä pari viikkoa työaikaa jäljellä, ja varmasti näitä puheenvuoroja ehditään sitten myöhemmin käyttää.

Mutta tähän keskusteluun, jota nyt on käyty: Toivon, että jos ja kun tätä pohditaan, millä perusteilla edustaja voi vapautuksen eduskunnasta saada, niin siinä arviossa myös tarkkaan pohditaan sitä — mitä edustaja Lohelakin tuossa omassa puheessaan hieman pohti — mikä on tällaisen kansanedustajan työuran ja tulevaisuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Jos ajatellaan, että kansanedustajan työ olisi jollain tavalla hyvin tiiviisti vain siihen neljään vuoteen rajattu, niin pitäisikö sitten olla jonkinlaiset karenssit? Kuitenkin täällä ihmiset tekevät työtä hyvinkin tärkeiden asioiden ja yhteiskunnassa monella tavalla vaikuttavien asioiden kanssa. Jos sitten estetään täysin täältä siirtyminen muihin tehtäviin, niin miten se vaikuttaa ihmisten poliittisiin tehtäviin hakeutumiseen ja tämän työn mielekkyyteen siitä näkökulmasta?

Jollain tavalla uskon, että kuitenkin yhteiskunnalle voi olla monella tavalla hyödyllistä se tietotaito, jota täällä saadaan ilman, että se on välttämättä suoraan markkinaehtoista tai kaupallista tai jollain tavalla korruptoitunutta ja vääränlaista. Ja uskon, että kuitenkin ihmiset, jotka tänne hakeutuvat, tekevät kovan työn siinä, että pääsevät kansanedustajiksi, ja kyllä ihan tosissaan tätä työtä haluavat tehdä. Mutta kuten edustaja Lohela sanoi, neljä vuotta on pitkä aika ihmisen elämässä.

18.03 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin, että me pääsemme tässä hyvässä yhteishengessä, suorastaan hurmoksellisessa hengessä, maaliin asti, mutta nyt ihan kalkkiviivoilla huomasin, että ajattelemme eräistä asioista aika eri tavalla. Entinen puhemies Maria Lohela käytti puheenvuoron, jossa hän tavallaan totesi, että työelämän murros tulee myös eduskunnassa ja sitä täytyy noudattaa.

Itse ajattelen niin, että eduskunta ei ole työpaikka. Kansanedustajuus ei ole työ. Se on luottamustehtävä, ja itse suhtaudun siihen sillä vakavuudella, että kukin meistä on edellisissä eduskuntavaaleissa pyytänyt kansalaisilta aika paljon. Olemme pyytäneet heidän ainoata ääntään. Olemme pyytäneet heidän ainoata ääntään, se on mielestäni todella paljon pyydetty. Minusta on aika tyly viesti niille kansalaisille, jotka ovat sen ainoan äänensä meille antaneet, luottaneet siihen, että olemme paras mahdollinen henkilö seuraavan nelivuotiskauden aikana hoitamaan Suomen, maamme, yhteisiä asioita, jos me kesken kaiken sanoisimme, että kiitos, riittää, siirryn muihin tehtäviin. Kyllä minun mielestäni sellaista pitkäjänteisyyttä lainsäätäjältä on syytä edellyttää, että sen nelivuotiskauden ajan, jolle kansalaiset ovat sen ainoan äänensä meille antaneet, me sen tehtävän myös hoidamme. Se on osa kansanvaltaa. Se on osa sen luottamuksen ylläpitämistä, josta meillä kaikilla on erittäin suuri vastuu.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tässä on käyty erinomaista keskustelua. Keskustelun tuoksinassa aika pitkään aikaan en ole kertaakaan kuullut kuitenkaan sanoja ”Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus vaalirahoituksen valvonnasta”. Nämä avainsanat, tämä raportti, joka on minulla tässä kädessä, ovat siis nyt tällä hetkellä käsittelyssä. — Vielä puhujalistalla havaitsen edustaja Mäkelän pyytämän puheenvuoron.

18.05 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Olisin vain hieman jatkanut tähän äskeiseen mielenkiintoiseen debattiin, johon tulin paikalle ja kävin kuuntelemaan, mistä puhuttiin. — Eli lyhyesti sen verran, että olen edustaja Feldt-Rannan kanssa tässä asiassa samoilla linjoilla. Tämä ei ole normaali työpaikka, vaan tämä on valtakunnan tärkein luottamustehtävä, ja kyse on siitä, mihin täältä siirrytään, mihin kohtaan niin sanotusti ravintoketjua mennään: mennäänkö työelämään, lobbareiksi, aivan normaalille työpaikalle vai lähdetäänkö täältä esimerkiksi YK:n pääsihteeriksi tai vastaaviin korkeamman profiilin tehtäviin. Eli siinä pitäisi tehdä jonkinlainen ero, mihin tehtäviin täältä pystyy lähtemään noin vain.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

17. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2017

Kertomus K 20/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

18.06 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies, herr talman! Meillä on tosiaan käsitellyssä Valtiontalouden tarkastusviraston toinen raportti eli nyt tämä erilliskertomus eduskunnalle finanssipolitiikan valvonnasta. Tarkastusviraston yhtenä lakisääteisenä tehtävänä on toimia kansallisena riippumattomana finanssipolitiikan valvontaelimenä, ja tämän valvonnan tulos julkaistaan ja raportoidaan vuosittain tämmöisessä raportissa, jota sitten käsitellään tarkastusvaliokunnassa.

Lisäksi tässä raportissa, tämän finanssipolitiikan linjan lisäksi, tarkastellaan myös hallituksen tavoitteiden saavuttamista, julkisen talouden kokonaisuuden ohjausta ja rakenteellisten uudistusten, kuten esimerkiksi sote-uudistuksen, etenemistä. Olen käynyt tämän raportin läpi, ja mielestäni siitä on tehtävissä kolme keskeistä johtopäätöstä, ja nämä kaikki johtopäätökset ovat sellaisia, joita tulee ehdottomasti huomioida tämän loppuvaalikauden politiikassa.

Ensimmäinen huomio on se, että VTV:n arvion mukaan julkisen talouden rakenteellinen alijäämä tulee heikkenemään sekä vuonna 2017 että 2018. Tämä rakenteellinen alijää-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

mä on nykyennusteen mukaan 1,3 prosenttia bruttokansantuotteesta sekä vuonna 2018 että 2019, ja on hyvä muistaa, että hallituksen tavoite on ollut 0,5 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2019, eli tästä jäädään selvästi.

Toinen huomio kuitenkin on se, että Suomelle on myönnetty joustoja ja Suomi kuitenkin tulee noudattamaan vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjä sekä 2017 että 2018.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä se tärkein ja kolmas huomio on se, että kyllä tätä raporttia lukiessa tuli suuri huoli siitä, että kaikki rakenteelliset suuret uudistukset, joita tällä vaalikaudella on ajateltu tehtäväksi juuri tämän talouden pitkäjänteisen kestävyuden vahvistamiseksi, ovat vastatuulella tai suorastaan kaatuneet. Tässä raportissa kaikki keskeiset johtopäätökset ovat sivuilla 17 ja 18, ja hallituksellahan on neljä isoa rakenneuudistusta, joita tässä tarkastellaan.

Suurin ja ensimmäinen niistä on sote-uudistus, ja tämä on aika tylyä tekstiä tässä VTV:n raportissa, jossa todetaan, että ”Esitykset sote- ja maakuntauudistuksesta olivat kestävyysvajevaikutukseltaan erittäin epävarmoja. Kaiken kaikkiaan hallituksen sote- ja maakuntauudistukselle asettaman 3 miljardin euron kustannuskehityksen hillintää koskevan säästötavoitteen toteutuminen 2020-luvun loppuun mennessä on nykytiedon valossa ja uudistuksen laajan tavoitteenasettelun puitteissa epätodennäköistä.” — Eli suurimman rakenneuudistuksen, soten, säästötavoitteet epätodennäköisiä.

Tässä myös viitataan siihen, että kansainvälisessä vertailussa Suomen nykyiset sote-järjestelmät eivät ole millään tavalla kalliita, ja myös siihen, että tämä tavallaan säästösaatava on senkin takia aika pitkässä kuusessa, että uudistuksella samanaikaisesti tavoitellaan myös laadun parantamista ja palveluiden kattavuuden lisääntymistä.

No, jos VTV on erittäin kriittinen siihen, että sote-säästöt toteutuvat, niin tässä myös todetaan, muistutetaan siitä, että hallitusohjelmassa asetettiin tavoite kunnan lakisäateisten velvoitteitten miljardin euron säästöistä. Sittenminhän hallitus muutti tätä tavoitetta, että se ei koske pelkästään kuntia vaan koko julkista tavoitetta, mutta raportissa VTV toteaa, että tämä tavoite näyttää jäävän hyvin kauas, 2020-luvun loppupuolelle.

Kolmas keskeinen johtopäätös tässä on sillä tavalla aika ajankohtainen, että vielä kun tätä on kirjoitettu ja laitettu painoon, niin ei tiedetty, että hallituksen perhevapauudistus myös kaatuu. VTV:n raportissa todetaan, että hallitus on linjannut perhevapauudistuksesta, jolla pyritään lisäämään työllisyyttä ja vahvistamaan työllisyyttä vahvistavia vaikutuksia. Mutta niin kuin tiedämme, hallitus tällä viikolla maanantaina ilmoitti, että se hylkää tämän hankkeen kokonaan.

Neljäntenä hankkeena VTV käy läpi tässä yritystukiudistuksen valmistelua, ja niin kuin tiedämme, myös tässä hallitus joutui tiputtamaan rukkasensa, asia on siirretty tänne eduskuntaan. VTV toteaa, että yritystukiudistus on erittäin tärkeä, on tärkeitä uudelleen-suunnata yritystukia, mutta myös kokonaissumman pienentämisen tulisi olla mukana vaihtoehtona. Eduskunnassa on hyvin erilaisia, erimittaisia odotuksia tämän uudistuksen osalta. Osa odottaa siitä miljardisäästöjä, mutta totuus varmasti lienee joissakin kymmenissä miljoonissa.

Puhemies! Summa summarum: Sote-säästötavoitteitten toteuttaminen on VTV:n raportin mukaan erittäin epävarmaa, kuntien tehtävien ja velvoitteitten karsiminen miljardilla ei näytä toteutuvan, perhevapauudistus kaatui, ja yritystukien saanti jää nähtäväksi, kyseessä on muutaman kymmenen miljoonan mittaluokka korkeintaan. Tämä on huolestuttavaa ja kertoo siitä, että vaikka meillä on positiivista talous- ja työllisyyskehitystä tällä hetkellä

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

näköpiirissä, niin tämä vähänkään pidempiaikainen talouskasvu ja kestävyysvajeen poistaminen ei millään tavalla voi olla pois asialistalta.

18.12 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Tarkastusviraston raportti on tietysti ilo aloittaa positiivisilla uutisilla, ja niitä ovat tietenkin talouden kasvu ja työllisyyden tilan paraneminen. Ehkä kuitenkin voi sanoa, että on mielenkiintoista, että 70 000 uutta työllistä on suunnilleen se sama määrä kuin on nuoria ilman koulutusta, ilman mitään paikkaa, jotenka pitää aina muistaa nämä. Hyvää on tietenkin myöskin, että EU-kriteerit tässä lainasuhteessa ja muussa pystytään toteuttamaan näitten joustojen kanssa, joita Suomelle on myönnetty.

Mutta sitten raportti tulee lauseeseen, että ”julkisyhteisöjen rahoitusasema ei tule parantuneesta taloustilanteesta huolimatta kohentumaan hallituksen tavoitteiden mukaisesti tällä vaalikaudella” — ei tule siis parantumaan niin paljon kuin hallitus on ajatellut ja laittanut tavoitteeksi tällä vaalikaudella — ”ja myöskään julkisyhteisöjen nimellinen rahoitusasema ei saavuta tavoitteen mukaista tasapainoa”. Ja kolmantena lukee, että rakenteellinen alijäämä kasvaa. Elikkä meillä on positiivisia näköaloja tässä taloudessa, mikä on erittäin hyvä, ja kaikki varmaankin tässä eduskuntasalissa tukevat tätä ajatusta, mutta meillä on aikamoisia haasteita yhä edelleen tässä perusasetelmassa, mitenkä tästä eteenpäin sitten mennään.

Meillä tässä raportissa on kiinnitetty huomiota myöskin näihin kehyksen ulkopuolisiin menoihin — ja muistan, kun täällä olen joitakin vuosia näihin keskusteluihin pystynyt osallistumaan, että yhä edelleenkin — erityisesti siitä syystä, että niitten määrä on kasvanut. Tietenkin tällä hetkellä niiden määrä on kasvanut euromääräisesti, kun työttömyysturva, asumistuet ja palkkaturva, joita on jouduttu maksamaan, ovat kasvaneet. Myöskin korotukset, vaikeivat niin paljon. Elikkä meillä on ollut tällaisista vääristymää, että kun kehys on se, mikä määrittää, niin sitten meillä toisaalta pystytään sinne kehyksen ulkopuolelle menemään. Nyt sitten on tämä keskustelu, mikä on edestakaiskeskustelua, Ylen rahoituksesta, joka nyt sitten ollaan siirtämässä kehyksen ulkopuolelle, ja siihen on tässä raportissa mielestäni ansiokkaasti kiinnitetty huomiota, että se pitää muistaa huomioida siinä kohtaa, kun tätä kehystä sitten tulevaisuudessa katsotaan.

Täällä tämän päivän valtiopäivien avauskeskustelussa käytiin läpi näitä uudistuksia, ja myöskin tähän samaiseen raporttiin on kirjattu, että elokuussa 2017 hallitus päätti käynnistää yritystuki uudistuksen ja perhevapaa uudistuksen. Tänä meillä on useamman kerran nyt jo todettu — valitan, että joudun toistamaan — että kumpikaan näistä ei etene.

Tässä raportissa ei puututa pelkästään valtiontalouteen, vaan siinä on mukana myöskin kuntatalous, elikkä puhutaan koko julkisesta taloudesta, ja positiivistahan on, että kunnat ovat tehneet suuren työn ja kuntatalous itse asiassa paranee hieman paremmin kuin aikaisemmin oli aavistettu, siitäkin huolimatta, että valtion toimet ovat negatiivisia kuntatalouteen nähden. Siitä huolimatta siis kuntien tilanne paranee, vaikka valtion toimet näitten kaikkien hankkeiden osalta ja valtionapujen leikkausten osalta heikentävät kuntataloutta. Se on julkisen talouden osalta tietenkin erittäin positiivista.

Sitten muutama sana vielä tähän soteen, joka nyt sitten on tämä iso pala, 18 miljardia, joka tulee tulevaisuudessa siis siirtymään sieltä kuntatalouden puolelta tähän julkisen talouden toiseen osaan elikkä valtiontalouden puolelle. Elikkä siirrytään niin sanotusti sieltä ylijäämätaloudesta tähän alijäämätalouteen tämän koko ison paketin kanssa, ja se tulee tietenkin näkymään sitten myöskin tässä kehyksessä. Kun ne tähän mennessä ovat olleet pää-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

osin kuntien verorahoilla rahoittamia, ne eivät ole olleet valtiontalouden kehyksessä, ja nyt se 18 miljardia uutta tulee tähän kohtaan. Se on huomionarvoista, koska se tulee heiluttamaan tätä aika paljon.

Mutta mitä sitten sote-uudistukselle tapahtuu, ja miten se vaikuttaa? Meillä on nyt tilanne tällä hetkellä, että tämän valmisteluun on käytetty satoja miljoonia euroja — ilman, että meillä on yhtään lakia — ja nähtäväksi jää, toteutuvatko ne kaikki asiat niin vai me neekö tästä satoja miljoonia tai kymmeniä miljoonia Kankkulan kaivoon ja hukkaan. Pieniä oireita on esimerkiksi henkilöstö- ja taloushallintoyhtiö, joka ilman lainsäädäntöä on perustettu ja nyt päätettiin jo peruuttaa ennen kuin lakeja on edes käsitelty. Elikkä toivon, että nämä kaikki sadat miljoonat on harkittu todellakin, ettei niissä käy samalla tavalla kuin tämän yhden yhtiön osalta.

Tässä raportissa on kiinnitetty huomiota myöskin siihen, niin kuin äsken tässä todettiin, että tämä 3 miljardin kustannusten leikkautuminen on hyvin epävarmaa. Vaikka se on kuinka kirjoitettu sinne valtionapulaskelmiin pakollisena leikkurina, niin realistisesti, kun kerran on kapitaatiomallilla luvattu yksityisille yrityksille nämä korvaukset, oletettavaa on, että sitä kautta tai sitä kautta, että ict-kustannukset tulevat olemaan ehkäpä puolitoista miljardia, tätä 3 miljardin leikkuria ei tulla saavuttamaan, vaan ennemminkin nyt jo kaikki asiantuntijat taitavat puhua siitä ja arvuutella, kuinka monta miljardia tulee lisää sen aikaisemman uran päälle. Sen takia myöskin tässä, jos katsotaan valtiontalouden näkökulmasta, ollaan puhumassa hyvin erilaisista summista. Että jos me ensin siirrämme sen 18 miljardia tänne kehykseen ja sen lisäksi toteamme, että ei tule miinus 3 miljardia vaan meille tulee ehkä plus 3 miljardia, niin me olemme hyvin erinäköisessä tilanteessa siinä kohtaa, kun seuraavien hallitusten — jos tämä menee läpi — pitäisi tätä toteuttaa ja tätä rahoitusta on muutettu näin paljon. — Kiitos.

18.19 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Tärkeä aihe, ja kaksi hyvää puheenvuoroa jo käytetty tästä. Eli itse ihan samaan kiinnitin huomiota, kun tutkiskelin tätä raporttia, josta siis kutakuinkin käy ilmi, että rakenteellisen alijäämän tavoitetta ei saavuteta ja kaiken kaikkiaan julkisen talouden tasapainotavoite ei toteudu, ja jossa kerrataan sitten tämä tilanne, missä olemme nyt, että olemme saaneet joihinkin tavoitteisiin joustoa sieltä EU:n suunnasta ja niin pois päin. Mutta kun todellakin tämä joustokin perustuu siihen, että tulevaisuudessa meillä olisi tehtynä rakenneuudistuksia, jotka sitten korjaisivat tätä kestävyysvajetta, niin tässä on mielestäni erittäin hyvin kuvattu ja käynyt ilmi se, että nämä kaikki ovat hyvin epävarmalla pohjalla.

Aika hassua oikeastaan, voisi sanoa, eikä nyt oikeasti kovin hymyilyttävässä mielessä, oli se, että tänään juuri puhuimme esimerkiksi tästä perhevapaa-uudistuksen kaatumisesta, juuri tänään, samana päivänä, kun puhumme tästä tilanteesta. Sotesta tiedämme jo entuudestaan sen, että tätä 3 miljardin kustannusten leikkautumistavoitetta — sanon sitä itse säästötavoitteeksi — ei tulla toteuttamaan. Ja se, mikä tässä on mielestäni hurjinta, on se, että kun todellakin itse olen kuunnellut joitakin asiantuntijoita valtiovarainvaliokunnan puolella näissä asioissa, niin siellä on ihan kerrottu, että voi olla, että tämä sote-uudistus pikemminkin lisää kustannuksia, kuten tässä äsken viitattiin muun muassa näihin tietotekniikkakustannuksiin ja muihin.

Onhan tämä nyt aika karmiva tilanne, puhemies, sen suhteen, että jos meidän kaikki rakenteelliset uudistukset tällä hetkellä eivät toteudu, niin miten ihmeessä sitten esimerkiksi ensi kaudella me hoidamme talouttamme viisaasti ja siten, että politiikka on kutakuinkin

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

oikeudenmukaisella pohjalla ja muuta. Ja kun tässä käy vielä niin, että meillä on tulevia isoja hankintoja esimerkiksi siellä Puolustusvoimien puolella, isoja hankintoja kerta kaikkiaan, puhutaan miljardiluokista, niin kannan todella suurta huolta tästä talouden kokonaiskuvasta tulevina vuosina. Halusin nyt tässäkin yhteydessä tätä painottaa, ja on hyvin tärkeää, että eduskunta käy näitä keskusteluja nyt jo ja tiedostaa tämän tilanteen.

18.22 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Täytyy nyt yksi puheenvuoro käyttää tähän hallituspuoleltakin, ettei jää kovin väärä kuva. Täällä ovat nämä meidän aktiiviset opposition edustajat paikalla, ja heille siitä hatunnosto. Ja kun edustaja Pekkarinen on varapuhemies Pekkarisena ja hänkään ei pääse puheenvuoroa käyttämään, niin minä nyt sitten uhraudun edustaja Hoskosen kanssa puolustamaan hallitusta tässä tiukassa tilanteessa.

Kun tässä nyt annetaan kovin synkkä tilannekuva, niin haluan kyllä puolustaa pääministeri Sipilän hallituksen toimia. Meillä oli aika lailla menetetty kymmenen vuoden jakso, minkä aikana hallituksessa taisivat olla kyllä kaikki puolueet täältä salista ja haettiin erilaisia ratkaisuja, millä talous olisi saatu kasvuun, ja me jäimme silloin esimerkiksi muun Euroopan kasvusta jälkeen. Mikä nyt on tilanne? Itse asiassa me olemme tällä hetkellä terve mies monessa mielessä, ja meidän tilanteemme on kasvunkin näkökulmasta hyvä, jos vertaamme sitä Euroopan unioniin.

Tässä Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomuksessa finanssipolitiikan valvonasta viime vuodelta kuvataan hyvin tätä nopeaa muutosta heti alussa Yhteenveto havainnoista -kohdassa, missä kerrotaan, että Suomen talous on päässyt taantuman jälkeen positiivisen kasvun uralle. Vuonna 2016 talous kasvoi 1,9 prosenttia. Kuluvalla vuodelle eli tuolle vuodelle 2017 valtiovarainministeriö ennusti noin 2,9 prosentin kasvua. Vuodelle 2018 eli tälle vuodelle ennustettiin 2,1 prosentin kasvua. Ennusteet ovat päivittyneet koko ajan ylöspäin, ja nyt puhutaan jo yli 3 prosentin kasvusta, ja se on tietysti erittäin myönteinen asia.

Eli tällä hetkellä talous kasvaa, työllisyys paranee ja työttömyys vähenee. Ja niin kuin pääministeri Sipilä hetki sitten tässä avauskeskustelussa toi esille, hän kävi läpi viisi keskeistä tavoitetta, joita hän hallituksensa kanssa asetti tämän vaalikauden alussa, kun tuo kymmenen vuotta oli käytännössä tästä näkökulmasta menetetty ja viime vaalikaudella esimerkiksi uusia työttömiä tuli 100 000. Hän totesi, että olemme saavuttamassa sen, että velkaantuminen taittuu vaalikauden lopussa. Hän totesi toisena tavoitteena — joka on täytymässä — että velaksi eläminen loppuu 2021. Pääministeri Sipilä totesi myös, että tällä vaalikaudella kokonaisveroaste ei nouse. Näinkään ei ole tapahtumassa, eli se lupaus ollaan pitämässä talouden näkökulmasta. Työllisyysaste näyttää hyvällä vauhdilla nousevan sinne tavoitteeseen, 72 prosenttiin. Työllisyysasteen trendi on tällä hetkellä itse asiassa lähellä 71:tä, ja aika laajasti ekonomistiarvioissa on todettu, että hallituksen työllisyystavoite voi hyvinkin toteutua: 71,5 ehkä tänä vuonna, sitten 72, jopa sen yli meneviä arvioita on todettu. Ja tavoitteena tietysti pitää olla se, että me emme saa tyytyä edes siihen 72:een, vaan katseen pitää olla vielä parempaan työllisyysasteeseen. Ja sitten viidentenä tavoitteena, joka tämän hallituksen aloittaessa asetettiin, oli saada 110 000 työllistä lisää. On se määrä nyt sitten 70 000:ssa tällä hetkellä tai missä, mutta siinäkin on hyvä todennäköisyys, että tuohon tavoitteeseen päästään.

Niin kuin itse tuossa avauskeskustelussa totesin, aika monelle perheelle tämä vaalikausi on ollut paljon valoisampi kuin kymmenen edellistä vuotta kaiken kaikkiaan, siitäkin nä-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

kökulmasta, että monen perheen isä tai äiti on päässyt työhön. Ja sitten myös on valintoina pystytty tekemään sellaisia kohdennettuja satsauksia eri paikkoihin, esimerkkinä vaikkapa se, että tämän vuoden alussa varhaiskasvatusmaksuja alennettiin niin, että lähes 7 000 perhettä tuli täysin maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ja ihan tavallisen suomalaisen keskituloisen kaksilapsisen perheen varhaiskasvatusmaksut laskivat noin 1 200 eurolla. Niin suuria kädenojennuksia ei niille tärkeille suomalaisperheille ole kyllä pitkään aikaan pystytty tekemään, jos koskaan.

Mitä tulee sitten soteen, itse uskon, että tämä hallitus tulee viemään maakuntauudistuksen ja sote-uudistuksen maaliin. Niiden eteen täytyy tehdä aktiivisesti työtä. On varmasti totta, että sote saattaa hetkellisesti myös nostaa kustannuksia. Näin tapahtui muun muassa Ruotsissa: siinä vaiheessa, kun ihmiset pääsivät jonoista lääkärille, kustannukset nousivat. Mutta itse uskon siihen, että kun ihmisen ei enää tarvitse sote-uudistuksen ja valinnanvapauden jälkeen odottaa kolmea neljää viikkoa päästäkseen lääkärille, hän pääsee oikea-aikaisesti lääkäriin, saa oikea-aikaista hoitoa, niin silloin säästö tulee pienellä viiveellä siitä, että ei tarvitakaan enää esimerkiksi raskaampia hoitoja vaikkapa erikoissairaanhoidon puolella, kun hoitoon on päässyt ajoissa.

18.28 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun tämä perhevapaakysymys tässäkin raportissa nostettiin esille, niin takerrun sitten itseen siinä tähän yksityiskohtaan ja hieman kritisoinkin tätä raporttia tietyiltä osin siihen liittyen. Sivulla 18 raportissa sanotaan: ”Osa valmistelun ehdoista saattaa kuitenkin vaikeuttaa mahdollisimman vaikuttavan ratkaisun löytämistä. Ennakkolinjaus siitä, että mahdollisuus hoitaa lasta kolmeen ikävuoteen saakka kotona säilytetään tukijärjestelmässä, pienentää käytössä olevien vaihtoehtojen määrää.” Tämä nyt kuulostaa minusta kuitenkin hieman enemmän poliittiselta linjaukselta kuin objektiiviselta tosiasialta. Ei ole olemassa empiiristä tietoa siitä, että tämä kolmen vuoden väkisin prässääminen alaspäin kokonaisuudessaan omaisi valtiontalouden kannalta positiivisia vaikutuksia. Tämä on varsin poliittisesti ja ideologisesti latautunut kysymys, josta tänäänkin on debatoitu voimakkaasti. Tämä vaikuttaa minun mielestäni hieman ohjailevalta arviolta, jollaista en soisi lukevani tarkastusviraston raportista.

18.29 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Itse olen tottunut luottamaan Valtiontalouden tarkastusvirastoon ja luotan siihen tämänkin asiakirjan lukemisen jälkeen siltä osin, kun vielä en ole ihan loppuun asti päässytkään.

Olen toiminut kuntavaliokunnassa, hallintovaliokunnassa, kanssa sieltä vuodesta 2011 asti ja olen kiinnittänyt huomiota näihin kuntatalouden nousun tai laskun ansioihin ja syylistenetsimiskeskusteluihin matkan varrella useamman kerran. On hyvä, että nyt tulee viimeinen vahvistus sille, että tämä kuntatalouden tervehdyttäminen tai tervehtyminen, lievä tervehtyminen, joka on nyt tapahtunut, on pääosin kuntien itsensä ansiota tai, voi sanoa positiivisessa mielessä, itsensä aiheuttama. Tosin ikävää on siinä se, että valtio ei ole viime vuosina pystynyt kuntataloutta niin riittävästi tukemaan, että kunnan toimet olisivat olleet tämmöisiä pehmeitä ja sopeuttavia toimia, vaan kuntasektori Suomessa on tehnyt niitä korjausliikkeitä itse määrätietoisesti ja tulos siltä osin näkyy. Kuitenkin tähän finanssipoliittiseen peruslinjaan liittyy omassa ajattelussani vahvasti tämmöinen tannerilainen talouspolitiikka, ja uskon, että tuleviin vuosiin, vaikka tässä kuinka herkutellaan kasvavien bkt-lukujen äärellä, liittyy joka tapauksessa niin paljon epävarmuuksia, että kestävä talouspoli-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

tiikan perusteet tulee kulloisestakin hallituspohjasta riippumatta muistaa myös tulevina vuosina ja ennen kaikkea nyt, kun tulevia vuosia suunnitellaan.

18.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, tämä selonteko, Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle finanssipolitiikan valvonnasta 2017, antaa kyllä hyvän kuvan siitä, mitä tässä maassa on tapahtunut viime vuosina ja mitä on tapahtumassa. Tietenkin kuva on suppea, kun eihän kaikkea näin pieneen kirjaseen sovi.

Mutta aina pitää muistaa talousasioista puhuttaessa, että ei ole olemassa tilannetta, että yhtäkkiä, kun vaalikausi vaihtuu, uusi hallitus tai uusi eduskunta saa eteensä niin sanotun puhtaan pöydän. Ei saa. Silloin mennään tilanteesta, mihin jäätiin. Viime kaudella valtionvelka kasvoi 20 miljardia. [Mika Kari: Perintö oli sellainen!] 20 miljardia. 100 000 työtöntä tuli lisää, kunnat velkaantuivat 7 miljardia. Miksi? Valtio antoi lisää tehtäviä, mutta ei antanut rahaa. Ihan selkeä, siinä on ihan selvä syy-yhteys. Paasikivikin sanoi aikanaan viisaan sanan, että kansakunnan suurin viisaus on siinä, että kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen, ja se on tässä tapauksessa aivan totta. Elikkä tilanne oli silloin vaikea ja ihan oikeasti olimme kolmen suurimman luottoluokituslaitoksen silmissä tarkkailulistalla ja meidän luottoluokitukset pikkuisen laskivat — onneksi vain niin vähän, että kuitenkin maailman muihin, Euroopan muihin valtioihin verrattuna Suomen luottokelpoisuus säilyi erittäin hyvällä tasolla, eli valtionlainan korot eivät onneksi lähteneet nousuun. 2 prosenttiyksikköä sinne lisää, se olisi 2 miljardia valtion budjetista pois. Sitä ei varmaan kukaan halua.

Se on totta, että tehtiin leikkauksia tällä vaalikaudella 4 miljardia. Uudistuksia tehdään. Syy, miksi sote-uudistusta on pakko tehdä, on siinä, että aika on ajanut ohi niistä vanhoista käytänteistä. Sen me jokainen tiedämme. Uusi aika nostaa päätään älyteknologian puitteissa niin, että tekoäly valtaa alaa ja nimenomaan palvelut digitalisoituvat. Sille me emme mahda mitään, se tulee joka tapauksessa. Toimitaanko tässä talossa se huomioiden tai jätetäänkö se huomiotta, se on ihan meistä itsestämme kiinni. Mutta sillä se asia ei tule, että me sanomme tässä tilanteessa, että hallitus on tehnyt väärin.

Kun katsoin tänä päivänä tulleet tilastotiedot Suomen talouden tilasta, niin oli aivan erittäin hienoja lukuja. Viimeisen neljänneksen, viime vuoden viimeisen kvartaalin, kasvuku oli 3,9, ja mikä parasta, tällekin vuodelle esitetään aivan yhtä vahvaa kasvua — ei tosin niin kovilla prosenttiluvuilla, mutta kuitenkin lähemmäs 3 prosenttia edelleen kasvamme. Ja kuten muistamme eilisiä uutisia, Saloon on tulossa 1 000 uutta työpaikkaa, ja samoin Meyer Werft on tilannut ison laivatilauksen, taas yhden, Turun telakalta. Metsäteollisuus investoi valtavasti. Ja kuten pääministeri Sipilä tämänpäiväisessä valtiopäivien avauskeskustelussa sanoi tuossa iltapäivällä, tämä kasvu on tapahtumassa joka puolella Suomea. Meillä on tällä hetkellä muuallakin kuin Uudellamaalla maakuntia, joissa on ihan aidosti työvoimapula. On ihan selvästi työvoimapula sen takia, että uusia työpaikkoja syntyy ja ammattinsa osaavaa työvoimaa ei ole olemassa riittävästi. Siinä on tulevaisuuden haaste numero yksi, mistä pääministeri Sipilä ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen aivan oivallisesti todistivat, että meidän on seuraavan kymmenen vuoden aikana koulutettava miljoona ihmistä uusiin ammatteihin, koska sen ensimmäisen opiskelukerran jälkeinen ammatinvalinta ei ihan sattunut nappiin. On tullut ehkä joku maisteri, yhteiskuntatieteiden maisteri taikka joku muu maisteri, taikka joku muu insinööri, jolle ei töitä löydy, niin täytyy siten uudelleen opiskella joku muu ammatti ja mennä sitten töihin. Nimittäin se on tämän

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

valtakunnan vahvuus, että meillä on muuntumiskykyä. Se on ainoa keino elää. Me emme olisi selvinneet esimerkiksi sodanjälkeisessä karmeassa tilanteessa, jos Suomen kansalla ei olisi ollut muuntumis- ja venymiskykyä. Me olisimme tänäkin päivänä valtio, joka elää kurjuudessa ja nälässä, mutta sitähän me onneksi enää emme ole. Tämän takia toivon, että oppositiokin suhtautuu näihin talouslukuihin ja myös tässä viikkosessa oleviin tietoihin positiivisella asenteella.

Se on totta, että jokaiseen uudistukseen, niin sote-uudistukseen, hallinnollisiin uudistuksiin yleensä tai mihin tahansa muuhun uudistukseen, liittyy aina riskejä. Mutta kaikkein suurin riski on se, että ei tehdä mitään. Tänä päivänä talousvaliokunnassa oli kuultavana asiantuntijoita Euroopan unionin Emun rahoituskehyksestä, ja Suomen Pankin pääjohtaja istui tuossa kahvilassa meidän kanssamme. Kun keskustelimme tästä Emusta vielä, meillä oli vapaasti kahvipöytäkeskustelu, niin Erkki Liikanen, pääjohtaja, suuresti kunnioittamani virkamies sanoi hyvin, että jos jokainen suunnitelma, mitä valtio tai Euroopan unioni tai kuka tahansa toimija tekee, pysähtyy ensimmäisen uhkan kohdalle eikä tee omaa suunnitelmaa, miten mennään eteenpäin, se on kaikista karmein virhe, mitä tehdä voi. Eli Suomessa pitää olla selvä strategia, millä menemme eteenpäin, ja se on juuri tämä strategia, mitä Sipilän hallitus tekee. Työttömyys vähenee, valtion tulot paranevat, velanotto vähenee, ja viimeistään 2019 saavutamme tilanteen, jolloin valtion velanotto on käytännössä nolla. Ja vielä toivo elää, että tässä pikkuhiljaa alamme niitä velkoja takaisin maksaa, koska se pitkässä juoksussa on se ainoa oikea tie.

18.36 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Tässä sekä edustaja Heinonen että edustaja Hoskonen peräänkuuluttavat oppositiolta optimistista asennetta. Itse tarkastusvaliokunnan jäsenenä... Tarkastusvaliokunnassa ei muuten ole tällaista hallitus—oppositio-asetelmaa ollenkaan, vaan kaikki päätökset, kaikki linjaukset siellä on tehty yksimielisesti, ja ihan samalla kiihottomuudella aion suhtautua myös tähän tämänhetkiseen Valtiontalouden tarkastusviraston raporttiin. Totta kai me kaikki iloitsemme niistä positiivisista asioista, joita näemme taloudessa ja työllisyydessä tällä hetkellä. Ne ovat erittäin tervetulleita tämän kymmenvuotisen pitkän korpivaelluksen jälkeen. Ollaan niistä aidosti ylpeitä ja tyytyväisiä riippumatta siitä, ketkä ne ovat saaneet aikaan. Kiitosta ei koskaan voi antaa riittävästi.

Mutta oma viestini omassa, mielestäni ihan rakentavassa puheenvuorossani oli se, että tämänhetkisen positiivisen näkymän lisäksi meillä on päättäjinä suuri vastuu katsoa sitä vähän pidempää näkymää. Ja siihen viittasin, kun sanoin, että on aika korutonta kertomaa tämä VTV:n raportti. Siinä sanotaan muun muassa, että ”Tarkastusviraston arvion mukaan julkisyhteisöjen rahoitusasema ei tule parantuneesta taloustilanteesta huolimatta kohentumaan hallituksen tavoitteiden mukaisesti kuluvalle vaalikaudella. Myöskään julkisyhteisöjen nimellinen rahoitusasema ei saavuta tavoitteen mukaista tasapainoa vaalikaudella, koska valtiontalous vahvistuu tavoiteltua hitaammin”. Minun viestini oli se, että tämä on fakta. Sillä ei pidä märehdiä, mutta se pitää ottaa huomioon. Päättä ei pidä panna pensaaseen, vaan nyt meidän kaikkien tehtävänä on priorisoida — myös hallituksen ja hallituspuolueitten tehtävänä on priorisoida — sellaisia uudistuksia, joilla tätä keskipitkän ja pitkän aikavälin kestävyysvajetta voidaan kuroa umpeen. Ja lisäviestini on, että mielestäni se täytyy tehdä nykyistä oikeudenmukaisemmalla tavalla.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

18.38 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Mielestäni tässä todella rakentavasti pohdimme juuri tätä isoa tulevaa haastetta, kestävyysvajetta, kaikkea tätä ja tavoitteiden saavuttamista. Yksi asia, mikä oikeastaan tuossa omassa puheenvuorossani jäi vähemmälle mutta minkä haluan nyt vielä tässä mainita, koska se oli tänään myös tuossa isossa avauskeskustelussa eräänä teemana, on tietenkin se, että kun tässä arvovalintoja tällä hallituskaudella ollaan tehty, niin ollaan tehty se arvovalinta, että uudistukset valitettavasti kaatuvat mutta sitten tämä leikkauspolitiikka jää, jolloin sitten tämän päivän uutinen oli myös se, että se on omalta osaltaan lisännyt eriarvoisuutta ja kärsijöiksi ovat joutuneet muun muassa opiskelijat, työttömät ja pienituloiset lapsiperheet. Se on fakta, se on ikävä fakta, ja omalta osaltaan se varmasti on omiaan myös haittaamaan niin, että tulevaisuudessa kustannukset voivat kasvaa moninkertaisiksi, kun köyhyys aiheuttaa myös yhteisiä kustannuksia yhteiskunnallemme. Toisella puolella kolikkoa on sitten se, että rahaa on riittänyt kovinkin anteliaasti suuriin veronkevennyksiin kaikkein hyväosaisimmille suunnattuna — puhemies, se on näin. Ja sitten tietenkin se tarkoittaa sitä, että se jättää pysyvän aukon valtion tuloihin, kun verotusta kevennetään pysyvällä tavalla. Tämä lisää vielä yhden vaikeusasteen siihen yhtälöön, mitä olemme tänään aika vakavaan sävyyn täällä pohdiskelleet. Toivon, että keskustelu myös tässä mittakaavassa tulevien vuosien isoista, isoista haasteista tulee jatkumaan tässä eduskunnassa, että tiedostamme tilanteen ja että hallitus esimerkiksi vielä tällä viimeisellä vuodellaan tekee tarvittavia toimenpiteitä, jotta pohja olisi kestävämpi seuraavalle hallituskaudelle.

18.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän edustaja Feldt-Rantaa erittäin rakentavasta puheenvuorosta. Hänellä on ihan oikea lähestymiskulma tässä asiassa. Se on totta, että kun leikkauksia tehdään tai uudistuksia tehdään, ne aina sattuvat johonkin ihmiseen kipeämmin kuin toiseen. Se on totta. Mutta esimerkiksi veropolitiikassa voi sanoa, että tämän hallituksen veronkevennyksillä painotus on ollut pieni- ja keskituloisissa.

Se on totta, että kun prosentilla kevennetään, niin 100 000 tienaaavan veronkevennys on hieman suurempi kuin 30 000 tienavaan. Se on ihan pelkkää prosenttimatematiikkaa. Aivan samalla lailla voisi kysyä esimerkiksi palkankorotuksista neuvottelevilta, että minkä takia aina tehdään prosenttipohjaiset korotukset, koska ne nimenomaan sorsivat näitä pienituloisia, suosivat suurituloisia. 2 000 euroa kuussa saava ihminen saa prosentin korotuksesta 20 euroa, mutta sitten henkilölle, joka 100 000 tienaa, sehän on jo tonni.

Kun kerran edustaja Pia Viitanen edustaa ymmärrykseni mukaan vahvaa ammattiyhdistysliikettä, niin siinä voisi näille neuvottelijoille lähettää vinkkiä, että kun tasa-arvotuposta te olette monesti puhuneet, niin tässä olisi oiva vinkki siihen. Koettakaa muuttaa tätä systeemiä niin, että se pienituloinen saisi joskus suuremman korotuksen eikä se suurituloinen. Se on työmarkkinapöydissä sovittava asia, ei tässä talossa.

Toinen asia sitten, mikä oli edustaja Feldt-Rannan loistavassa puheenvuorossa, on se, mikä on näköala tulevaisuuteen uudistusten osalta. Mitään uudistuksia ei ole peruttu. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus etenee. Se pitää muistaa, että maakuntahallinto, kun on tullakseen, poistaa valtavan määrän erilaisia hallintohimmeleitä. Pääsemme suoraviivaiseen tilanteeseen, jossa maakunnat itse saavat päättää omista asioistaan paljon enemmän kuin tänä päivänä. Virkamiesvalta vähenee, ja demokratian valta kasvaa. En ymmärrä, minkä tautta eduskunnassa pitäisi tästä asiasta olla eri mieltä, kansanvallan suurimmassa kerhossa tässä maassa. Toivon, että nämä tällaiset positiiviset näköalat otetaan huomioon.

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Se on varmaa, että tänäkään uudistuksen jälkeen [Puhemies koputtaa] maailma ei ole valmis, mutta sitä minä en kyllä odotakaan.

18.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Pakko kyllä sen verran nyt tästä verotuksesta jatkaa edellisen puhujan näkemyksiin liittyen. Nimittäin se tässä myös on huolestuttava asia, että näitä veronkevennyksiä on nimenomaan hallitus, toisin kuin puhujan puheesta saattaa ymmärtää, painottanut erityisesti hyväosaisemmille. Me olemme puhuneet näistä apteekkarivähennyksistä, miljoonaperintöjen veronkevennyksistä, [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] suurten metsäomistusten veronkevennyksestä. Mikä pahinta — ja tässä tul-laankin nyt tähän isoon kuvaan — on se, että hallituksen omienkin arvioiden mukaan näis-sä ei ole merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Eli tässä tilanteessa on ollut varaa laskea hyvä-osaisimpien veroja varsin anteliaasti ilman, että näillä nimenomaisilla kevennyksillä on työllisyysvaikutusta, ja se, puhemies, on meitä myös huolestuttanut.

18.43 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Feldt-Ranta piti hyvän pu-heenvuoron, missä hän nimenomaan katsoi nyt tätä tilannetta tulevaisuuteen, ja itse toivoi-sin, että näin katse pysyisi kaiken hämmennyksen keskellä myös edustaja Viitasella, sillä tulevaisuutta meidän pitää yhdessä olla rakentamassa ja etsiä niitä ratkaisuja, niin kuin edustaja Feldt-Ranta hyvänä sovintopoliitikkona esille toi nimenomaan sitä, että rakenteel-lisiin uudistuksiin meidän pitää löytää yhteisiä ratkaisuja.

Tämä sote-uudistus on tietyllä tavalla vähän murheellinen esimerkki siitä, että sitä on tehty liian kauan, meille on tullut liian paljon sote-veteraaneja. Jos olisi yhteistä tahtoa ol-lut — kaikilla on ollut kuitenkin tahtotila ratkaista ne sosiaali- ja terveyspuolen haasteet — niin olisi ehkä kannattanut etsiä vielä laajemmalla yhteisymmärryksellä jo 5—10 vuotta sitten sitä ratkaisua, ja toivon, että tällaista Feldt-Rannankin esille nostamaa yhteistä uu-distusmieltä löytyisi rakenteellisiin uudistuksiin, joita tämä maa kaipaa, mihin muuten täs-säkin raportissa on useampi sivu kiinnitetty huomiota.

Se, että meillä kokonaisveroaste ei nyt nouse, on nimenomaan ollut hyvin toimivaa ve-ropolitiikkaa. Meillä on huolehdittu siitä, että työn verotusta on kevennetty, ja se on tehty kyllä, toisin kuin edustaja Viitanen väitti, pieni- ja keskituloisia painottaen, ja siinä on ha-luttu huolehtia nimenomaan siitä, että meillä kaikille jäisi tällaisessa tilanteessa hivenen enempi rahaa. Eli kokonaisveroaste ei ole tällä vaalikaudella nousemassa, ja tänä vuonna kenenkään työn verotus ei kiristy. [Puhemies koputtaa] Ne ovat olleet niitä kantavia ratkai-suja, joilla on haluttu pitää [Puhemies koputtaa] kasvua yllä ja vauhdittaa sitä.

18.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä vielä siteeraan äsken käsittelys-sä ollutta raporttia. Täällähän sanotaan selvällä suomen kielellä, että Suomi noudattaa Eu-roopin unionin kasvu- ja vakaussopimuksen ennalta ehkäisevän ja korjaavan osion sääntö-jä — noudatti viime vuonna ja noudattaa myös tänä vuonna. Elikkä voisi sanoa kauniisti, että olemme tarkkailuluokalla tämän suhteen, miten saamme talouttamme kuntoon. Meillä ei ole tässä asiassa, hyvät kollegat, pelimerkkejä ruveta sooloilemaan.

Toivon, aivan kuten edustaja Feldt-Rannan loistavasta puheenvuorosta kävi ilmi, ana-lyyttistä tarkastelua — myös edustaja Heinonen tätä omassa puheenvuorossaan korosti — missä voisimme parantaa, ja se iso parannus mielestäni tulee siitä, että esimerkiksi työ-markkinoilla me kevennämme, joustavoitamme rakenteita nykyisestä. Meillä on niin val-tavan jäykät työmarkkinarakenteet, että ei ole ennen nähty, Euroopan jäykimmät raken-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

teet. Meillä verrataan aina tilannetta Tanskaan, että Tanskassa on niin ja niin hyvät korvaukset, niin ja niin hyvä systeemi. Kyllä on, paljon parempi kuin meillä, mutta miksi se on näin? Sen takia se korvaus työttömyyden alussa on niin valtavan korkea — lähes 100 prosenttia siitä palkasta, mitä on saanut, kun jää työttömäksi, saa melkein sen saman käteen — että siinä on sanktio myös. Jos et etsi sinä aikana aktiivisesti työtä, se työttömyyskorvaus jyrkästi laskee heti muutaman kuukauden kuluttua. Siellä on erittäin notkeat rakenteet ja työttömyys lähes nolla.

Suomessakin on jo alueita, joilla työllisyysaste on noussut yli 80 prosentin: muun muassa Ahvenanmaalla, sitten Etelä-Pohjanmaalla muistaakseni on menty jo yli 75 prosentin. Eli se on täälläkin mahdollista, mutta meillä pitää itsellä olla rohkeutta uudistua. Se, mitä 20 vuotta sitten tehtiin, ikävä kyllä on ollut ja mennyt, ja sitä ei kyllä itkemällä saa eikä muistelemalla ja pitämällä tässä salissa kaihoisia puheita, miten ennen oli ennen mutta nyt on nyt. Se huominen tehdään tästä eteenpäin eikä katselemalla peruutuspeiliin.

18.47 Maarit Feldt-Ranta sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin Valtiontalouden tarkastusvirasto tässä erilliskertomuksessaan finanssipolitiikan valvonnasta toteaa, tämä sote-uudistus on totta kai myös talouden kannalta erittäin merkittävä uudistus, ja sen takia meillä on kaikilla syytä toivoa, että se toteutuu kestäväällä tavalla. [Hannu Hoskonen: Juuri näin!] Edustaja Heinonen peräänkuulutti täällä yhteishenkeä sote-uudistuksen ympärille. Itse toivon toki, että uudistus etenee, mutta ei tietenkään hinnalla millä hyvänsä.

Jotta oppisimme jotain menneistä virheistä, totean, että viime vaalikaudella meillä oli koko eduskunnan, kaikkien kahdeksan eduskuntapuolueen, yhteinen laaja konsensus, parlamentaarinen valmistelu yli hallitus—oppositio-rajojen, yritimme yhdessä koko eduskunnan joukkueella viedä sitä uudistusta läpi. Me emme siinä onnistuneet, vaikka me kaikki olimme [Timo Heinonen: Se kaatui perustuslakiin!] siinä samassa junassa. — Se kaatui perustuslakivaliokuntaan. — Sen jälkeen, tällä vaalikaudella nykyinen hallitus, eli kokoomus, keskusta ja se, mitä perussuomalaisista on hallituksessa jäljellä eli siniset, päätyi siihen, [Simon Elo pyytää vastauspuheenvuoroa] että he yrittävät yksin hallituksen voimilla viedä tätä historiallisen haasteellista uudistusta, jonka vaikeuskerrointa oli lisätty vielä tällä maakuntauudistuksella. Itse pidin sitä silloin kolme vuotta sitten erittäin lyhytnäköisenä ratkaisuna, ja toivon, toivon todella, että se uudistus ei kaadu tähän lyhytnäköisyyteen.

Toivon kaikissa olosuhteissa, että jatkossa tekisimme tämmöiset koko kansakuntaa, koko Suomea, koskevat uudistukset, jotka ulottuvat useiden vaalikausien yli, laajassa yhteisrintamassa yli hallitus—oppositio-rajojen. Uskon, että se on Suomelle hyväksi, uskon, että se on suomalaisille hyväksi. Ja on hyvä myös nähdä se, että ei kuntatasolla eikä varmaan myöskään tulevalla maakuntatasolla ole tällaista hallitus—oppositio-asetelmaa, joka on valtakunnan politiikassa. Eli palataan yhteiseen yhteistyön tekemisen henkeen niissä isoissa yhteiskunnallisissa uudistuksissa, jotka ulottuvat yli vaalikausien.

18.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Omalta osaltani vain sen verran palaan tähän verotuskysymykseen, kun edustaja Heinonen viittasi puheenvuorooni. Kyllä vain tosiasia valitettavasti on niin, että esimerkiksi lapsiperheiden verotus kiristyy, ja se ei ole kyllä [Timo Heinosen välihuuto] tässä tilanteessa kovinkaan oikeudenmukaista ja hyvää politiikkaa. Olemme jyrkästi siitä hallituksen kanssa eri linjalla.

Toiseksi, mitä tulee sitten tähän ostovoimaan, pieni- ja keskituloisten eläkkeensaajien ostovoima eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan laski. Huolimatta siitä, että halli-

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

tus antaa sen kuvan, että nyt annetaan paljon ja hyvää eläkkeensaajille, ostovoima laski pieni- ja keskituloisilla. Ei tullut uudistuksia, joissa pientä työeläkettä saavien ihmisten tilannetta jollakin tavalla helpotettaisiin, ja leikkaukset ovat rajut.

Puhemies! Päätän omalta osaltani tämän keskustelun myönteisesti. Eli kerrankin olen edustaja Hoskosen kanssa löytänyt yhteisen sävelen ja olen samaa mieltä kanssanne eräissä asiassa, ja se oli se, että edustaja Feldt-Rannan puheenvuoro oli suorastaan loistava.

18.50 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tässä hienossa sovinnon hengessä, mikä täällä ilmeisesti ilmassa on, arvostamalleni edustaja Feldt-Rannalle totean, että jos poliittista historiaa ajattelee, lienee niin, että nykyinen sosiaalidemokraattinen puolue lähti hyvin hienolle tielle siinä vaiheessa, kun historiallisesti eniten arvostamani sosiaalidemokraatti Väinö Tanner esiintyi ja toimi maltillisesti. Niin myös puolue on sen jälkeen tehnyt, ja sitä olen hyvin paljon arvostanut ja arvostan sitä työtä, mitä puolue on omalta osaltaan Suomen hyväksi tehnyt. Yhtä lailla, kun itse koin, että täytyi ottaa uusi kurssi — olenko nyt sitten sininen, tannerilainen vai mikä — otin sen uuden kurssin, kun tarve oli, ja olemme itsenäinen, oma, uusi puolueemme, Sininen tulevaisuus. Emme sinänsä vain jostain lähteneet vaan uuden muodostimme, ja tämä varmasti korostuu mitä pidemmälle sitten mennään.

Mitä tulee sosiaali- ja terveysuudistukseen, niin olin perustuslakivaliokunnassa lausuntoa siitä aikoinaan tekemässä ja olen kyllä hyvin tyytyväinen siihen valiokunnan työhön, mikä silloin, sanotaanko, parlamentarisessa hengessä tehtiin siinä mielessä, mikä se valiokunnan kokoonpano ja toimintatapa on, ja lausunto on hyvin tasapainoinen ja huomioi sekä nämä markkinoihin liittyvät kysymykset että esimerkiksi kansalaisten perusarvot siitä osin, mitä palveluja itse kullekin Suomenmaassa pitää pystyä tarjoamaan kaikkialla Suomessa riippumatta varallisuudesta ja muista tällaisista kysymyksistä. Eli katson, että hallitus on siinä mielessä toiminut oikein, että kun ei tosiaan aikoinaan parlamentarisesti pystytty löytämään ratkaisua ja myös sitä ennen perustuslakiin kaatui tämä kysymys, niin nyt ollaan menty sillä tavalla kuin hallituksen vastuuseen kuuluu. Eli tehdään itse esitys, ja se on läpäissyt perustuslakivaliokunnankin minusta hyvin tasapainoisen ja tarkan arvion.

18.52 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun puhe tuli näistä suunnitteilla olevan sote-uudistuksen talousvaikutuksista, joista raportissakin mainitaan, ja niistä oletettavista säästöistä, joita sote-uudistus voi tuoda tullessaan, niin olisikin ollut hyvin uskottavissa, että sellaisia säästöjä olisi tullut siitä alkuperäisestä sote-uudistuksesta, jota hallitus lähti silloin toteuttamaan, kun perussuomalaisetkin siellä vielä olivat mukana. Nyt kuitenkin tilanne muuttui hyvin radikaalisti siinä kohtaa, kun käytännössä kokoomus hallituskriisin kautta väkisin toi mukaan ennen aikojaan tämän niin sanotun valinnanvapauden eli suomeksi sanottuna sote-yritysten rahastamisen ja sitä kautta jouduttiin lähtemään näihin keinokeinoisiin olemassa olevien integraatioiden purkamisiin tämän valinnanvapauden ja rahastamisen mahdollistamiseksi. Nyt tässä tilanteessa on kyllä varmaan aiheellista epäillä, saavutetaanko sote-uudistuksella sen enempää näitä kaavailtuja säästöjä kuin sitä toivottua palveluiden paranemistakaan.

18.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen, joka jo poistui eduskunnasta, tai ainakin täysistunnosta, [Simon Elo: Siinä on pieni ero! — Hannu Hoskonen: Eläköön se pieni ero!] kyllä ansiokkaasti aina sekoittaa nuo asiat. Minä puhuin äsken työn verotuksesta ja kokonaisveroasteesta. Kokonaisveroaste ei tällä vaalikaudella nouse, ja

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

tänä vuonna ei työn verotus kiristy. Siitä on esimerkiksi puolueeton Veronmaksajien materiaali olemassa, missä käydään läpi vuodesta 91 tähän vuoteen 2018, mitä on tapahtunut tuloveroprosentille, ja nämä kyllä osoittavat sen, että näissä kaikissa tuloluokissa 2 200 eurosta lähtien ylös- ja alaspäin ei työn verotus tänä vuonna ole kiristynyt. Se on ollut, niin kuin sanoin tuossa aiemmin, tämän koko talouspolitiikan idean runko, että on haluttu tehdä politiikkaa, jossa työnteko on kannustavaa, sillä tällä tavalla on talouden rattaat saatu pyörimään ja saatu niihin myös vauhtia.

Edustaja Viitanen viittaa lapsivähennykseen, ja on totta, että valtiovarainministeri Antti Rinne aikanaan, kun hän teki tämän lapsivähennyksen, päätyi siihen, että se on vain väliaikainen vähennys, joka on vuosina 2015—2017. Eli se oli päätetty väliaikaiseksi jo silloin tietäen, että se ei ole se tehokkain keino. Tämä hallitus teki ratkaisun, missä katsottiin esimerkiksi tehokkaammaksi ohjata panostuksia varhaiskasvatusmaksujen keventämiseen, mihin tuli itse asiassa erittäin merkittävät kevennykset. Eli tässä haettiin tehokkaampaa keinoa, vaikuttavampaa keinoa, nimenomaan [Puhemies koputtaa] sinne, missä eniten sitä apua tarvitaan.

18.55 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Täytyy vielä sen verran sanoa, kun finanssipolitiikasta puhutaan, että kun talouspolitiikan arviointineuvosto katsoi, että hallituksen politiikka finanssipolitiikan osalta olisi ollut liian löysää, niin ihmettelen sitä siinä mielessä, että aikaisemmin he olivat pitäneet epävarmana, että hallitus saavuttaisi työllisyysastetavoitteen, 72 prosenttia. Nyt kun näyttää siltä, että se saavutetaan määräajassa, niin sitä he eivät enää maininneet mutta sitten ottivat esille sen, että heidän mielestään finanssipolitiikka olisi ollut liian löysää. Tässä tietysti tulevat erilaiset talouspolitiikan koulukunnat varmaan vastaan. Mutta itse katson, että tässä tilanteessa, missä Suomi on ollut taloudellisesti, on hyvin perusteltua se, että vauhditetaan kasvua nimenomaan veronkevennyksillä pieni- ja keskituloisia painottaen, ja näin hallitus on toiminut merkittäväällä tavalla, noin 1,5 miljardilla eurolla. Se on varmasti omalta osaltaan auttanut sitä, että kotimainenkin kysyntä on pysynyt hyvällä tasolla, ja sitten maailmantalous ja vahvistunut vienti ovat omalta osaltaan auttaneet. Olen jopa sitä mieltä, että edelleen voidaan tehdä tarvittaessa veronkevennyksiä, jos hallitus niin katsoo, että se edelleen vauhdittaa tätä kotimaan kysyntää. Mutta ihmettelen tosiaan sitä, että talouspolitiikan arviointineuvosto ei kuitenkaan nostanut esille sitä, että tämä työllisyysastetavoite tullaan saavuttamaan, mitä he olivat aikaisemmin pitäneet niin kovin epävarmana.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä ja biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2018 vp

Pöytäkirja PTK 6/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.2.2018 pidettävään täysistuntoon.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 15.2.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen